
T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
SPORDA PSİKO-SOSYAL ALANLAR PROGRAMI

ANKARA AMATÖR SÜPER LİG FUTBOLCULARININ
ANTRENÖRLERİNDE GÖZLEMLEDİKLERİ ETİK VE ETİK DIŞI
DAVRANIŞLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdulkerim ÇEVİKER

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Erdoğan YILMAZ

ANKARA

Temmuz 2013

T.C

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı sporda Psikolojik Sosyal Yüksek Lisans
Programı

çerçevesinde yürütülmüş olan bu çalışma aşağıdaki jüri tarafından

Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi : 09.07.2013

İmza

Prof. Dr. Emin Kurnaz

Ünvanı Adı ve Soyadı

Gaz. Ü. Üniversitesi

Jüri Başkanı

İmza

Yrd. Doç. Dr. Erdoğan Yılmaz

Ünvanı Adı ve Soyadı

Gaz. Ü. Üniversitesi

Y. Doç. Dr. Hakan Sıralı

Ünvanı Adı ve Soyadı

Ankara Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Kabul ve Onay	II
İçindekiler	III
Şekiller, Grafikler.....	VII
Tablolar	VIII
Önsöz	VIII
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	2
2.1. Futbolun Tarihçesi.....	2
2.2. Türkiye’de Spor ve Futbol	5
2.2.1.Psikolojik Olarak Futbol	10
2.2.2.Fizyolojik Olarak Futbol	11
2.3. Meslek Olarak Futbol ve Futbol Endüstrisi	11
2.3.1. Futbol Endüstrisi	12
2.3.2. Futbolcu.....	13
2.3.2.1. Futbola Başlama	14
2.3.2.2. Eğitimin İçeriği.....	14
2.3.2.3. Çalışma Ortamı ve Koşulları	15
2.3.2.4. Kullanılan Araç ve Malzemeler	16
2.3.2.5. Sorumluluklar	16
2.3.2.6. Futbolcu Olmanın Gerektirdiği Özellikler	17
2.4. Antrenman, Antrenör ve Futbol Antrenörü	17
2.4.1. Antrenman ve Antrenör	17
2.4.1.1. Grassroots Gönüllü Lider Kursu	20
2.4.1.2. Tff Grassroots C Antrenör Lisansı Kursu	21
2.4.1.3. Uefa B Antrenör Lisansı Kursu	23
2.4.1.4. Uefa A Antrenör Lisansı Kursu.....	24
2.4.1.5. Uefa Pro Antrenör Lisansı Kursu	26
2.4.1.6. Kaleci Antrenörü Kursları	28

2.4.1.7. Fitness ve Kondisyon Antrenörlüğü Kursları.....	30
2.4.2. Futbol Antrenörü Kavramı	31
2.4.2.1. Antrenörlük Felsefesi	32
2.4.2.2. Antrenörün Özellikleri	33
2.4.2.2.1. Entelektüel Özellikler.....	33
2.4.2.2.2. Karakterine İlişkin Özellikler	35
2.4.2.2.3. Sosyal Özellikler	36
2.4.2.2.4. Psikolojik Özellikler.....	37
2.4.3. Antrenör Tipleri.....	38
2.4.3.1. Otoriter Antrenör (Otokratik Yaklaşım)	38
2.4.3.2. Uysal ve İyi Huylu Antrenör Tipi	40
2.4.3.3. Gergin ve Hareketli Antrenör Tipi	40
2.4.3.4. İş Yapar Görünümlü ve Gayretli Antrenör Tipi.....	40
2.4.3.5. Uzlaşmacı Antrenör(İşbirlikçi Yaklaşım)	40
2.4.3.6. Liberal Antrenör(Nemelazımcı Yaklaşım).....	42
2.4.4. Antrenörün Görevleri	42
2.4.5. Antrenör- Sporcu İlişkisi	44
2.5. Etik Kavramı ve Antrenörlük Etiği	46
2.5.1. Etik Kavramı	46
2.5.1.1. Sporda Etik Kavramı	48
2.5.1.2. Türk Futbolu ve Etik Kavramı	53
2.5.2. Meslek Etiği ve Antrenörlük Mesleğinde Etik.....	58
3. GEREÇ VE YÖNTEM	67
3.1. Yöntem	67
3.2. Araştırmanın Modeli	67
3.3. Evren	67
3.4. Örneklem	68
3.5. Veri Toplama Yöntemi.....	69
3.5.1. Kişisel Bilgiler Anketi.....	69
3.5.2. Algı Ölçeği	69
3.5.2.1. Algı Ölçeğinin Geliştirmesi.....	70

3.5.2.2. Algı Ölçeğinin Geçerlilik Çalışması	70
3.5.2.3. Algı Ölçeğinin Güvenirlilik Çalışması	70
3.5.3. Betimleme Bölümü.....	71
3.6. Başvurulan İstatistiksel Teknikler	71
4. BULGULAR	72
5.TARTIŞMA VE SONUÇ	85
6.ÖZET	91
7.SUMMARY	92
8. KAYNAKLAR.....	93
9.EKLER	100
Ek:1.İzin Yazısı	100
Ek:2.Ölçek	101
10.ÖZGEÇMİŞ	102

ŞEKİLLER, GRAFİKLER

Şekil 1: Cinsiyet Dağılımı	68
Şekil 2: Yaş Dağılımı	69
Şekil 3: Anketin güvenilirliği	70
Grafik 1. Yaşa ilişkin histogram grafiği.	73
Grafik 2. Eğitime ilişkin pasta grafiği	74
Grafik 3. Faktör1'e ait toplam puanlar	75
Grafik 4. Faktör 2'ye ait toplam puanlar	78
Grafik 5. Faktör 3'ye ait toplam puanlar	78
Grafik 6. Faktörlere ilişkin saçılım grafiği matrisi.....	84

TABLOLAR

Tablo 1: Sporcuların; Kendileri İle İletişim ve Davranışları Sırasında Antrenör- lerinde Gözlemledikleri Etik Dışı Davranışlar	76
Tablo 2: Sporcuların; Kamp, Müsabaka ve Antrenman Ortamında Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik Dışı Davranışları	77
Tablo 3: Sporcuların, Antrenman ve Mesleki Bilgi Düzeyinde, Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik Dışı Davranışlar	79
Tablo 4. Eğitim Seviyelerine Göre Temel İstatistikler.....	80
Tablo5. Faktörlere ilişkin korelasyon matrisi.....	84

ÖNSÖZ

Futbol, ülkemizde ve dünya birçok ülke de sadece bir spor branşı olmanın ötesinde kendi içerisinde birçok anlam ve kavram bulundurmaktadır. Özellikle futbol gelirlerine son yıllarda maddi birçok yan getirinin de eklenmesiyle futbol adından daha çok bahsettire gelmiş bu durum olumlu ve olumsuz birçok olay ve olgunun ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Futbolun içerisinde barındırdığı birçok olumlu kavram ve olguyu barındırmasına rağmen, olumsuz birçok kavram ve olguyu barındırmasıyla bu şekilde gündeme gelmesine ülke ve dünya gündemini meşgul etmesine neden olmaktadır. Bu olumsuz olgu ve kavramlar, Türkiye ve dünya gündemine sık sık konu olan şike, teşvik, tribün terörü, doping, sporcu sakatlanmaları ve devamında erken yaşta sporu bırakmalar, ani sporcu ölümleri v.b konular sporda olmaması gerektiğine inanılan olgu ve kavramlardır. Her ne kadar gerekli idari ve yasal yaptırımlar uygulansa da maalesef bu tür olayların önüne tam anlamıyla geçilememektedir. Antrenörler, futbolun içinde sporcuya en yakın kişilerdir. Futbolcuların gelişiminde, futbolculuk yaşamlarında büyük önem arz eden ve sporcuların sportif hayatlarının şekillenmesindeki en büyük faktörlerden birisidir. Profesyonel spor kulüplerinde futbolcu – antrenör ilişkisi ve yaklaşımı çok daha profesyonel olarak devam etmekte ve yaşananlar futbol çevrelerince yakından takip edilmektedir. Amatör spor kulüplerindeki futbolcu ve antrenör ilişkisi çok daha iç içe ve birbirine bağlı bir şekilde süregelmektedir. Bir amatör sporcunun, sporculuk hayatına profesyonel takımlarda devam etme, yapmış olduğu işten daha fazla maddi getiri elde etme, yapmış olduğu işten haz alma ve daha çok motive olmasında, sportif beceri ve yetenek anlamında daha iyi konuma gelmesinde antrenörleri çok önem arz etmekle beraber antrenörlere büyük görev düşmektedir.

“Ankara Amatör Süper Lig Futbolcularının Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik ve Etik Dışı Davranışlar” konulu tez çalışmamda futbolcuların antrenörleri hakkındaki etik ve etik dışı davranışlarını belirlemek amacıyla yapılmış ve sonuçları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1. GİRİŞ

Antrenör, sporcunun başarısında spor hayatının şekillenmesinde ve normal yaşantısında sporcu için büyük önem arz eden spor kişisidir. Antrenör, sporcuların spor hayatlarından ayrılamayacak en önemli faktörlerdedir.

Antrenörler sportif başarı ve başarı be başarısızlıkta sporcular kadar önemli katkıya sahiptirler. Antrenörler ve sporcu arasındaki ilişki ne kadar doğru temele dayanırsa sportif başarı, sporcu başarısı ve antrenör başarısı da o oranda olumlu yönde etkilenmektedir.

Futbolun popüleritesi, futbol antrenörlüğü mesleğini bir takım zorluklarla karşı karşıya getirmektedir. Bir futbol kulübünün takım ruhunu yakalaması, takım halinde hareket etmesinde ki en önemli görev antrenörlere düşmektedir.

Ülkemizde son süreçte yaşanan şike, teşvik, doping v.b kavram ve süreçlerin ortaya çıkmasıyla Spor etiği ve futbolda etik kavramlarının ön plana çıkmasına neden olmuştur.

Antrenörler sorumluluklarında sporculara alanlarıyla ilgili sportif eğitim ve beceri öğretiminin yanı sıra sporda etik değerlere, sportif disipline ve genel ahlak kurallarına göre sporcunun, sportif yaşantısını şekillendirmeye çalışmalıdır., sporculara karşı adil, seviyeli ve dürüst olmalıdırlar.

Antrenörlerin, takımları ile özdeşleşmesi, beklentilerini takımın gücüne, başarısına bağlaması, onlar için toplumda statü kazanmaları anlamına gelmektedir. Ayrıca antrenörlerin başarıyı yakalamak için taraftarlarına verdikleri mesaj, olaylara yaklaşımları ve takımlarına yansıttıkları futbol anlayışları saldırganlık türleri hakkında önemli ipuçları vermektedir. Saldırganlık eğilimi insanın doğasında var olan ve kişinin hangi yaşta olursa olsun bir engelleme karşısında gösterdiği bir evrensel tepkidir ⁵³.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Futbolun Tarihçesi

Futbol oyununun, ilk olarak nerede ve hangi tarihte oynandığı kesin olarak bilinmemektedir. Eski Yunanlıların “EPİSKİROS”, Romalıların “HARPASTUM”, Türklerin “TEPÜK” adını verdikleri tarihi eserlerden Asya’da Çin, Japonya, Hindistan, Afrika’da Mısır; Amerika’da Meksika, Avrupa’da Yunanistan, İtalya, Fransa ve İngiltere, değişik kaynaklara göre futbolun ilk oynandığı ülkelerdir ⁵⁴.

Orta Asya Türklerinin de kız ve erkeklerden kurulu karma takımlarla, topa elle dokunmadan, sadece ayak ve kafa ile vurularak rakip kaleden içeri atmaya çalışarak bir oyun oynadıkları kaynaklarda yer alıyor. İçlerinde Kaşgarlı Mahmut'un da bulunduğu pek çok tarihçinin kitaplarında da Türklerin oynadığı "Tepük" isimli bir oyundan bahsedilir. Bu oyunun söylenen kuralları günümüz futbolunkilere oldukça benzer. Elle oynamak yasaktır, Faullü hareketler tespit edilmiştir, top oyun alanının dışına çıkamaz ⁵⁵.

Futbol her geçen gün gelişmelere açık olan, profesyonel bir uğraşı, bilimsel bir araştırma konusu, seyredenler açısından heyecan verici bir gösteri, toplum bilimi açısından beş kıtada olağanüstü boyutlara ulaşan ticari bir uğraş durumundadır. Toplumsal gelişmede küçümsenmeyecek bir yere sahip bulunan futbol sektörel anlamda da önemli sayılabilecek bir yapı sergilemektedir. Bütün bu gelişmelere karşın, futbolu herkesin aktif olarak katılımında bulunabildiği bir spor dalı haline getirebilmek için, böyle bir potansiyeli, dengeli bir düzeyde geliştirip benimsetmek futbol yönetimi ile ilgilidir ¹.

Futbol tarih boyunca hemen hemen bütün medeniyetlerde benzer biçimlerde boy gösterdikten sonra bugünkü haline en yakın seklini 17. yüzyılda İngiltere’de almıştır. Daha sonraki gelişimi ise şöyle gösterilebilir ⁵⁷.

1841 - Futbol topunun tam bir küre biçiminde olmasının kabulü.

1848 - "Cambridge kuralları" adı altında futbol kuralları toplanmış ve bu kurallarla ilk futbol maçı Cambridge'de öğrenciler arasında ilk futbol maçının oynanması.

1855 - Bir İngiliz takımının ilk kez yurt dışına çıkarak futbol oynaması ve böylece Almanya'da futbolun temelini atması.

1857 - İngiltere'de ilk futbol kulübü Sheffield Club'in kurulması.

1863 -İngiltere Futbol Federasyonunun ve böylece modern futbolun doğuşu.

1870 -Portekiz'de oturan İngilizlerin burada futbolu yaymaya başlamaları.

1871 -"Kral Kupası" veya "İngiltere Federasyon Kupası"nın başlaması.

1872 - "İngiltere-İskoçya", ilk milli maç.

1875 - Kalelere üst direk konulması ve topa kafayla vurulmasına izin verilmesi.

1876 - Korner kuralının kabulü.

1879 - Glasgow'dan Darwen'e para teklifiyle futbolcu getirilerek profesyonellik yolunun açılması.

1885 - Profesyonelliğin İngiltere'de resmen kabulü.

1886 - Ofsayt kuralının kabulü.

1889 - Danimarka ve Hollanda'da futbol federasyonlarının kurulması.

1890 - Futbol maçlarında tam yetkinin hakemlere verilmesi.

1891 - Penaltının kabulü.

1893 - Amerika'da ilk futbol federasyonunun kurulması. (Arjantin)

1895 - İngiltere'de bayanların ilk futbol maçını oynaması.

1899 -Sürenin 90 dakika, ölçülerin 118.4 x 91.4 olarak belirlendi.

1901 - Sheffield United - Tottenham Hotspur federasyon kupası finalini 110.802 kişinin izlemesi.

1902 - İngiltere dışında oynanan ilk milli maçta Avusturya'nın Macaristan'ı 5-0 yenışı.

1903 - Averajın kabulü.

1904 - Belçika, Fransa, Danimarka, Hollanda, İspanya, İsveç, İsviçre'nin FIFA'yı kurması.

1906 - Kıtalar arası ilk milli maçta Güney Afrika'nın Brezilya'yı Brezilya'da 5-0 yenmesi.

1907 - Kendi sahasında bulunan bir futbolcunun ofsayt sayılmamasının kabulü.

1908 - Londra Olimpiyat Oyunları'nda futbolun ilk kez olimpiyat oyunlarında yer alması.

1913 - Asya Kıtası'nda ilk uluslar arası futbol maçı yapıldı.

1920 – İngiltere, İskoçya, Galler ve İrlanda Fifa'dan ayrıldılar.

1928 – İtalyan takımı Juventes, Amerika kıtasından Arjantinli Orsi'yi transfer etti. Güney Amerika'dan Avrupa'ya yapılan ilk transferdir ⁵⁶.

2.2. Türkiye’de Spor ve Futbol

Futbol, şiddet, saldırı, tuzak kurma; takım ruhu, sosyal dayanışma, rekabet gibi farklı amaçlarla yapılan paradoksal bir mücadeledir ².

Futbolun bilimsel araştırmalar ışığında geliştirilmesi için yapılan çalışmalar futbolcuların teknik, taktik ve kondisyonel açıdan performanslarının yükseltilerek daha iyi seviyelere getirilmesinde önemli bir faktör olmuştur ³.

Türkiye’de modernleşmenin Tanzimat dönemiyle başladığı kabul edilir. O zamana kadar Osmanlı İmparatorluğuna yabancı olan kavramlara Tanzimat’ın ilanıyla etkinlik kazandırılmak istenmiştir. Can, mal, ırz güvenliği bunlar arasında sayılabilir. Bir toplumsal olgu olarak spor da ülkedeki modernleşme hareketinden etkilenmiştir. Modern Beden Terbiyesi ilk kez Osmanlı İmparatorluğunda askeri okullarda uygulanmaya başlamıştır. Askeri okulların programlarına 1860’lı yıllardan itibaren beden eğitimi ve fiziki idmanlar girmiştir. 1869 yılında çıkarılan Maarif-i Umumiye kararnamesiyle bütün rüştiyelerde beden eğitimi dersi zorunlu hale getirilmiştir. Beden eğitiminin yaygınlaşmaya başlaması 1870’li yıllara doğru ivme kazanmıştır. İlk kez 1870’lerde bazı sivil okullarda da jimnastik dersleri müfredata konulmaya başlamıştır. Meşrutiyet yıllarında spor kulüplerinin artmaya başladığını görüyoruz. Bu dönemde futbol kulüpleri açılmıştır. Bu gelişmeleri daha sonra Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı, Türk Spor Kurumu ve Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’nün kurulması izlemiştir. Ancak 1920’li yıllarda spor alanında iki önemli hedef ortaya konmuştur. Bunlardan biri sporun bütün yurttan yaygınlaştırılması çabası, diğeri spor kategorilerinin çeşitliliğine gidilmesidir ⁴.

Osmanlı İmparatorluğunda spor kavramı ve spora özgü gelişmeler Tanzimat Döneminden önemli ölçüde etkilenmiş, Tanzimat’ın ilanıyla da hareketlenmiştir. Batılı anlamda spor Osmanlı İmparatorluğunun bu döneminde yükselişe çıkmıştır.

Türkiye'de ilk futbol maçı 1895'te iki İngiliz takımı arasında oynanmıştır. Buna karşın Padişah Abdülhamit, İngilizlerin Türklerin işlerine tuhaf ve gizli bir müdahale etmelerinden kuşkulananarak bu oyunu yasaklamıştır ⁵⁸.

Türkiye de ilk resmi futbol kulübü, 1902 yılında Mr. James Lafontaine ve Mr. Horace Armitage'in önderliğiyle Kadıköy'deki İngiliz ve Rumlar tarafından kurulan Cadikeuy Football Club (Kadıköy Futbol Kulübü)dür. Bunu, yine İngilizlerin kurdukları Moda Futbol Kulübü, Rum azınlığın Elpis Futbol Kulübü ve adını İngiliz Büyükelçiliği'nin yatından alan İmogene adlı kulüpler izledi. 1904 yılına gelindiğinde, İstanbul'da dört futbol takımı vardı. Anı yıl İzmir'de de lig maçları düzenlenmeye başladı. İstanbul'daki dört takım ise James Lafontaine'nin başkanlığında bir lig kurdu. İstanbul Futbol Ligi adıyla kurulan bu lig, pazar günleri oynanmak üzere kuruldu. Henry Pears da İngiltere'den değerli bir gümüş kupa getirterek, bunu 10 yıl devam edecek lig sonunda en fazla şampiyonluk kazanan takıma vermeyi vaat etti. Maçlar; Papazın Çayırı denen ve bugün Fenerbahçe Stadı'nın bulunduğu yerde yapıldı ve Pazar Ligi adı altında 1915 yılı ortalarına kadar devam etti ⁵⁹.

Günümüzde ise tüm dünyada futbolun spor olgusunun önüne geçtiğini görmekteyiz. Âdeta hayatın yoğunlaştırılmış bir hali gibi görünen bu oyunda, insanlar yaşamları içinde adını koyamadıkları pek çok şeyin yansımaları bulmaktadırlar. Biraz da bu nedenle futbol, artık sadece futbol değildir. Futbol, oynanan oyunun ötesinde pek çok şeyle ilintilendirilen ve anlamlandırılan bir oyun halini almıştır. Futbol, insanoğluna bir oyun olmanın ötesinde eğlence, iktidar, güç, üzüntü, sevinç, ulusal onur ve hepsinden de öte kendi kimliklerini, kendilerini bulabildikleri bir dünyanın anahtarını sunmaktadır. Futbol sadece kimliklerin oluşmasına katkıda bulunmaz, aynı zamanda farklı sosyal kimliklerin karşılaşmasına ve birbirlerinden etkilenmesine de vesile olur. Bu açıdan farklı ülkelerin birbirleri ile oynadıkları milli maçlar ve diğer kulüp takımlarının kupa mücadeleleri küresel bir dünya kültürünün yaratılmasına ve yaşatılmasına da aracı olur. Kimlik, günlük yaşamdaki kültürel aktiviteler içerisinde yeniden oluşturulur ve kimliğin bu oluşum sürecinde spor ve futbol gibi etkinliklerinin büyük katkısı

Olur. Futbolun yaşam ile kurmuş olduğu bağ öylesine güçlüdür ki, futboldan uzaklaştığınızı zannettiğiniz bir ortamda aslında futbola daha da yakınlaşmış olursunuz. Çünkü futbol, toplumsal yapı içerisinde her geçen gün daha fazla yer işgal etmeye başlamıştır ve bu işgal sonrasında toplumsal ortak paydanın yaratılmasında, güçlendirilmesinde de daha fazla rol oynamaktadır ⁵.

Küresel anlamda futbol dünyanın birçok ülkesinde takip edilen popülerliğini günden güne arttıran geniş çevrelerce benimsenen desteklenen önemli bir spor dalıdır.

Futbolun geniş kitleleri ilgilendiriyor olması, futbolu popüler kültürün nesnesi haline getiriyor. Bu kadar sevilen ve takip edilen bir etkinlik, popüler siyaset yapmak isteyen politikacıların da iştahını kabartıyor. Onlarda bu kadar coşkulu bir kitlenin enerjisinden yararlanmaya çalışıyorlar. Bu büyük kitleden destek ve prestij sağlamayı umuyorlar. Milli kimliklerin oluşmasında futboldan yararlanılıyor bütünleştirici rolü kullanılıyor. Kitlelere ulaşma meselesi var herkes için ve özellikle kitleleri yüksek bir aktivite ortamında yakalama çabası. Futbol aracılığıyla mesajlar vermek futbolun sempatisini kullanmak pek çok politikacının tercihi olmuştur. Son Dünya Kupasında politikacılar futbolcularla görünmek için birbirleriyle yarışmışlar, Dünya Kupasını izlemek için futbol turları düzenlemişlerdir. Her biri Türk Milli Takımının başarısından kendine çıkaracak bir pay bulabilmiştir ⁶.

Türkiye’de kuramsal anlamda spor eğitiminin örgütlenmesinin tarihsel sürecine bakıldığında, öncülük eden kişinin Selim Sırrı Tarcan olduğu görülmektedir. Cumhuriyet’in kuruluşundan sonra 1927 yılında Beden Eğitimi öğretmeni yetiştirmek için özel, bir yıl süreli kuramsal ve uygulamalı olarak eğitim yapan “Cimnastik Muallimleri Kursu” açılmıştır. Bu kursta Tarcan, kurs yöneticisi olmuş ve bazı derslerin yürütücülüğünü de üstlenmiştir ⁸.

Orta dereceli okullara öğretmen yetiştirmek üzere 1926 yılında Konya'da Orta Muallim Mektebi adıyla kurulan okul, bir sene sonra 1927-1928 öğretim yılında Ankara'ya şimdiki Merkez Bankasının olduğu semtteki eski bir binaya taşınır. O yıl Pedagojik Şubesi de açılarak müessesenin adı Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü olarak değişir. Bu arada şimdiki Gazi Üniversitesi Rektörlüğü'nün bulunduğu binanın yapımına, Mimar Kemalettin Bey'in bir ön Avrupa gezisi dönüşünden sonra, Muallim Mektebi eski binadan bu yeni binaya taşınır. Bu arada şubeler açılarak eğitim genişletilir. Beden Eğitimi Şubesinin açılabilmesi için bu binanın yanında bir de Beden Eğitimi Salonu ve spor sahasının yapımı faaliyetine başlanır. 1932 yılında salonun ve sahanın yapımı faaliyetine başlanır. 1932 yılında salonun ve sahanın yapımı biter. 5 Temmuz 1932 tarih ve 105 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararı ile Gazi Eğitim Enstitüsünde erkekler için üç yıl öğrenim süreli Beden Eğitimi Şubesi 1932-1933 Öğretim yılında açılır. Beden Eğitimi Bölümü ilk yılında eğitime 22 Talebe ile başlar⁹.

1967 yılında İstanbul'da "Atatürk Eğitim Enstitüsü", 1974 yılında İzmir'de, 1978 yılında Diyarbakır'da beden eğitimi öğretmeni yetiştiren bölümler açılmıştır. Ayrıca 1974, 1975, 1976 yılında Ankara, İstanbul ve Manisa'da antrenör ve spor yöneticisi yetiştirmek amacıyla "Gençlik ve Spor Akademileri" kurulmuştur. 1976 yılında Ege Üniversitesi, 1979 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesinde beden eğitimi ve sporun yaygınlaştırılması ve lisansüstü eğitim vermek amacıyla "Beden Eğitimi Spor ve Rekreasyon Bölümü" açılmıştır. 1992 yılına gelindiğinde ise kurum sayısının 14'e yükseldiği görülmektedir. Bugün ise spor eğitimi veren yükseköğretim kurumları farklı programlar adı altında eğitim vermektedirler¹⁰.

Türkiye'de spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının amacına bakıldığında, kamu ve özel eğitim kurumlarına beden eğitimi öğretmeni, kamu sektörünün ve özel sektörün spora ilişkin yönetim kademelerine spor yöneticisi, turizm sektörüne spor animatörü, çeşitli spor branşlarına ise antrenör yetiştirmek gibi amaçları vardır⁷.

Ülkemizde sportif etkinlikler, müsabaka ve faaliyetler ilgili kurum ve kuruluşların gözetimi ve denetiminde olmak üzere profesyonel ve amatör spor kulüplerinde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda; Beden Eğitimi ve Spor derslerinde, Yüksek Öğretim Kurulu'na bağlı üniversitelerin ilgili fakülte ve yüksek okullarında, spor merkezlerinde çeşitli alanda uzmanlaşmış kişi ve kurumlar tarafından çeşitli alan ve uzmanlıklarda verilmektedir.

İnsanların davranışlarını, arzularını, inançlarını, yaşam biçimlerini yaptıkları seçimleri etkisi altına alır. İnsanın ve toplumun düşünce yapısı ne şekilde ve hangi yönde oluşturulursa o şekilde ve o yönde hissedecek, heyecanlanacak ve hareket edecektir ¹³.

Farklı birçok etkenin bir araya gelmesiyle futbolun popüleritesi artmakta futbolla ilgili birçok yeni kavram ve olayla futbol adından sıkça söz ettirmektedir. Futbolun kuralları itibariyle kolay, açık ve anlaşılır olması, oyunun oynanması için sadece bir topa ihtiyacın olması nedeniyle, dünyanın her yerinde bilinmesine ve benimsenmesine neden olmuştur. Kuşkusuz bu özelliğiyle de dünyanın birçok yerinde diğer spor branşlarının önüne geçmesinde, popülerliğini arttırmasına sebep olmuştur.

Elbette çağdaş sporun yaygınlaşmasında kitle iletişim araçlarının rolü asla yadsınamaz. Önce gazeteler sonra radyo ve en sonun da televizyon, çağdaş sporun kitlelere ulaşmasında önemli sorumluluklar üstlenmiştir ¹².

Futbola popülerlik kazandıran en önemli etkenler şunlardır; medya, pazarlama ve reklâm, siyaset v.b... Futbolu bu denli popüler yapan en büyük etken medyadır. Medya düşünce ve kamuoyu oluşturur. Etki alanı insan zihinleridir. Dolayısıyla da eylemlere egemen olur ¹¹.

Böylece çok farklı kültür ve statüdeki bireyler ortak amaçta buluşmaktadırlar. Medyanın yayın organlarının çeşitliliği, futbolu seven farklı kültür ve statüdeki bireylere farklı biçimlerde ulaşmaktadır. Gazetelerin spor sayfaları, tamamen spor içeren gazete ve dergiler, spor kitapları, radyo ve

televizyonda yayınlanan spor programları, spor ve özellikle futbola popülerlik kazandırmaktadır. Yayın medyası (televizyon, kablolu yayın ve radyo) bir bilgi, analiz ve eğlence kaynağı olarak dünyanın her yerinde insanlar tarafından kullanılır. Medya günümüzde çağdaş yaşamın en büyük parçası olarak değerlendirilir. Sporunun dışında düşünmek mümkün değildir. Spor ve yayın arasındaki ilişki karşılıklıdır. Her biri diğerini etkiler ve birinin popülerliği ve ticari başarısı diğerini etkiler. Medya, oyun ve müsabaka başına tanıtım, yorum, spor olayının tanıtımında aracılık, heyecan, spor ve sporculara destek sağlar ¹⁴.

Medya'nın reyting, reklam v.b nedenlerle spor müsabakalarında sorunları ön plana çıkarması toplumun sporda taraf kesimlerini tahrik ve olumsuz durumlara teşvik etmekte çok büyük camiaların birbirleriyle çatışma ortamına girmelerine sebep olmaktadır. Medya, futbolun popüleritesinden yararlanmakta futbolun gücü, medyanın bu konulara daha fazla yönelmelerine sebep olmaktadır. Medya için futbol bir beslenme aracıken; futbol için medya da güncelliğini daima korumasında adın sürekli bahsedilmesinde bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Futbolla medya birbirlerini karşılıklı ve süreğen bir şekilde beslemektedirler.

2.2.1.Psikolojik Boyutlarıyla Futbol

Motivasyon, içgüdü, gereksinimler, davranışlar, çeşitli kişilik özellikleri, stres ve stresör etkiler, zihinsel hazırlık, duygusal yeterlilik v.b gibi psikolojik kavram ve etkileşimler futboldaki rolü yadsınamaz bir gerçektir ⁶⁶.

Günümüz futbolunda birçok ülke, teknik – taktik ve kondisyonel özellikler açısından neredeyse eşit duruma gelmiş bulunmaktadır. Bu alanlardaki gelişmeleri, yenilikleri ve antrenman özellikleri hemen hemen birçok sonucu olan skorlar hala dengelenmiş değildir. Galibiyet ve mağlubiyetler süre gelmektedir. İşte bunun nedeni, son yıllarda yoğun bir şekilde gündeme gelen ve birçok gelişmiş ülke spor kulüplerinin kullandığı psikolojik yaklaşımdır. Futbolda psikolojik yaklaşım, sporcu hakkında bilgi toplama ile başlar. Bilgi toplama ise futbolcunun gözlenmesi ve soruşturulması ile olur. Bunun sonucu; sporcunun

zorlanma koşulları altında nasıl davrandığı, hangi faktörlerin futbolda strese neden olduğunu, motivasyonunun nitelik ve niceliğini onun toplumsal ve psikolojik gelişmesi ile toplumsal, kültürel ve ekonomik çevresi saptanmaya çakışırken, yine onun olumsuz koşullar altında bile antrenman veya maçta kendisine verilen görevi yerine getirip getirmediği, antrenman sonraları psikolojik özellikleri, toplumsal ilişkileri ve performansını açısından değişiklikler olmadığı araştırılıp saptanmaya çalışılır. Futbolcu ile ilgili tüm bu psikolojik veriler değerlendirilip çözümlendiğinde, her futbolcuya kendi dünyasından bakarak ona en doğru olanı gösterebilmenin yanı sıra onunda herkes gibi standart doğruya bakması sağlanarak performansını en iyi biçimde sahaya taşıyabilmenin koşulları da yerine getirilmiş olur ⁶⁶.

2.2.2.Fizyolojik Boyutlarıyla Futbol

Futbol oyunu aktivite niteliği ve oyun süresi açısından karmaşık fiziksel ve fizyolojik özellikleri gerekli kılan bir spordur. Buradan hareketle, futbol oyununun niteliği göz önüne alındığında, futbol antrenmanlarının daha kapsamlı ve yoğun olması gerektiği ortaya çıkar ⁶⁶.

Futbol oyunu, hareket bilimleri açısından analiz edildiğinde; yürüme, dönem, sıçrama, simetrik ve asimetrik koşular, sprintler ve yana geriye hareketlerden oluşan fiziksel aktivitelerin yoğun olarak kullandığı görülmüştür ⁶⁶.

2.3. Meslek Olarak Futbol ve Futbol Endüstrisi

Meslek olarak futbolcu kavramı; amatör veya profesyonel anlamda futbol oynayan ve bu yapmış olduğu iş sonucu gelir elde eden kişi olarak tanımlanabilse de bu kavram bu tanımın yanı sıra pek diğer pek çok tanım ya da olguyu beraberinde getirmektedir. Son yıllarda futbol kavramı beraberinde birçok yan gelir ve küresel anlamda gücü ve etkisiyle futbol endüstrisi kavramını da ortaya çıkarmaktadır.

2.3.1. Futbol Endüstrisi

Futbol endüstrisi kavramından önce endüstri kavramını en genel şekliyle ele alacak olursak; Hammadde ve ara mallarının üretim tesislerinde mevcut teknoloji ve bilgiden yararlanılarak iş gücü tarafından nihai mal ve hizmete dönüştürülmesidir ¹⁵.

Yukarıda değinilen endüstri tanımından ve futbolun tarihçesinden de yola çıkarak ele alınan futbol kavramı ve futbol endüstrisi içinde bulundurduğu paydaşlar Karakaş'a göre aşağıdaki şekilde sıralanabilmektedir ⁶⁰.

1. Kulüp yöneticileri
2. Yayıncı kuruluş
3. Sponsor firmalar
4. Reklam verenler
5. Bahis şirketleri
6. Futbol medyası
7. Devlet
8. Futbol federasyonu
9. Teknik heyet
10. Gerçek emekçiler
11. Futbol basınının emekçileri
12. Biletli seyirciler
13. Şifreli yayın abonmanları
14. Stadyumlar
15. Borsa

Türk Futbolunu yöneten Türkiye Futbol Federasyonu futbol kulüplerinden vize, lisans, seyirci hâsılatı, verilen cezalar ile belirli oranda ve miktarda gelir elde etmektedir.

Bu hâsılatların içinde; Spor-Toto ve Spor-Loto'dan kulüplere verilen isim haklarının % 18'i, kulüplerin profesyonel karşılaşma hâsılatlarının %

10'u, başvuru harçları, itiraz depozitoları ve para cezaları, kulüplerin TV ve radyodan yapılacak karşılaşma yayınlarından elde ettikleri gelirlerin % 10'u ile milli ve temsili karşılaşmaların televizyon ve radyo yayınlarından elde edilecek gelirler, Türk Sporunu Teşvik Fonunun yıllık gelirinin en çok % 10'u, milli ve temsili karşılaşma gelirlerinden kesintilerden sonra kalan net meblağ, tescil, vize, aktarma, aidat ve benzeri gelirlerden oluşmaktadır ¹⁶.

Son olarak, Türkiye'de çoğu kulübün hâlâ dernek statüsünde bulunduğu, çok az bir kısmının şirketleştiği ve bu durumun da kulüpler arasında büyük ekonomik uçurumları meydana getirdiği bir diğer olgudur. Ancak Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 7/8. maddesi dernek, kulüp ve spor faaliyeti yürüten anonim şirketleri vergiden muaf tutmaktadır. Muafiyet kapsamı içinde bulunan gelirler; stat maç hâsılatları ve stat kira gelirleri, isim hakkı gelirleri, radyo ve televizyon yayın gelirleri, forma reklam gelirleri, saha içi reklam gelirleri ve büfe gelirleri yer almaktadır. Bu durum spor faaliyetinde bulunan kulüplerin, gider kaleminde vergilerin çok az yer tuttuğunu da göstermektedir ¹⁶.

2.3.2. Futbolcu

Kafa veya ayak vuruşları ile topu karşı kaleye atma kuralına dayanan ve on birer kişiden oluşan iki takım arasında oynanan futbol oyununu kurallara bağlı olarak gerçekleştiren sporcu kişidir⁽⁶¹⁾. Futbolcular amatör liglerde yer alan ve profesyonel liglerde yer alan futbolcular olarak iki ayrı statü ve kategoride isimlendirilirler.

Profesyonel futbolcu; Bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan ve kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan futbolcudur ¹⁷.

Amatör futbolcu; profesyonel futbolcu tanımının dışında kalan futbol oyunundan büyük kazanç elde etme düşüncesinde olmayan veya elde ettiği kazancı ön planda tutmayan futbola ilgi, sevgi, ruhla bağlı kişiler amatör futbolcu olarak adlandırılabilir.

Amatör futbolcunun profesyonel olması şu şekilde gerçekleşir ⁶².

- γ Amatör bir futbolcu, 15 yaşını doldurmuş olması kaydıyla, bu talimat hükümlerine uygun olarak profesyonel futbolcu statüsünü kazanabilir. 18 yaşın altındaki amatör futbolcuların profesyonel statüye geçişlerinde, adına tescilli oldukları kulübün yazılı muvafakatinin alınması zorunludur.
- γ Kulüpler, en az 12 ay süre ile kendisinde tescilli olan amatör futbolcuları ile tescil dönemleriyle sınırlı olmaksızın profesyonel sözleşme imzalayabilirler. Profesyonellikten amatörlüğe dönüş yapan futbolcular bu haktan yararlanamazlar.
- γ Birinci transfer ve tescil döneminde bir kulüp adına tescili yapılan amatör futbolcuların ikinci transfer ve tescil döneminde profesyonelliğe geçmeleri için futbolcunun yaşına bakılmaksızın, mevcut amatör tescil işleminden kulübü ile karşılıklı olarak vazgeçmeleri ⁶².

2.3.2.1. Futbola Başlama

Futbola başlama, Amatör veya profesyonel kulüplerin alt yapılarıyla, çeşitli kamu kurum veya kuruluşlarıyla yüksek öğretim kurumuna bağlı üniversitelerin futbol okulu veya yaz okullarında yer alan kulüp ve organizasyonlarda gerçekleşmektedir. Belirli eğitim süresinden geçerek başarı sağladığı düşünülen ve seçmeler yoluyla başarılı sayılanlar Amatör Süper Kulüpleri Federasyonunun belirlemiş olduğu ilgili evrak ve belgeleri tamamlamak suretiyle ‘‘Filiz Lisansı’’ çıkarttırılarak futbolcu kabul edilir. Bu şekilde bağlı olduğu spor kulübünde resmi müsabakalarda görev alma hakkına kavuşur.

2.3.2.2. Eğitimin İçeriği

Futbol eğitimine ideal başlama yaşı 5-7 arasında olmalıdır. Eğitimde fizik kondisyon, motor koordinasyon, futbol oyun kuralları öğretilir.

Eğitimin süresi futbol yaşamı boyunca devam eder. Takım oyunu içerisinde dayanıklılık, taktik, kondisyon gibi çeşitli güç hız, spor zekası geliştirici antrenmanlara yer verilir ⁶¹.

Futbol okullarına ve yaz futbol kurslarına katılan çocuklara ilk başta oyun öğretime dayalı ve hafif yüklenmeler yapılarak, temel futbol bilgisi ve antrenman kuralları öğretilmelidir.

Sporcu adaylarının daha düzenli ve disiplinli yaşamlarının yanında, sosyal yaşamda daha başarılı olmaları için kayıt esnasında veli tarafından doldurulacak olan anket formlarında öğrencinin beslenme alışkanlığı, uyku düzeni ve okuldaki ders durumuna kadar birçok bilgi edinilmektedir. Bu veriler sporcu adayının dosyasına kayıt edilerek gelişmeler grup antrenörleri tarafından yakından takip edilmektedir. Kısacası antrenör, sporcu adaylarına ait bir çok bilgiyi bilerek çalışmakta ve böylece sporcu adaylarının pedagojik gelişimlerini de yakından takip etmektedir. Futbol kulüplerinin futbol altyapı spor okulunda eğitim gören futbolcu adaylarına Futbol Altyapı Takımları'na seçilme şansı tanınmaktadır. Ancak kimi büyük futbol takımı bir işletmeye dönüşerek açılan futbol okullarında çocukların spor yapmalarını desteklemekte ve öğrenciler bu futbol okullarına aylık bir ücret ödeyerek devam etmekte ve sadece çok yetenekli çocuklar alt yapı için seçilmektedirler ⁶¹.

Futbol altyapı spor okullarının genellikle amacı; örf ve adetlerine bağlı, yaratıcı düşünceye sahip, taktiksel anlayışı yüksek, azimli, süratli, çabuk, dayanıklı, teknik, kuvvetli ve rakibe, hakeme, seyirciye saygılı sporcular yetiştirmektir ⁶¹.

2.3.2.3. Çalışma Ortamı ve Koşulları

Futbol açık alanda oynanan bir spordur. Müsabakalar açık havada yapılmaktadır. Antrenmanlar da ve müsabakalar da futbolcular soğuk, yağmurlu, karlı ve sıcak hava şartlarıyla karşılaşabilmektedirler. Futbol oyun kuralları itibariyle genel de anlaşılır bir spor dalı olmasına rağmen fiziki güç, kondisyon ve

kuvvet gerektiren bir spordur. Bu nedenle futbolcular daima kuvvetli ve kondisyonları üst düzeyde tutmak zorundadırlar. Futbol bir takım sporu olduğundan futbol da takım ruhu çok önem arz eder. Futbolcu sosyal, sevecen ve paylaşımcı olmalıdır. Futbolcular, antrenör, yönetici, takım arkadaşları, hakemler, seyirci, basın v.b diğer kişi ve kurumlarca sürekli iletişim halinde olmaktadır.

2.3.2.4. Kullanılan Araç ve Malzemeler

- γ Forma, şort, tozluklar, tekmelikler, futbol ayakkabıları ile İfab'ın izin verdiği sağlık koşulları nedeniyle diğer eşya araç ve gereçler⁶³.

2.3.2.5. Sorumluluklar

- γ Dayanıklılık, hız, fizik-kondisyon ve psikolojik olarak karşılaşmalara hazırlanır,
- γ Antrenör veya teknik direktörün hazırladığı antrenman programları çerçevesinde bireysel ve takım antrenmanlarına katılır,
- γ Maç takviminde (Fikstür) belirtilen şehir içi ve şehir dışı maçlara katılır,
- γ Bedensel sağlığını korur ve fiziksel sakatlıklarının tedavisini yaptırır,
- γ Futbolun ve sporcunun belirlenmiş ve yazılı hale getirilmiş oyun ve disiplin kurallarına uygun oyun stratejisini uygular,
- γ Takım arkadaşlarıyla antrenman içi ve dışında uyumlu ilişkiler geliştirir,
- γ Teknik direktör, antrenör, kulüp yöneticileri, idari kadro, sporcu arkadaşlarıyla iyi diyalog sağlar. Kadro dışında

kaldığında takımına destek verir ve fiziksel ve psikolojik olarak kendini sürekli iyileştirir ⁶⁰.

2.3.2.6. Futbolcu Olmanın Gerektirdiği Özellikler

- γ Spora ve özellikle futbola ilgili ve yetenekli,
- γ Bedensel olarak güçlü ve dayanıklı,
- γ Göz, ayak eşgüdümü gelişmiş,
- γ Çevik, hızlı ve sportif zekâya, spor ahlakına ve disiplinine sahip,
- γ Hırslı ve azimli, sabırlı
- γ Dikkatli,
- γ Ruhsal sağlığı yerinde olan kimseler olmaları gerekmektedir ⁶¹.

2.4. Antrenman, Antrenör ve Futbol Antrenörü

2.4.1. Antrenman ve Antrenör

Antrenman; Belirli bir sistem içinde hedeflenen sportif performansı elde etmek için bir program çerçevesinde, sportif performans öğelerini geliştirmeye yönelik çalışmaların tümüdür. Fizyologlar antrenmanın tanımını şöyle yapmaktadır: Vücuda yapılan tüm yüklenmelerde fonksiyonel ve morfolojiye uygunluk, yüklenmeler sonucu organizmada bir değişikliğin meydana gelmesi ve sonuçta verim artışına neden olunma. Bir başka antrenman tanımını ise şöyle görmekteyiz: Alıştırmalar yardımı ile sporcuların fiziksel, teknik, taktik, zihinsel, psikolojik ve motorsal hazırlığıdır ⁶⁵.

Antrenör, spor dalında eğitim gördüğü kademedeki programları başarı ile tamamlayarak bulunduğu kademe için ilgili Federasyondan belge alan, sporcuları veya spor takımlarını ulusal ve uluslararası kural ve tekniklere uygun

olarak yetiştiren, yarışmalara hazırlanmalarını ve yarışmalarını, gelişmelerini takip etmek görev ve yetkisine sahip olan kişiyi antrenör denir ¹⁸.

Antrenörler, yetişmekte olan bir sporcunun sahip olduğu özel yetenekleri, becerileri geliştirmek suretiyle onları ustalaştırmakta ve böylece futbolu nitelik itibariyle yükseltmektedir. Bilhassa profesyonel futbolda antrenörlerin, bilimsel temellere dayalı antrenman planlaması ve düzenlemesi bir gereklilik halini almıştır ²¹.

Antrenör, sadece kendi sporunun teknik becerilerini çok iyi bilmekle kalmaz, aynı zamanda, bu beceri ve tekniklerin, değişik yaş gruplarına etkili bir şekilde nasıl öğretilceğini de çok iyi bilir. Dahası, başarılı antrenörler sadece bu becerilerin değişik yaş gruplarına göre nasıl öğretilceğini bilmekle de kalmazlar, aynı zamanda toplum içerisinde başarılı yaşamak için gereksinim duyulan beceri modellerinin öğrenilmesine de yardımcı olurlar. Başarılı bir antrenör olmak, mücadele etmeyi gerektirir. Sadece üst düzeyde dikkat göstermek başarılı olmak için yeterli değildir. Başarılı antrenörlük, geniş görüşlülüğü, derinliği ve bilgililiği gerektirir⁽²²⁾. Bunun yanında sporcuları, meslektaşları, basın-yayın organlarının mensupları, kulüpler ve topluma karşı bazen öğretmen ve koruyucu, bazen planlayıcı ve organizatör, bazen de kural koyucu ve karar verici durumundadır. Spor otoritesi olarak, medyaya karşı takımını temsil ederken, düşüncelerini kontrollü olarak ifade etmek zorundadır ²³.

Ülkemizde, antrenör yetiştirmek ve denetim ve yürütmeyi sağlayan kurumlar Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı çeşitli branşlardaki federasyonlar ile futbol antrenörlüğünde ise; özerk bir yapıda yer alan Türkiye Futbol Federasyonudur. Antrenörlük derece ve görevlenmeleri branştan branşa federasyondan federasyona farklılık gösterebilmektedir. Futbolda ise antrenör derece ve görevlendirmeleri ile yükselmeleri 2012 yılında düzenlenen antrenör eğitim kursları talimatıyla yeniden düzenlenmiş olup bu düzenlemeler sonucu antrenör kademe ve kademelerine göre çalıştırabilecekleri takım statüleri aşağıdaki açıklamalarda belirtilmiştir.

Tff tarafından gerçekleştirilen kurslarla “Grassroots Gönüllü Lider Kursu”, “TFF Grassroots C”, “UEFA B”, “UEFA A” ve “UEFA Pro” Antrenör Lisansları verilmektedir ⁶⁴.

Belirli bir bölge kapsamında, belirli bir kursa katılmak için internet üzerinden yaptığı başvuru kabul edilen adayların sayısı belirlenen sayıya ulaştığında FGD, o bölgede ilgili kurs ya da güncellemenin açılmasına karar verebilir ¹⁷.

Katılım koşullarını yerine getirenlere bir ön sınav öngörülmüşse, bu sınavda 10 puan üzerinden en az 6 puan alan adaylar, ilgili kursa kabul edilirler. Diğer adaylar, başvurularını tekrarlayabilirler ¹⁷.

Güncelleme kurslarına başvurularda göz önünde bulundurulmak üzere, TFF antrenör lisansı ile çalışmış olup güncellemeye giren kişilerin bir üst kursa katılmak istemeleri halinde, TFF antrenör lisansı ile son 5 yıl içerisinde çalıştıkları süreler UEFA antrenör lisansı ile maksimum 1 yıl çalışmış olarak kabul edilir ¹⁷.

TFF tarafından düzenlenen her türlü antrenör lisansı kursu kapsamında verilecek teorik ve pratik eğitimin, kursiyerlerin bilgi ve becerilerinin değerlendirilmesi amacıyla kurs sırasında veya kurs sonrasında yapılacak olan teorik ve pratik sınavların içeriği ile kursların yürütülmesine ilişkin bütün kurallar FGD tarafından UEFA JIRA Konvansiyonu’na uygun olarak belirlenir ¹⁷.

Bir antrenör lisansı kursu kapsamında verilen belirli bir dersin bitirme sınavlarında başarısız olmuş kursiyerler yeterli sayıya ulaştığı takdirde, ilgili ders için bir bütünleme sınavı düzenlenir ¹⁷.

Bütünleme sınavına, bir mazereti olmaksızın 2 defa katılmayan veya bütünleme sınavında 2 defa başarısız olan kursiyerler, kurs ücretini tekrar yatırmak şartıyla kursu en baştan tekrar ederler ¹⁷.

2.4.1.1. Grassroots Gönüllü Lider Kursu

Aşağıdaki koşulları yerine getiren kişiler, “Grassroots Gönüllü Lider Kursu’na katılmak için, başvuruda bulunabilirler:

- a) Teknik Adamların Eğitim ve Sınıflandırılması Talimatı’nın 4. maddesindeki şartları yerine getirmiş olmak
- b) Sağlık Bakanlığı’ndan, Acil Tıp Uzmanları Derneği’nden, Kızılay’dan veya İl Sağlık Müdürlükleri’nden onaylı bir kurumdan “İlkyardım Sertifikası” almış olmak
- c) İlgili kursa katılmasına herhangi bir engeli olmadığına dair tam teşekküllü hastaneden sağlık raporu almış olmaları,
- d) TFF tarafından ilgili yıl için belirlenmiş olan kurs ücretini yatırmış olmaları

“Grassroots Gönüllü Lider” kursuna kayıt yaptırmak isteyen adaylar, aşağıdaki belgeleri kayıt görevlisine vermekle yükümlüdürler ¹⁷:

- a) Nüfus cüzdanı örneği;
- b) 4 adet vesikalık fotoğraf
- c) Cumhuriyet Savcılığı’ndan alınmış arşivli adli sicil sabıka kaydı;
- d) Tam teşekküllü hastaneden alınmış sağlık raporu;
- e) 10. maddenin “b” fıkrasında belirtilen kurumlardan alınmış ilkyardım sertifikasının aslı veya örneği
- f) Kurs ücretinin yatırılmış olduğuna ilişkin banka dekontu

“Grassroots Gönüllü Lider” kursu kapsamında, pratik ve teorik derslerden oluşan, en az 12 saatlik bir eğitim programı uygulanır. Eğitimin

içeriğine ilişkin program, kursun yürütülmesine ve adayların değerlendirilmesine ilişkin kurallar FGD tarafından belirlenir ¹⁷.

Kurs kapsamında yapılacak olan teorik ve pratik sınavlarda, değerlendirmeler 10 puan üzerinden yapılır ve en az 6 puan alan kursiyerler başarılı olmuş sayılırlar. Tüm sınavlarda başarılı olarak kurstan mezun olan adaylara, “Grassroots Gönüllü Lider” lisansı verilir ¹⁷.

“Grassroots Gönüllü Lider” kursunu tamamlayan antrenörler, Profesyonel ve Amatör kulüplerin resmi futbol faaliyetleri dışında kalan tüm gönüllü futbol organizasyonlarında görev yapabilirler ¹⁷.

2.4.1.2. “TFF GRASSROOTS C” Antrenör Lisansı Kursu

Aşağıdaki koşulları yerine getiren kişiler, “TFF Grassroots C” Antrenör Lisansı Kursuna katılmak için, başvuruda bulunabilirler ¹⁷:

- a) Teknik Adamların Eğitim ve Sınıflandırılması Talimatı’nın 4. maddesindeki şartları yerine getirmiş olmak;
- b) “Grassroots Gönüllü Lider” Antrenör Lisansı ile en az 2 yıl boyunca bu talimat ile belirlenen alanlarda çalışmış olmak ve bunu belgelemek veya amatör veya profesyonel lisanslı futbol oynamış olmak;
- c) Sağlık Bakanlığı’ndan, Acil Tıp Uzmanları Derneği’nden, Kızılay’dan veya İl Sağlık Müdürlükleri’nden onaylı “İlk Yardım Sertifikası” almış olmak;
- d) İlgili kursa katılmasına herhangi bir engeli olmadığına dair tam teşekküllü hastaneden sağlık raporu almış olmak
- e) TFF tarafından ilgili yıl için belirlenmiş olan kurs ücretini yatırmış olmak

“TFF Grassroots C” Antrenör Lisansı Kursuna kayıt yaptırmak isteyen adaylar, aşağıdaki belgeleri kayıt görevlisine vermekle yükümlüdürler¹⁷:

- a) Nüfus cüzdanı örneği;
- b) 4 adet vesikalık fotoğraf
- c) En az lise veya dengi okullardan mezun olduklarına ilişkin diploma veya öğrenci belgesinin aslı veya örneği;
- d) Katılım koşullarına bağlı Grassroots Gönüllü Lider Antrenör Lisansı fotokopisi ve çalışmış olduğunu belgeleyen ilgili yazı;
- e) Cumhuriyet Savcılığı’ndan alınmış arşivli adli sicil sabıka kaydı;
- f) Tam teşekküllü hastaneden alınmış sağlık raporu;
- g) Başvuruda bulunan kişinin amatör veya profesyonel lisansla futbol oynama koşulunu yerine getirdiğini gösteren Tff’den alınacak belge;
- h) 15. maddenin “d” fıkrasında belirtilen kurumlardan alınmış ilkyardım sertifikasının aslı veya örneği;
- i) Kurs ücretinin yatırılmış olduğuna ilişkin banka dekontu

“TFF Grassroots C” Antrenör Lisansı Kursu kapsamında, pratik ve teorik derslerden oluşan, en az 60 saatlik bir eğitim programı uygulanır. Eğitimin içeriğine ilişkin program, kursun yürütülmesine ve adayların değerlendirilmesine ilişkin kurallar FGD tarafından belirlenir¹⁷.

Kurs kapsamında yapılacak olan teorik ve pratik sınavlarda, değerlendirmeler 10 puan üzerinden yapılır ve en az 6 puan alan kursiyerler başarılı olmuş sayılırlar. Yapılan bütün sınavlarda başarılı olarak kurstan mezun olan adaylara TFF tarafından “TFF Grassroots C” Antrenör Lisansı verilir¹⁷.

“TFF Grassroots C” Lisanslı antrenörler, amatör futbol faaliyetlerinin her yaş grubunda teknik adam, Kadınlar 2. Ligi takımlarında teknik sorumlu ve tüm Kadınlar Ligi takımlarında yardımcı antrenör olarak görev yapabilirler ¹⁷.

2.4.1.3. “UEFA B” Antrenör Lisansı Kursu

Aşağıdaki koşulları yerine getiren kişiler, “UEFA B” Antrenör Lisansı Kursu’na katılmak için başvuruda bulunabilirler ¹⁷:

- a) Teknik Adamların Eğitim ve Sınıflandırılması Talimatı’nın 4. maddesindeki şartları yerine getirmiş olmak;
- b) “TFF Grassroots C” Antrenör Lisansı ile en az 2 yıl boyunca bu Talimat ile belirlenen alanlarda çalışmış olmak veya BESYO Antrenörlük Eğitimi Bölümü Futbol Uzmanlık Dalı mezunu olmak veya Profesyonel Futbolcu Lisansı ile futbol oynamış olmak;
- c) Sağlık Bakanlığı’ndan, Acil Tıp Uzmanları Derneği’nden, Kızılay’dan veya İl Sağlık Müdürlükleri’nden onaylı “İlk Yardım Sertifikası” almış olmak;
- d) TFF tarafından ilgili yıl için belirlenmiş olan kurs ücretini yatırmış olmak.

“UEFA B” Antrenör Lisansı Kursu giriş sınavına katılmak isteyen adaylar, aşağıdaki belgeleri kayıt görevlisine vermekle yükümlüdürler ¹⁷:

- a) Nüfus cüzdanı örneği;
- b) 4 adet vesikalık fotoğraf
- c) TFF Grassroots C veya TFF Amatör Lisans Fotokopisi

- d) En az lise veya dengi okullardan mezun olduklarına ilişkin diploma veya öğrenci belgesinin aslı veya örneği;
- e) Cumhuriyet Savcılığı’ndan alınmış arşivli adli sicil sabıka kaydı;
- f) Tam teşekküllü hastaneden alınmış sağlık raporu;
- g) Başvuruda bulunan kişinin statüsüne göre, 20. maddenin “b” fıkrasında belirtilen koşulları yerine getirdiğini gösteren belge;
- h) 20. maddenin “c” fıkrasında belirtilen kurumlardan alınmış ilkyardım sertifikasının aslı veya örneği;
- i) Kurs ücretinin yatırılmış olduğuna ilişkin banka dekontu.

“UEFA B” Antrenör Lisansı Kursu kapsamında, pratik ve teorik derslerden oluşan, en az 120 saatlik bir eğitim programı uygulanır. Kurs kapsamında yapılacak olan teorik ve pratik sınavlarda, değerlendirmeler 10 puan üzerinden yapılır ve en az 6 puan alan kursiyerler başarılı olmuş sayılırlar. Yapılan bütün sınavlarda ve TFF Eğitimcileri tarafından yapılacak denetimlerde başarılı olan adaylara, “UEFA B” Antrenör Lisansı verilir ¹⁷.

“UEFA B” Lisanslı antrenörler, profesyonel kulüplerin 15 yaş altı (U15) takımlarında veya amatör kulüplerin her yaş grubundaki takımlarında teknik sorumlu olarak, Kadınlar 1. Ligi takımlarında teknik sorumlu olarak, TFF 2. Lig ve altındaki liglerdeki takımlarda yardımcı antrenör olarak da çalışabilirler ¹⁷.

2.4.1.4. “UEFA A” Antrenör Lisansı Kursu

Aşağıdaki koşulları yerine getiren kişiler, “UEFA A” Antrenör Lisansı Kursu’na katılmak için başvuruda bulunabilirler ¹⁷:

- a) Teknik Adamların Eğitim ve Sınıflandırılması Talimatı’nın 4. maddesindeki şartları yerine getirmiş olmak;

- b)“UEFA B” Antrenör Lisansı ile bir sezonu profesyonel veya amatör kulüplerin 15 yaş altı (U15) takımlarında olmak üzere, en az 3 yıl boyunca bu Talimat ile belirlenen alanlarda çalışmış olmak veya “UEFA B” Antrenör Lisansı ile fiilen 2 sezon boyunca çalışmış olup, öncesinde “TFF B” Antrenör Lisansı ile fiilen 1 sezon boyunca çalışmış olmak;
- c) Sağlık Bakanlığı’ndan, Acil Tıp Uzmanları Derneği’nden, Kızılay’dan veya İl Sağlık Müdürlükleri’nden onaylı “İlk Yardım Sertifikası” almış olmak;
- d) İlgili kursa katılmasına herhangi bir engeli olmadığına dair tam teşekküllü hastaneden sağlık raporu almış olmaları
- e) TFF tarafından ilgili yıl için belirlenmiş olan kurs ücretini yatırmış olmak.

“UEFA A” Antrenör Lisansı Kursu giriş sınavına katılmak isteyen adaylar, aşağıdaki belgeleri kayıt görevlisine vermekle yükümlüdürler ¹⁷.

- a) Nüfus cüzdanı örneği;
- b) 4 adet vesikalık fotoğraf
- c) En az lise veya dengi okullardan mezun olduklarına ilişkin diploma veya öğrenci belgesinin aslı veya örneği;
- d) Cumhuriyet Savcılığı’ndan alınmış arşivli adli sicil sabıka kaydı;
- e) Tam teşekküllü hastaneden alınmış sağlık raporu;
- f) Başvuruda bulunan kişinin statüsüne göre, 25. maddede belirtilen çalışma koşullarını yerine getirdiğine ilişkin Tff’den alınacak belge;

g) 25. maddenin “c” fıkrasında belirtilen kuruluşlardan alınmış ilkyardım sertifikasının aslı veya örneği;

h) Kurs ücretinin yatırılmış olduğuna ilişkin banka dekontu.

“UEFA A” Antrenör Lisansı Kursu kapsamında, pratik ve teorik derslerden oluşan, en az 120 saat “UEFA A” + 30 saat “UEFA ELİT A” olmak üzere en az 150 saatlik bir eğitim programı uygulanır¹⁷.

Kurs kapsamında yapılacak olan teorik ve pratik sınavlarda, değerlendirmeler 10 puan üzerinden yapılır ve en az 6 puan alan kursiyerler başarılı olmuş sayılırlar. Yapılan bütün sınavlarda ve TFF Eğitimcileri tarafından yapılacak denetimlerde başarılı olan adaylara, “UEFA A” Antrenör Lisansı verilir¹⁷.

“UEFA A” Lisanslı antrenörler, profesyonel kulüplerin 19 yaş altı (U19) takımlarında veya amatör kulüplerin her yaş grubundaki takımlarında teknik sorumlu olarak çalışabilecekleri gibi, Milli takımlar, Süper Lig ve TFF 1. Lig takımlarında yardımcı antrenör olarak veya TFF 2. Lig ve altındaki liglerdeki takımlarda teknik sorumlu olarak da çalışabilirler¹⁷.

2.4.1.5. “UEFA PRO” Antrenör Lisansı Kursu

Aşağıdaki koşulları yerine getiren kişiler, “UEFA Pro” Antrenör Lisansı Kursu’na katılmak için başvuruda bulunabilirler¹⁷:

a) Teknik Adamların Eğitim ve Sınıflandırılması Talimatı’nın 4. maddesindeki şartları yerine getirmiş olmak;

b) Fiilen 3 sezon boyunca bu Talimat ile belirlenen alanlarda çalışmış olmak veya “UEFA A” Antrenör Lisansı ile fiilen 2 sezon boyunca çalışmış olup, öncesinde “TFF A” Antrenör Lisansı ile fiilen 1 sezon boyunca çalışmış olmak;

- c) Sağlık Bakanlığı'ndan, Acil Tıp Uzmanları Derneği'nden, Kızılay'dan veya İl Sağlık Müdürlükleri'nden onaylı "İlk Yardım Sertifikası" almış olmak;
- d) İlgili kursa katılmasına herhangi bir engeli olmadığına dair tam teşekküllü hastaneden sağlık raporu almış olmak
- e) TFF tarafından ilgili yıl için belirlenmiş olan kurs ücretini yatırmış olmak.

"UEFA PRO" Antrenör lisansı kursuna katılmak isteyen adaylar, aşağıdaki belgeleri kayıt görevlisine vermekle yükümlüdürler ¹⁷:

- a) Nüfus cüzdanı örneği;
- b) 4 adet vesikalık fotoğraf
- c) En az lise veya dengi okullardan mezun olduklarına ilişkin diploma veya öğrenci belgesinin aslı veya örneği;
- d) Cumhuriyet Savcılığı'ndan alınmış arşivli adli sicil sabıka kaydı;
- e) Tam teşekküllü hastaneden alınmış sağlık raporu;
- f) 30. maddede belirtilen çalışma koşullarını yerine getirdiğine ilişkin Tff'den alınacak belge;
- g) 30. maddenin "c" fıkrasında belirtilen kuruluşlardan alınmış ilkyardım sertifikasının aslı veya örneği;
- h) Kurs ücretinin yatırılmış olduğuna ilişkin banka dekontu.

UEFA Pro" Antrenör lisansı kursu kapsamında, pratik ve teorik derslerden oluşan, en az 240 saatlik bir eğitim programı uygulanır. Kurs

kapsamında, yurtdışında eğitim ve/veya staj programları uygulanması öngörülebilir ¹⁷.

Kurs kapsamında yapılacak olan teorik ve pratik sınavlarda, değerlendirmeler 10 puan üzerinden yapılır ve en az 6 puan alan kursiyerler başarılı olmuş sayılırlar. Yapılan bütün sınavlarda ve TFF Eğitimcileri tarafından yapılacak denetimlerde başarılı olan adaylara, “UEFA PRO” Antrenör Lisansı verilir ¹⁷.

“UEFA Pro” Lisanslı antrenörler, her ligdeki amatör ve profesyonel kulüplerin her yaş grubundaki takımlarında teknik adam olarak çalışabilirler ¹⁷.

2.4.1.6. Kaleci Antrenörü Kursları

Aşağıdaki koşulları yerine getiren kişiler, TFF tarafından açılan “Kaleci Antrenörü Kurslarına” katılarak Kaleci Antrenörü Lisansı alabilirler ¹⁷.

- a) Teknik Adamların Eğitim ve Sınıflandırılması Talimatı’nın 4. maddesindeki şartları yerine getirmiş olmak,
- b) Profesyonel Kaleci Antrenörü kursuna katılabilmek için en az UEFA B Antrenör lisansına sahip olmak. (Amatör Kaleci Antrenörlüğü lisansına sahip olup fiilen 3 yıl boyunca çalışmış olan antrenörler UEFA B Lisans kursuna katılıp başarılı olmaları durumunda, Profesyonel Kaleci Antrenörlüğü kursuna katılabilir.)
- c) Amatör Kaleci Antrenörü kursuna katılabilmek için en az TFF Grassroots C Antrenör lisansına sahip olmak.
- d) Sağlık Bakanlığı’ndan, Acil Tıp Uzmanları Derneği’nden, Kızılay’dan veya İl Sağlık Müdürlükleri’nden onaylı “İlk Yardım Sertifikası” almış olmak.

- e) İlgili kursa katılmasına herhangi bir engeli olmadığına dair tam teşekküllü hastaneden sağlık raporu almış olmak,
- f) TFF tarafından ilgili yıl için belirlenmiş olan kurs ücretini yatırmış olmak.

Kaleci Antrenörü Kursları'na katılmak isteyen adaylar, aşağıdaki belgeleri kayıt görevlisine vermekle yükümlüdürler¹⁷:

- a) Nüfus cüzdanı örneği;
- b) 4 adet vesikalık fotoğraf
- c) Cumhuriyet Savcılığı'ndan alınmış arşivli adli sicil sabıka kaydı;
- d) "UEFA B" , "TFF Grassroots C" Lisansının aslı veya örneği;
- e) Tam teşekküllü hastaneden alınmış sağlık raporu;
- f) 47. maddenin "c" fıkrasında belirtilen kuruluşlardan alınmış ilkyardım sertifikasının aslı veya örneği;
- g) Program ücretinin yatırılmış olduğuna ilişkin banka dekontu.

Profesyonel kaleci antrenörlüğü kursu kapsamında Pratik ve Teorik derslerden oluşan, en az 60 saatlik bir eğitim programı uygulanır. Amatör kaleci antrenörlüğü kursu kapsamında Pratik ve Teorik derslerden oluşan, en az 30 saatlik bir eğitim programı uygulanır¹⁷.

Program kapsamında yapılacak olan teorik ve pratik sınavlarda, değerlendirmeler 10 puan üzerinden yapılır ve en az 6 puan alan kursiyerler başarılı olmuş sayılırlar ve Profesyonel Kaleci Antrenör Lisansı veya Amatör Kaleci Antrenör Lisansı almaya hak kazanırlar¹⁷.

Profesyonel kaleci antrenörlüğü lisansına sahip antrenörler, her ligdeki amatör ve profesyonel kulüplerin her yaş grubundaki takımlarında kaleci

antrenörü olarak çalışabilirler. Amatör kaleci antrenörlüğü lisansına sahip antrenörler, Kadın Ligleri takımları ile amatör kulüplerin her yaş grubundaki takımlarında kaleci antrenörü olarak çalışabilirler ¹⁷.

2.4.1.7. Fitness ve Kondisyon Antrenörlüğü Kursları

Aşağıdaki koşulları yerine getiren kişiler, TFF tarafından açılan “Fitness ve Kondisyon Antrenörlüğü kursu” ilgili lisansı alabilirler ¹⁷.

- a) Teknik Adamların Eğitim ve Sınıflandırılması Talimatı’nın 4. maddesindeki şartları yerine getirmiş olmak,
- b) “UEFA A” Antrenör Lisansı’na sahip olmak;
- c) Sağlık Bakanlığı’ndan, Acil Tıp Uzmanları Derneği’nden, Kızılay’dan veya İl Sağlık Müdürlükleri’nden onaylı “İlk Yardım Sertifikası” almış olmak.
- d) İlgili kursa katılmasına herhangi bir engeli olmadığına dair tam teşekküllü hastaneden sağlık raporu almış olmak,
- e) TFF tarafından ilgili yıl için belirlenmiş olan kurs ücretini yatırmış olmak.

Fitness ve Kondisyon Antrenörlüğü Kursları’na katılmak isteyen adaylar, aşağıdaki belgeleri kayıt görevlisine vermekle yükümlüdürler ¹⁷.

- a) Nüfus cüzdanı örneği;
- b) 4 adet vesikalık fotoğraf
- c) Cumhuriyet Savcılığı’ndan alınmış arşivli adli sicil sabıka kaydı;
- d) “UEF A” Diplomasının aslı veya örneği;
- e) Tam teşekküllü hastaneden alınmış sağlık raporu;

f) 52. maddenin “c” fıkrasında belirtilen kuruluşlardan alınmış ilkyardım sertifikasının aslı veya örneği;

g) Program ücretinin yatırılmış olduğuna ilişkin banka dekontu.

Fitness ve Kondisyon Antrenörlüğü Kursları kapsamında Pratik ve Torik derslerden oluşan, en az 50 saatlik bir eğitim programı uygulanır. Program kapsamında yapılacak olan teorik ve pratik sınavlarda, değerlendirmeler 10 puan üzerinden yapılır ve en az 6 puan alan kursiyerler başarılı olmuş sayılırlar ve Fitness Kondisyon Antrenörü Lisansı almaya hak kazanırlar ¹⁷.

Fitness ve Kondisyon Antrenörlüğü kurslarından mezun olan antrenörler, her lig seviyesindeki amatör ve profesyonel kulüplerin her yaş grubundaki takımlarında Fitness ve Kondisyon antrenörü olarak çalışabilirler ¹⁷.

2.4.2. Futbol Antrenörü Kavramı

Spor, bugün yüzyılın en önemli sosyal olgularından biridir ve ekonomik, sosyal, kültürel bir sektör olarak da gelişimini sürdürmektedir. Yarışmalar ve yüksek performans beklentisi, sporla ilgilenenlerin ortak konuları arasında yer almaktadır ¹⁹.

Özellikle futbol tüm dünya toplumlarının ilgi odağı haline gelmiştir. Bütün sporlar içinde en çok seyircinin izlediği bu sporun gerek öğretiminde gerekse niteliğinin yükseltilmesinde futbol antrenörlerinin tartışmasız önemi büyüktür. Spor alanında özellikle futbol branşında antrenörün rolü iyice kurumsallaşmıştır. Tüm büyük takım ve sporcuların arkasında, onların amaç ve tutkularına ulaşmasına yardım eden bir antrenörü vardır ²⁰.

Özelikle Türk Futbolunun son yıllarda Uluslararası alanda gösterdiği başarılar birçok insanın aklına bu başarının altında yatan nedenleri sorgulamayı getirmektedir. Spordaki başarıyı etkileyen en önemli faktörlerden biri de antrenördür; çünkü sporcu ne kadar yetenekli olursa olsun veya ne kadar çalışırsa çalışsın kazanmak için bir yönlendiricinin yardımına gereksinim duyar.

Bir antrenörün, sporcuların teknik ve taktik yönden yetiştirilmesinde başarılı olmalarında en önemli rolü oynadığı söylenebilir ⁶⁸.

Antrenör, diğer branşlarda olduğu gibi futbolda da çok önem arz eden bir olgudur. Antrenörlük disiplin, özgüven, mesleki yeterlilik isteyen sosyal olmayı gerektiren bir meslek grubudur.

Futbolda alt yapı çalışmalarının en önemli işlevi antrenör dür. Antrenör, belli ilkelerin ışığında genel anlamda ve kendi branşına özgü olarak sportif etkinlikleri, yani antrenmanı yaptıran, yönlendiren, sporcuya teknik-taktik, kondisyon ve psikolojik yönden geliştiren bilgi, birikim sahibi kısaca sporcunun en üst düzey verimliliğe ulaştıracak şekilde yetiştiren ve bu gelişmeyi sürekli kılmaya çalışan kişidir ⁶⁷.

2.4.2.1. Antrenörlük Felsefesi

Antrenörlük felsefesi, bir antrenörün yaşam sürecindeki, kendi konumunu ve deneyimlerini görme yoludur. Antrenörün; geçmişe bakışı, şu anki hayatı ile ilgili düşünceleri ve gelecek hakkındaki beklentileridir. Antrenör, kendini keşfetmeyi, korkularını yenmeyi ve sınırlarını aşmayı öğrenmelidir. Hiçbir puana, hiçbir maça, hiçbir şampiyonluğa hak ettiğinden fazla değer vermemeli, insani ve ahlaki değerleri her zaman ön planda tutmalıdır. Hiçbir emek karşılıksız kalmaz, harcanılan emek her zaman, katlanarak geri döner. Antrenörlerin eğittiği sporcular üzerinde çok büyük etkisi olduğunu kabul edersek, antrenörün amaçları, inançları ve kişiliğine dayanan bir felsefe oluşturması mantıklıdır. Sporcularını nasıl ve niçin çalıştırdıkları konusunda bilgilendirmek ve hangi amaca ulaşmaya çalıştığını açıklamak, sporcularla antrenör arasındaki güveni sağlar. Daha da önemlisi, yüksek performansa erişme ile sonuçlanır ⁶⁹.

Bireysel bir antrenörlük felsefesi bir yol haritasına benzetilebilir. Sürdüğünüz arabayı deneyimleriniz, inançlarınız, görüşleriniz ve değerleriniz, gideceğiniz yön ve varacağınız yeri performans, memnuniyet, sonuçlar vb.

ulaşmakta olduğunuz yolda önünüze çıkacak engelleri de antrenörlük içeriği, dış etkiler, çalışma koşulları ve kurallar olarak göz önüne almak aracınızı güvenli bir şekilde sürmenizi sağlar ⁷⁰.

2.4.2.2. Antrenörün Özellikleri

Antrenör, başardığı görevler ve taşıdığı yetki ile sorumluluklar bakımından toplumun çok önemli kişisidir. Bu insanlar, fonksiyonlarını etkin ve verimli bir şekilde yapabilmek için bir takım nitelik ve özelliklere de sahip olmalıdırlar. Bunları dört ana grupta toplayabiliriz. Antrenör, sahip olduğu yetki sorumluluklardan dolayı ve başardığı görevlerden dolayı herkes tarafından beğenilen çok önemli bir kişidir. Bütün bunları etkili ve verimli bir şekilde başarmasını sağlayan, onları diğer insanlardan farklı kılan bazı özellikleri vardır. Bunları dört ana grupta toplayabiliriz.

a- Entelektüel Özellikler

b- Karakterine İlişkin Özellikler

c- Sosyal Özellikler

d- Psikolojik Özellikler

Bu özellikler dikkatle incelendiğinde aslında her meslek grubunda yada her bireyde olması gereken özelliklerdir. Ancak buna spor disiplini eklendiğinde bu özellikleri barındırmak daha gerekli bir hal almaktadır. Bunların yanı sıra popüler bir spor dalından önemli bir kademedede olmanın verdiği popülerite baskısına karşı koyabilmenin de en kolay yolu bu özelliklerden geçmektedir.

2.4.2.2.1. Entelektüel Özellikler

Antrenör, kıvrak zekâsıyla hızlı düşünüp anında karar veren, akıl yürütüp mantıklı karar alan ve plan yapan biri olabilmesi için aşağıdaki entelektüel özelliklere sahip olmalıdır ²⁴.

- Genel Kültür: Sadece tek alanda kendini geliştirmemiş her alanda bilgi sahibi olabilen biridir.
- Mantıklılık: Sadece ayrıntılara bağlı kalmayan, tümden özele özelden t me yorum yapabilendir.
- Analiz Ruhu: Olayların nedenleri üzerinde durup analitik düşünme becerisi olabilendir.
- Sentez Ruhu: Bir olay karşısında tüm değişkenleri bir çözüm veya plan yapmak için bir araya getirebilendir.
- Sezgi Gücü: Fırsatları, önemli hareketleri ve daha önemlisi tehlikeleri önceden tahmin edebilendir.
- Hayal Gücü: Geleceğe dair atacağı her adımı kafasında canlandıran ve uygulamaya koyandır.
- Muhakeme (Yargı gücü): Her zaman iyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan, haklıyı haksızdan ayırt edebilendir.

Bu nitelik ve  zelikler, antrenörü çevresindeki insanları etkileme, onlara yol gösterme, düşünce ve kararlarını kabul ettirerek yönlendirme becerisini sağlayacaktır ²⁴.

Entelektüellik kavramı çok yönlü gelişmişlik ve s rekli ik yenilikçi olmayı gerektiren önemli bir kavramdır. Ancak entelektüelliğin en önemli özelliklerinden bir tanesi de bu bilgiyi sindirebilmiş olmaktır. Antrenörlerin kişisel egolarından ve komplekslerinden arınmış olması, gerek alanı gerekse alanı dışında kalan sosyal ve kültürel konularda tam bilgiyle donatılmış olması sporcularıyla ve diğer spor insanlarıyla olumlu yönde iletişim kurabilmesi için büyük önem arz etmektedir.

2.4.2.2.2. Karakterine İlişkin Özellikler

Bir antrenörün tüm sporcularına iyi izlenimler bırakmalıdır. Onlar asla eşitsizlik, haksızlık ve hareketlerinde dengesizlik veren davranışlarda bulunmamalı. Herkese güven veren, dengeli hareketlerde bulanabilmesi için şu karakter özelliklere sahip olmalıdır²⁴.

- Objektiflik ile sübjektiflik arasındaki uyumu başarabilen biri olmalı.
- Her ortama, farklı kişilikteki insanlara uyum gösterebilmelidir.
- Çok dikkatli olabilmeli.
- İhtiyatlılık davranmalı asla aşırı riske girmemelidir.
- Gerektiğinde risk alabilmelidir.
- Önemli anları, kişileri ve olayları akılda tutabilmelidir.
- Birçok olayı yerinde izleyip anında önlem alabilmeli ve çok dikkatli olabilmelidir.
- Her şeyi tertipli ve düzenli tutup sporcularına örnek olabilmeli.
- Önceden faydalılığı kanıtlanmış yolları kullanmalı, yapılacakları önem sırasına göre sıraya koyarak yapmalı.
- Asla bugünün işini yarına bırakmamalı gününde ve zamanında yapmalı.
- Ciddilik, her işe gereken önemi vermeli, tehlike ve sorunları küçümsememelidir²⁵.

Bir antrenör her şeyden önce yaptığı işin ciddiyetinin ve aldığı sorumluluğun farkında olmalıdır. Antrenörler sporcuların örnek aldığı ya da alması gereken birincil kişiler olduğu söylenebilir. Bu nedenle antrenör sporcusundan görmek istediği davranış biçimini öncelikli olarak kendinde göstermeli ve yaşam felsefesi olarak edinmelidir.

2.4.2.2.3. Sosyal Özellikler

Antrenör kulüp içinde ve dışında herkese kendini kabul ettirebilmek, astları ve üstleri tarafından hep önem verilen bir lider olabilmesi için şu özelliklere sahip olmalıdır ²⁴.

-Çevresindeki kişilere giyim ve kuşamıyla örnek alınan bir kişilik olmalı.

-Grubun sahip olduğu ortak değerleri anlayabilen ve onlara uyum sağlayan olmalı.

-Kendisiyle çalışacak olan her bireyden en üst düzeyde faydalanmalı asla bir oyuncusunu yalnızlığa terk etmemelidir.

-Bilgi ve deneyimiyle tüm oyuncularına eşit mesafeli olup, sözü dinlenen verdiği sözlerden dönmeyip hakkaniyetiyle davranan biri olmalı ve otoritesinden asla ödün vermemelidir.

Entelektüel, karaktere ilişkin ve sosyal özelliklerin hepsine birden bir yöneticinin sahip olması oldukça zordur. Ama bir antrenörün kendini tahlil etmesi ve eksiklerini görmesi bakımından son derece yararlıdır ²⁵.

Antrenörler sosyal yönleriyle de oyuncuların önünde duruşla örnek olan ilk kişi konumunda olmalı ve onları örnek alan oyuncularından beklediği sosyalliği ve sosyal çevreyi önce kendisinde göstermelidir.

İçinde bulundukları sektörün popülerliği nedeniyle sosyallik ve göz önünde olma antrenörler ve oyuncular için kendiliğinden gelen normal bir

durumdur. Bu sosyalliği olumlu yönde kullanmak antrenörün en önemli özellikleri arasındadır.

2.4.2.2.4. Psikolojik Özellikler

Modern antrenörler kendilerini insan ilişkilerinde üst düzeyde geliştiren antrenörlerdir. Her takımı çalıştıracak spor psikologu bulma şansına sahip değildir⁷².

Antrenörler bazı psikolojik danışma becerilerine sahip olarak, sporcuları ile etkileşime girerek bunları uygulaması gerekmektedir²⁶.

Antrenörün psikolojik özellikleri içerisinde kendi kendini yetiştirmesi, yenilemesi, profesyonel ahlak, özel yaşamda dürüstlük, meslektaşları ile etkin bir işbirliği, açık fikirli, araştırmacı, teşhis yeteneği güçlü, liderlik vasfı olan, motivasyon, öğrenmek ve öğretme becerisi, duygusal ve zihinsel olarak psikolojik hazırlık, yönetim bilgisi, danışmanlık gibi konuları içermektedir²⁷.

Yukarıda da değinildiği üzere her takım bünyesinde bir psikolog barındırma imkânına sahip olmayabilir. Ayrıca olsa bile sporcuyla psikolog arasında antrenörüyle arasındaki gibi bir ilişkisi olması mümkün değildir. Bir antrenör futbolcuyla arasında olan ilişkide bilimselliğe önem vermeli özellikle sorun yaşayan futbolculara olan yaklaşımlarında son derece dikkatli olmalıdır.

Yukarıda sıralanan antrenörlere ait özelliklerin yanı sıra ideal bir antrenörde olması gereken özellikler şu şekilde sıralanabilir;

Antrenör iyi bir branş bilgisine sahip olmalıdır; Antrenörün, iyi bir branş bilgisinin yanı sıra, bazı yardımcı disiplinler (spor hekimliği, biyomekanik, pedagoji, istatistik v.b.) hakkında da bilgilenmesi gerekmektedir. Bu disiplinlerin spora transferi ve değerlendirilmesinin gerekliliği, ideal bir antrenörün bu disiplinlerle ilgili derinlemesine ve köklü bir eğitimden geçmelerini gerekli kılmaktadır²⁸.

Antrenör iyi bir genel kültür bilgisine sahip olmalıdır; Antrenörün iyi bir genel kültür bilgisine sahip olması, antrenörün karakteri ve sporuyla ilişkisini olumlu yönde etkileyebileceği gibi, onun çevreyle de iletişim kurmasına yardımcı olabilmektedir ²⁸.

Antrenörün kişisel ve karakter özellikleri yapacağı işe uygun olmalıdır; Antrenör, eğitiminde ve gelişiminde, spor branş bilgisi, genel kültür bilgi seviyesi ne kadar önemli bir kriterse, antrenörün kişisel ve karakter özelliği de o oranda önemli bir kriterdir. Spor branş bilgisi ve genel kültür bilgisi eğitimiyle kazandırılabilirdiği halde, antrenörün kişisel ve karakter özelliğinin uygunluğu, herhangi bir disipline dayalı bilgiyle kazandırılmamaktadır. Bu özellik, yalnızca kendini sürekli geliştirmekle sağlanabilmektedir ²⁸.

2.4.3. Antrenör Tipleri

Antrenörün kendine uygun bulacağı antrenörlük tipi onun; hangi beceri ve stratejilerin öğretileneğine nasıl karar verileceğini, antrenman ve maç için nasıl hazırlanılacağını, oyuncuların disiplin altına alınması için hangi yöntemin kullanılacağını, sporcuların seçiminde ve seçim şekline karar vermede hangi rolü üstleneceğini belirler ⁶⁹.

2.4.3.1. Otoriter Antrenör (Otokratik Yaklaşımlı)

Özellikleri:

- γ Kazanma odaklıdır ve amacı ne pahasına olursa olsun bir görevi yerine getirmektir.
- γ Kararları her zaman antrenör belirler. Oyuncular sadece kendilerine verilen emirleri yerine getirmekle yükümlüdür
- γ Antrenör -Oyuncu ilişkisi antrenöre bağlıdır.
- γ Genellikle anlatımla iletişim kurar

- γ Başarının değerlendirilme şekli antrenör tarafından belirlenir
- γ Bu tip antrenör oyuncuya çok az güven gösterir.
- γ Antrenman yapısı katıdır. Sporcular antrenör bağımlıdır, kendi yaratıcılıklarına izin verilmez ⁶⁹.

Sonuçları:

- γ Sporcunun gelişimi sağlanmaz
- γ Motivasyon dışsaldır. Sporcular doğal motivasyonu ile oynamak yerine antrenörün takdirini kazanmak veya kişisel baskısından kurtulmak için oynarlar.
- γ Her şey antrenör içindir. Sporcular oyun konumuna uygun olarak inisiyatif kullanamazlar.
- γ Sporcunun spordan zevk alması önlenir.
- γ Başarılar sporcuların değil antrenöründür.

Bu yöntemde antrenör sürekli emirler verir, kurallar koyar ve sıkı disiplin uygular. Oyuncuları istediği şekle sokabilmek için kırbaç gibi kelimeler kullanır. Birçok yeni başlayan, deneyimsiz antrenörler genelde komutla iletişim tarzını benimserler. Çünkü kendi antrenörlerinden veya başkalarından öyle görmüşlerdir. Bu tip antrenörler kendi becerileri hakkında duydukları şüphelerini gizlemekte genellikle bu yolu kullanırlar ⁶⁹.

Oyuncuların soru sormalarına izin vermezler. En iyinin ne olduğunu daima kendileri bilir ve oyuncular tarafından hiç bir zaman sorgulanmak istemez ⁶⁹.

Bu yöntemle de başarılı sonuçlar alınabilir. Ancak başarısızlık halinde takımda çözümler olur ve oyuncuların kendilerini toparlamaları zorlaşabilir. Otoriter olmakla övünen ve kendi katı disiplinciliğinden zevk alan antrenörler olmuştur. Fakat komut yöntemi çocuklar için, zayıf bir çalıştırıcılık yöntemidir. Sporun içinden eğlence kısmını alır ve sonuçta çocuklar spordan ve

çalıştırıcıdan nefret eder hale gelirler. Çocuklarla çalışılırken katı yöntemlerden uzak durulmalıdır ⁶⁹.

2.4.3.2. Uysal ve İyi Huylu Antrenör Tipi

Bu tip antrenörler sevimli ve çoğu kez sempatik kişilerdir. Sporcusuyla sevgiye ve saygıya dayalı ilişki kurar. Onun sorunları ile ilgilenir. Girişken, sorunlarla ilgilenen antrenörlerdir. Her bir sporcuya iyi bir iletişim kurar. Yumuşak, esnek ve yaratıcı bir yaklaşımla, teke tek tüm sporcuların rahatıyla ilgilenir. Oyuncular (sporcular) bu tip antrenörlerle rahat iletişime geçebilir ²⁹.

2.4.3.3. Gergin ve Hareketli Antrenör Tipi

Bu tip antrenörler otoriter antrenör tipine benzer. Yinede aralarında farklılık vardır, huzursuz tiplerdir. Alıngan ve telaşlıdırlar. Güven verici olmazlar. Fazla ilkeli değildirler ²⁹.

2.4.3.4. İş Yapar Görünümlü ve Gayretli Antrenör Tipi

Gayretli ve ciddi davranışlıdır. Tutumları inandırıcı ve ağırbaşlıdır. Devamlı bir öğrenme isteği içindedir. Gelişen yeni teknikleri yakından izler ²⁹.

2.4.3.5. Uzlaşmacı Antrenör(İşbirlikçi Yaklaşımı)

Özellikleri:

- γ Sonuçtan çok “sporcu odaklıdır, amacı sporcunun sporsal ve sosyal becerilerini geliştirmektir
- γ Kararlar antrenör ve oyuncunun katılımıyla biçimlenir.
- γ Gençler, birlikte konulan hedeflere ulaşmak için yönlendirilirler.
- γ İletişim; sorma, dinleme ve anlatma yoluyla kurulur ve sürdürülür.

- γ Oyuncu öz değerdendirmesini, antrenörün de yardımıyla yapar.
- γ Antrenör oyuncusuna güvenir
- γ Antrenmanın yapısı işlevsel ve esnektir.

Sonuçları:

- γ Genç sporcuların sportif gelişimi daha iyi sağlanır
- γ Motivasyon içseldir. Sporcular kişisel tatmin arzusu ile motive olurlar.
- γ Bu tarz, sporculara daha fazla keyif verir.
- γ Sporcuların özgüveni gelişir ve kendilerine daha fazla güvenirler.
- γ Sorumluluk duygusu gelişir. Kazanma ve kaybetme sorumlulukları paylaşılır.
- γ Genç sporcular, inisiyatif (buyrultu) kullanarak karar verme yeteneklerini geliştirirler.
- γ Paylaşıcılık artar, takım oyuncusu olma özelliğı gelişir.
- γ Sporcunun toplumsal bilinci artar.

İşbirliğı yöntemi, otoriter ve kaygısız yöntemlerin orta noktasında olan bir yaklaşım tarzıdır. Bu yöntemi benimseyen çalıştırıcı, yaptığı işin iki yönlü bir sokağı benzediğini bilir. Çocukların da söz hakları vardır ve bunun farkında olan bir çalıştırıcı harika bir antrenör olma yolundadır. İşbirliğı yöntemini uygulayan antrenörler, sporcuların kendi hedeflerini belirleyerek bunlara ulaşmak için mücadele etmeyi öğrenmelerini sağlayacak yapıyı ve kuralları kendileri oluştururlar. Sporcuya daha fazla güvenirler ve bunun da sporcunun kendine karşı bakışına olumlu etkisi olur. Ne zaman arkadaş olacaklarını ne zaman lider olacaklarını iyi bilirler. Oyuncuları, onun (Antrenörün) kim olduğunu, ne olduğunu nasıl davranacağını başkalarından daha iyi bilir. Bu durum iletişimi ikisi arasındaki ve motivasyonu artırır⁶⁹.

2.4.3.6. Liberal Antrenör(Nemelazımcı Yaklaşım)

Özellikleri:

- γ Odağı ve amacı belirsizdir
- γ Olabildiğince az karar verirler.
- γ ”Topu at, eğlenmene bak” yaklaşımlıdır.
- γ Çok az talimat verirler.
- γ Disiplin sorunlarına sadece çok gerektiği zaman müdahale ederler.
- γ Bilgi verme ve antrenörlük sorumluluklarının gereğini yerine getirmekte çok yetersiz kalırlar.
- γ Motivasyon sağlayamazlar
- γ Antrenman yapıları esnektir.

Sonuçları:

- γ Genç sporcuların gelişimi rastlantılara kalır
- γ Sporcular sadece eğlenirler
- γ Disiplin yoktur
- γ Sporcularda bencillik ön plana çıkar

Liberal yöntemde fazla liderlik yapılmadan çocuklar istedikleri gibi davranırlar. Bu temel olarak çalıştırıcının topu havaya atıp sonra bıraktığı ve çocukların istediklerini yapmalarına izin verildiği “ocuk bakıcısı” tarzıdır. Otokratik yaklaşıma göre tercih edilir olmasına rağmen bu da iyi bir çalıştırma tarzı değildir¹⁷.

2.4.4. Antrenörün Görevleri

Bir kulüpte göreve başlayan antrenör, o kulübün futbolcularının ve takımın hedeflerine ulaşması için bir anlamda takıma liderlik yapar. Bu görevi yerine getirirken kendi bilgi, beceri ve tecrübelerini kendi programlarını

oluşturarak takımına ve futbolcusuna yansıtır. Antrenörlerin futbolcularına karşı görevleri; antrenmanların planlanması, antrenmanların uygulanması, performans gelişiminin denetlenmesi, müsabaka hazırlıklarının yapılması, futbolcuların korunmaları, futbolculara danışmanlık yapmaktır. Antrenörlerin futbolcuları ve kulübü ile ilgili görevleri aşağıdaki gibi özetlenebilir ³⁰.

a.Yapılan sporun gereksinimlerine uygun fizyolojik, psikolojik ve sosyal gelişimin sağlanması ve korunması.

b.Futbolun teknik istemlerinin futbolcular tarafından başarıyla yerine getirilmesi ve bunlarda mükemmel olmasına yardımcı olmak.

c.Futbolun istemlerine uygun psikolojik hazırlığı için psikologlardan yardım almak, bu konuda kendisini bilgilendirmek.

d.Takımın optimal gelişimini hazırlığını yerine getirmek için planlama yapmak, periyodik ölçüm ve testlerle değerlendirmelerde bulunmak.

e.Bütün koruyucu yöntemleri kullanarak futbolcuların sakatlanmalarını önlemek.

f.Fizyolojik psikolojik antrenmanların temelleri beslenme, toparlanma ve planlama ile ilgili futbolcuların teorik bilgilerinin gelişmesine ve zenginleşmesine yardımcı olmak ³¹.

g.Futbolcuların aktif ve bilinçli katılımlarını sağlamak

h.Futbolcuların kendilerine olan değerlerini ve motivasyonları korumak.

ı.İyi iletişim ve becerileriyle futbolculara zaman zaman danışmanlık yapmak.

i.Kendi uzmanlık alanında gerçekçi olmak ve diğer uzmanlıklardan yardım almak.

j.Ekip çalışmasını güçlendirmek.

Antrenörün görevleri her ne kadar alt alta maddeler halinde sıralanabilse de bu maddeler daha çok genel kabul görmüş olan ve ana hatlarıyla konuyu ele alırken ilk akla gelen maddeler olarak da düşünülebilir.

Futbol antrenörlerinin görevleri maddelerle sınırlandırmak ve sadece yazılı maddelerden, tanımlamalardan ibaret olduğunu düşünmek büyük yanlışlıktır.

Futbol antrenörlüğü yukarıda sıralanan görevlerin yanı sıra her geçen gün veya farklı her takımda yada çalıştığı farklı tüm futbolcularla bireye indirgenebilecek ölçeklerde farklar arz edebilecektir. Bu farkların alt alta yazılamayacak kadar fazla olması ve özele inmesi nedeniyle antrenörlüğün ya da antrenörlerin görevleri denildiğinde ilk akla gelenler olarak yukarıdakiler sıralanabilmektedir.

2.4.5. Antrenör- Sporcu İlişkisi

Sporcu, belirli kurallar altında, araçlı veya araçsız ferdi veya toplu olarak kendini spora veren, daha ileri bir merhalede sporu meslekleştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgu içinde yer alan, fizik ve moral yanı olan, yaptığı işten maddi ve manevi tatmin aracı sporun aktif elemanıdır ³².

Antrenör ve sporcu arasındaki ilişki antrenörün belirlediği kurallar ve seviye dâhilinde gerçekleşmektedir. Antrenörler sporculara her ne kadar eşit mesafede durmalıdır ilkesi göz önüne alınarak yaklaşsalar da bazı özel durumlarda bu farklılık arz edebilmektedir.

Antrenör ve sporcu ilişkisi her ikisi içinde futbolun içerisinde en yakın ilişkidir. Antrenör sporcunun yeteneklerini ortaya çıkartma ve bu

yeteneklerden üst düzey faydalanmaya yönelik sporcuyla hem mesleki hem de kişisel birçok ilişki içerisinde olmalıdır.

Antrenör, sporcu başarısında en önemli unsurlardan bir tanesidir. Eğer antrenör, psikolog ve sporcu ilişkisini düzenlerse başarıyı kısa sürede yakalar. Çünkü yoğun yarışma stresi altındaki sporcunun iradesi, dikkati ve performansında dalgalanmalar meydana gelmektedir. Bu durumda psikolog dengeyi kurup en az zarar bu zamanı atlatmasını sağlayacaktır. Bu dalgalanmaların her anında, sporcunun tepkilerini dengeleyip değişmesini önleyecektir. Sonuç olarak, antrenör ve sporcu ilişkisi başarı için çok önemlidir. Başarı bekleyen antrenörler sporcusuyla çok iyi ilişkiler içinde olmalı ve ilişkiyi tüm sporculara yansıtmalıdır. Asla adaletli davranmadan ödün vermemeli ve herkese eşit davranmalıdır ²⁴.

Antrenör ve sporcu arasındaki ilişki her şeyden önce sportif başarı odaklıdır. Sportif başarının gerçekleşmesi bireysel başarının ötesinde özellikle futbol gibi takım oyunlarında takım olabilmekten geçmektedir.

Spor kulüplerini takım yapan en önemli etmen antrenör ve sporcular arasındaki ilişkidir. Antrenörlerin sporcular arasında adil davranması gerekmektedir. Oyuncular arasında kıskançlık, çekememezlik, kırgınlıklar gibi durumların ortaya çıkması konusunda önleyici tedbirleri alması gerekmektedir. Bu tür davranışların ortaya çıkmasına engel olmalıdır.

Antrenörler ve sporcular arasındaki ilişkiler takım içi, takım dışı ve kişisel olmak üzere 3 farklı alanda ele alınabilir. Antrenör ve sporcu arasındaki kişisel ilişkiler daha çok sporcu odaklı kişisel sorunlara yönelik olmaktadır. Sporcunun özel hayatı dahil olmak üzere karşılaşılabileceği tüm sorunlar oyunun etkileyeceğinden antrenör tüm bu sorunlar için çözüm üretebilmeli ve sporcuyla arasındaki ilişkiyi sürekli olarak sıcak tutmalıdır.

Takım ruhu ve takım kaynaşmasında, sporcuların kendi aralarındaki ilişki ve bu ilişkinin pozitif olması yönünde antrenörün rolü çok

önemlidir. Farklı karakter ve özelliklerden oluşan sporcuların ortak payda da birleştirmek ve ortaya takım ruhunu çıkarmak antrenörün en önemli görevleri arasında kabul edilmektedir. Bu görevi yerine getirirken antrenör sevecen, birleştirici ve adil olduğunu sporculara göstermelidir.

Takım olarak karşılaşılabilecek içsel ve dışsal sorunlar da takım ruhuna uygun, beraber hareket edildiğinde takım içerisindeki kaynaşma artacak sporcuların birbirlerine karşı takım iç bağı güçlenecektir.

2.5. Etik Kavramı ve Antrenörlük Etiği

2.5.1. Etik Kavramı

Etik, bir insanın davranışları sırasında kullandığı ahlaki ilkeler bütünü olarak tanımlanabileceği gibi insanın doğru ile yanlış ayırt ederken kullandığı kişisel kriterler olarak da tanımlanabilir ³³.

Bireysel ve toplumsal ilişkilerde topluca benimsenmiş, olması gereken kuralları ve bu kurallara uymak suretiyle gerçekleşen davranışları etik değerler olarak tanımlayabiliriz ³⁴.

Neyin doğru, neyin yanlış olduğu konusunda toplumsal bir görüş birliği vardır. Olaylar hakkında bilgi, yansız olarak kolayca yayılır ve kamuoyunda bilinçli bir biçimde değerlendirilir ³⁵.

Etiğin gücü, insanın vicdanıdır. İnsan duygusunu, düşüncesini, davranışını, tutumunu, eylemini, “vicdanının sesine” kulak vererek, doğru-yanlış, iyi-kötü, olumlu-olumsuz, olarak değerlendirir. Bu şekilde kişi kendisi ve başkaları arasındaki ilişkilerde denge, düzen, denetim ve uyum sağlar ³⁶.

Etik; doğru ve yanlış davranışları tanımlayan kurallar bütünüdür. Bu kurallar bizlere davranışlarımızın kabul edilebilirliğini, kabul görmezliğini ve yanlışlığını söyler. Etik temele dayalı ve kültürel bir uygulama olan spor, insan-toplum ve kültür düzlemlerinde çok farklı boyutları, anlamları ve değerleri ile

sosyal bilimlerin konusu olmuştur. Spora sosyolojik olarak bakıldığında; spor, sporcu ve başarı kavramlarının toplumların var olmalarında diğer toplumlar ve kültürler arasında seçkin bir konuma gelmelerinde son derece önemli olduğu görülmektedir³⁷.

Etik kavramı insanların beraber yaşaması ve aynı payda da buluşmasını sağlayan yazılı olmayan kurallardır. Yaptırımları vicdanidir. Ayıplanma, dışlanma v.b boyutları da verilen tepkisel yaptırımlardır. Nasıl davranmalı nasıl hareket etmeli, nelere dikkat edilmeli gibi soruların toplumun büyük kısımları tarafından kabul görmüş cevapları etik çerçevesini belirleyen başlıca kurallar arasında gösterilebilmektedir.

Felsefenin bir ana alanı olarak etik, davranışlar bağlamında iyinin ne olduğu ve nelerin iyi olduğu konusunu ele almakta; insanın ideal davranışlarını formüle etmeyi amaçlamaktadır. Toplum yaşamında etiğin karşılığı, insanların birbirleriyle ilişkilerinde neleri yapmaları ve nelerden kaçınmaları gerektiğiyle ilgili bir kurallar kümesi; kısaca genel ahlaktır. Belli bir alanda etkinlik gösteren kişilerin uymaları gereken kuralların belirlendiği ve o alana özgü uygulamalardaki istenen davranışların irdelendiği meslek etikleri; ilk ikiye göre daha yenidir ve bir bakıma onların bir sentezidir³⁸.

Etik sorun ve sorular, yalnız filozofların değil, hepimizin her gün karşılaştığı, içinde taşıdığı sorun ve sorulardır. Çünkü yaşamak, eylemde bulunmayı, eylemde bulunmak da kararlar vermeyi, değerlendirmeler yapmayı gerektiriyor. Eylememenin, karar vermemenin de sonuçta bir karar verme olduğu, hiç bir şey yapmamaya karar veren kişinin de bir şeye karar verdiği ve eylemsizliği seçtiği düşünülürse, eylemin zorunlu bir ögesi olan değerlendirme ve doğru eylemle ilgili sorunların hepimizin sorunu olduğu görülür. Doğru değerlendirmenin olanaksız olduğunu, doğru bir eylemin doğru olmayandan ayrılamayacağını söyleyen kişinin de, kendi yaşamında hep doğru kararlar vermeye, doğru eylemlerde bulunmaya çalıştığını görürüz hep. Kısaca, ister değerlendirmeye ister eylemle ilgili olsun doğruyu aramak, hiçbirimizin

vazgeçemediği bir şeydir. Ama "doğru"nın ne olduğunu belirlemek bu yakıcı önemine karşın, pek o kadar kolay değildir. Nedir doğru? Doğru değerlendirme nedir? Doğru eylem nedir? Doğru veya değerli bir eylemi öyle olmayandan ayıran nedir? Belirli bir durumda doğru eylemi, yanlış olandan nasıl ayırabilirim? Hangi eylemler doğru, hangi eylemler yanlıştır? ³⁹.

2.5.1.1. Sporda Etik Kavramı

Spor yönetimi, sporda yönetimi meydana getiren unsurların kuruluş ve işleyiş biçimlerini inceleyen ve unsurların en iyi şekilde sevk ve idaresi için gereken yönetim tekniğini bulmaya çalışan spor biliminin bir koludur ⁴⁰.

Spor yönetimi, sosyal, ekonomik ve kültürel boyutlar ihtiva eden kapsamlı ve karmaşık sorunlarla karşı karşıya bulunmaktadır. Bu nedenle bugün sporu sosyal, ekonomik, siyasal ve diğer kurumlar gibi düşünmek zorundayız. Sözü edilen bu kurumların etkili ve verimli çalışabilmeleri büyük ölçüde iyi yönetilmelerine bağlıdır. Bu nedenledir ki gelişmelere paralel olarak spor bilimlerinde “spor yönetimi” spor bilimlerinin bir alt disiplini ve “Anabilim Dalı” durumuna gelmiştir ⁴¹.

Spor alanındaki yönetim unsurları; Spor yöneticisi, Spor teşkilatı, Spor politikası, Spor mevzuatı, Spor tesisleri, Spor organizasyonları olarak sınırlanır. Spor yönetiminde bu unsurlar dinamik bir bütündür. Spor yönetiminin konu, metodoloji, estetik, ahlak, dürüstlük ve sporun diğer özellikleri sebebiyle diğer yönetim alanlarından değişik yapıda olduğu görülmektedir ⁴².

Mirzeoğlu'na göre sporun kendine has özellikleri dikkate alarak spor yönetiminin özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz ⁴¹;

- γ Spor yönetimi doğrudan ya da dolaylı olarak insanlarla ilgili hizmetlerde bulunur. İnsanın fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal davranışlarında oluşturulan değişiklikler, toplum tarafından beklenilenden farklılaştığında çeşitli çatışmalara sebep olabilir,

bu yüzden spor teşkilatları, diğer bazı işletmeler gibi katı kurallar içerisinde olmazlar.

- γ Spor yönetiminin hedefleri eğitim yönetimin hedefleri gibi uzun vadeli olduğundan, hedeflerin kısa sürede gerçekleştirilememesi insanlar üzerinde tahammülsüzlüğe neden olabilir. Bu durum çoğu zaman spor yapanlar arasında çeşitli problemlere yol açabilir. “Başarılı sporcu nedir? Amatör spor ne amaçta yaygınlaştırılmıştır?, spor tesislerinin miktar çeşitleri veya özelliklerine göre yapımı ne oranda sağlanmış?, Milletler arası kuruluşlarla ilişki düzeyleri nedir?, Kanunlarda sözü edilen başarılı sporcuların korunması yeterli midir?, Antrenör, hakem, yönetici eğitimleri ne oranda doyurucu olmaktadır?, Teşkilatı iyi yönetmenin ölçütleri nedir?” bütün bu soruların cevaplarını somut olarak verip değerlendirmek zor olabilmektedir.
- γ Sporla ilgilenen ve sportif hareketleri doğrudan ya da dolaylı olarak denetleyen ve değerlendirenlerin sayısı çoktur. Bu nedenle farklı birey ve grupların beklentileri de farklı olacağından, özellikle spor yöneticileri çok çeşitli ve değişik baskılar altında çalışmaktadır. Spor yönetimini bazı yönetimlerden ayıran özelliklerden biri de, sosyal bir kurum olan sporun özelliğidir.
- γ Toplumsal bir kurum olarak sporda, insanların sağlıklı ve mutlu bir hayat sürdürebilmeleri için insanların hareket yoluyla sağlıklı olmalarına katkı sağlama sorumluluğunu üstlenmiştir. Bu durum tıp ve sporun sağlıklı bir toplum oluşturmada benzer sorumluluğu paylaştıklarını göstermektedir. Tıp bir kurum olarak hastalıkları tedavi etme sorumluluğunu üstlenmiştir. Sağlığı korumada topluma karşı sorumludur

γ Spor doğrudan insanı hedef aldığı için, toplumun tüm kesimlerinin ilgi merkezidir. Her toplum kesimi sporun etkileme gücünün farkındadır. Ve bu nedenle de kendi değerleri ve eğilimleri doğrultusunda sporu yönlendirmek ve spordan yararlanmak ister. Bu yüzden tüm siyasal gruplar özel ideolojilerini yaymak ve ideallerindeki bireyi oluşturmak, hazırlamak için sporu kullanmak ister.

Spor yöneticisi, “spor hizmet ve faaliyetlerinin sevk ve idaresinde çeşitli şekillerde görev alan (başkan, idareci, antrenör vs.) bu hizmet faaliyetlerinin yürütülmesinde emeği geçen profesyonel ya da gönüllü bireyler” olarak ifade edilmektedir ⁴².

Spor yöneticisi, beden eğitimi ve spor alanlarında amaçlanan hedeflere ulaşılabilmesi ve işlerin yerine getirilebilmesi için, spor kurumlarında çalışan insanları teşkilâtlandıran, emirler veren, grup çalışmalarını aynı amaca yönlendirip düzenleyen, her türlü sorumluluğu üzerine alan ve işleyişi denetleyen kişidir. Bir başka ifadeyle spor yöneticisi, spor hizmet ve faaliyetlerinin sevk ve idaresinde çeşitli şekillerde görev alan ve spor teşkilâtlarını, kuruluş amaçları doğrultusunda başarıya götürecek işleri yürüten yetkili ve sorumlu kişi olarak tanımlanmıştır ⁴³.

Etik değerler kişisel düşünceler ve öncelikler ile karıştırılmamalıdır. Etik kararlar diğer insanları oldukça etkiler. Kişisel düşünceler ve öncelikler etik kararlar kadar etki yapmaz. Etik kararların sosyal etkileri bulunmaktadır. Etik; karar verecek olanların hareketlerinin diğer insan guruplarını ve bireyleri nasıl etkileyebileceğini düşünmelerini sağlar ⁴⁴.

Kararlar ilgi alanları çelişkili olan farklı gruptan insanlara (sporcu, taraftar, toplum, iş, basın) etki ettiği için karar vermek oldukça karmaşık bir işlemdir. Spor yöneticileri bu konular hakkındaki karar verme süreçlerinde maddi giderleri, takımın ve ligin ismine etkisini, hukuku ve kazanılmış oyunların etkisini göz önünde bulundurmak zorundadırlar. Spor yöneticileri aynı zamanda “doğru

şeyi” yapmanın ne olduğuna karar vermeye çalışmalıdırlar. Doğru ve adil karar verme sürecine etik muhakeme denir ⁴⁵.

Sporadaki ahlaki temel prensip tüm sporcuların yarışma sırasındaki dürüstçe olan çabasıdır. Eğer sporcular spor içindeki dürüst çabalarını bırakırlarsa sporun esasları tehdit edilmiş olur. İş hayatında kim bir anlaşmaya yada kontrata imza atarsa buna uyacağına söz vermiş olur. İş ve ekonomi dünyasının çalışması için, herkesin birbirine güvenmesi hizmetler ve ortak alınan kararlara uyması beklenmektedir. Paylaşılan ahlak birbirini tanımayan insanlar arasında bir bağ geliştirir ve bireylerin toplum içinde var olmasını sağlar ⁷¹.

Doğru davranışa yönlendiren ahlaki kurallar genelleme yapılarak benzer sosyal içerikli durumlara uygulanabilir. Örneğin insanlar elit bir sporcunun en iyi çabasını sarf etmemesini yanlış bulurlar, özellikle de para için oynarken. Her zaman için iyi niyetle ve gönüllü olarak yapılan bir iş anlaşmasını bozmak yanlıştır. Sosyal uygulamalarımız bu temel değerleri destekleyen insanlara dayanır. İnsanlar ahlaki olarak kabul edilebilir davranış standartları doğrultusunda davrandıklarında toplum içinde yer edinerek katılım sağlayabilirler ⁴⁶.

Davranış kodları (etik kodlar) bir organizasyonun ya da mesleğin çalışma prensiplerini açıklar ve direkt bir şekilde taslağını çıkarır. Etik kodlar çalışanların davranışlarını yöneten bir rehberdir. Kodlar açık ve anlaşılır olmalıdır, gereğinden fazla uzun yada karışık olmamalı ve çalışanların başarmak için gerekli olacak hedefleri anlamaları konusunda cesaretlendirmelidir. Kodlar sadece kuralları ve cezaları içermemelidir. Günümüz toplumunda kurum ve kuruluşlar etik davranış ve etik iklim oluşturma konusunda artan bir şekilde halk incelemelerine tabii tutulmaktadır. Milyon dolarlık bir endüstri olan sporda aynı inceleme altındadır ⁴⁷.

Davranış kodları sadece Amerikan Spor Enstitüsün de görülen bir kavram değildir. İngiltere de profesyonel spor enstitüsünde sporcular için davranış kodlarını oluşturulmuştur. İrlanda’ da Spor Bakanlığı Ulusal Spor Konseyinin etik kodları oluşturması konusunda girişim başlatmıştır. İskoçya Spor Konseyi ulusal

spor içerisinde anlaşılmaya varılan davranış kodlarını desteklemeyi kabul etmiştir. Avustralya Ragbi Futbol Ligi Ulusal Antrenörleri etik kodlarını oluşturmuştur. Kanada’ da Dağ Bisikleti Komitesi dağ bisikleti etiği kodlarını oluşturmuştur ⁴⁸.

Avustralya Spor Birliği Etik Kod Örneği ⁴⁹;

- γ Spor yöneticisi her koşulda en yüksek etik standartları göz önünde bulundurmalı. Sadece yasal gerekliliklere uyarak değil; dürüst, eşit ve sosyal sorumlulukları yerine getirerek etik davranışlar sergilemelidir.
- γ Spor yöneticileri anlaşma yaptıkları tüm çalışanları, sponsorları ve iş yaptığı ajanslarla olan görüşmeleri dürüst ve açık bir şekilde anlatabilmeli.
- γ Spor yöneticisi performans arttıran maddelerin kullanımını tamamen yasaklamalı. Dopinge izin vermemeli; sadece doktor tarafından onaylanmış maddelerin kullanımına izin verilmelidir.
- γ Spor yöneticisi çalışma yerinde eşitliği sağlayan uygulamalarda bulunmalı, kurallar koymalıdır İş en iyi şekilde yapacak olan kişiyi işe almalı. Cinsiyet, medeni durum, yaş, ırk, etnik köken, din, engel, eşcinsellik göz önünde bulundurularak ayrımcılık yapılmamalıdır.
- γ Spor yöneticisi sözünün arkasında, dürüst ve işine karşı sorumluluk sahibi olmalı.
- γ Spor yöneticisi sorumlu oldukları kulüp, spor merkezi vb. yerlerin imajını zedeleyecek davranışlardan kaçınmalıdır.
- γ Spor yöneticisi her zaman çalışanlarının ve yöneticisi olduğu tüm kişilerin ilgi ve isteklerini toplum kuralları ve yasaları doğrultusunda yerine getirmeye çalışmalı. Göz ardı etmemelidir.

- γ Spor yöneticisi adil davranmalı, objektif olmalarını engelleyecek olan önyargı, taraflı, yanlı davranışlardan kaçınmalıdır.
- γ Spor yöneticisi dürüstlük ve tarafsızlık ilkeleri doğrultusunda ortaya çıkabilecek tüm görüşlere sonucu nasıl olursa olsun açık olmalıdır.
- γ Spor yöneticisi çalışmaları doğrultusunda elde edilen bilgilerin gizliliğine saygı duymalı. Bu gizli bilgileri belli bir açıklama yetkisine sahip olmadan ya da yasal bir açıklama görevi olmadığı sürece açıklamamalıdır.
- γ Spor yöneticisi özel ve belirli konuları en uygun şekilde çözümlmeye çalışmalıdır. Hem kendisinin hem de görevlendireceği kişilerin teknik, yasal ve uygulamalı olan güncel gelişmeleri takip etmesi gerekir. Bu konuları çözümlmeye çalışırken spor yöneticisi konularda uzman olan kişilerden tavsiye almalı ve asiste edilmelidir.
- γ Spor yöneticisi etik kodlara ve üzerlerinde zaman zaman yapılabilecek düzenlemelere uymalıdır.

2.5.1.2. Türk Futbolu ve Etik Kavramı

Türk futbolunun etik değerleri ve toplumdaki saygınlığının korunması için kurulan Türkiye Futbol Federasyonu Etik Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarını, futbol camiasının uyması gereken etik davranış ilkelerini ve futbolun etik kurallarını düzenlemek amacıyla etik kurul oluşturulmuştur⁷³.

Etik Kurulu, TFF Başkanının teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile seçilecek bir Başkan ve dört (4) asıl ve dört (4) yedek üyeden oluşur. Üyelerin tamamının asgari 5 (beş) yıllık mesleki tecrübeye sahip hukukçu olması zorunludur⁷³.

Kurulun görev süresi dört (4) yıldır. Bununla birlikte, kurulun görev süresi her halükarda TFF Yönetim Kurulunun görev süresi ile sınırlıdır⁷³.

Kurulun hiçbir üyesinin yerine, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça yenisi atanamaz. Kurul üyeleri, üyelikleri süresince Genel Kurul delegesi olamazlar ve herhangi bir TFF kurul veya organında görev alamazlar. Kurul üyelerinin yeniden atanmaları mümkündür ⁷³.

Herhangi bir nedenle boşalan asıl üyeliğe, yedek üyeler, Yönetim Kurulu kararındaki sırayla ve TFF Başkanlığı'nın yazısı ile gelirler. Eksik kalan yedek üye sayısı, seçilecek yeni üyelerle tamamlanır ⁷⁾.

Kurul, ilk toplantısında asıl üyeler arasından bir başkan vekili ve bir raportör seçer. Başkan ve başkan vekilinin yokluğu halinde, Kurula en yaşlı üye başkanlık eder ⁷⁴.

Kurul;

- a) İşbu Talimat'ın 2. maddesinin (h) bendindeki kişilerin Futbol Disiplin Talimatı uyarınca işlem yapılmayan ve işbu Talimat kapsamına giren ihlallerini incelemek,
- b) Şike ve teşvik primi iddialarını incelemek;
- c) Türk futbolunun etik değerleri ve marka değerinin korunması ve toplumdaki saygınlığının zedelenmemesi için gerekli hukuki denetimleri yapmak, bu bağlamda Türk futbolunu ahlaki açıdan tehdit eden risklere karşı bağımsız ve tarafsız bir şekilde danışmanlık faaliyetinde bulunmak,
- d) Futbol camiasının uyması gereken etik davranış ilkelerinin ihlâl edildiği iddiasıyla yapılan başvuruları incelemek, araştırmak ve karara bağlamak,
- e) Etik davranış ilkeleri konusunda uygulamada karşılaşılan sorunlara yönelik olarak, istendiğinde, TFF Başkanlığına ve futbolla ilgili tüzel kişilere görüş bildirmek,

f) Kararlarıyla ilgili olarak bülten yayımlamak ile görevli ve yetkilidir ⁷⁵.

Kurul, başkanın veya mazereti olması halinde başkan vekilinin daveti üzerine en az üç üyeye toplanır ve kararlar toplantıda hazır bulunan üyelerin oyçokluğuyla alınır. Oy kullanmak zorunlu olup çekimser oy kullanılamaz. Oy kullanmayan üye toplantıya mazeretsiz olarak katılmamış sayılır. Oyların eşitliği halinde başkanın oyu belirleyicidir ⁷⁴.

Kurul kararlarında bağımsızdır. Karar, Başkanın görevlendireceği ve çoğunluğa mensup üye tarafından yazılır ve karara katılan üyeler tarafından imzalanır; var ise muhalefet şerhleri de eklenir. Kararlar ve muhalefet şerhleri gerekçeli olur. Kurul, her ayın ikinci Cuma günü olağan toplanır. Kurul ayrıca, iş durumuna göre Başkan'ın gerek görmesi halinde, her zaman toplanabilir. Toplantı gündemini Başkan belirler ⁷⁴.

Kurul Başkan ve üyelerinin toplantılara katılmaları esastır. Mazeretsiz olarak arka arkaya üç toplantıya veya bir takvim yılı içinde toplam beş toplantıya katılmayan üye istifa etmiş sayılır. Ayrıca bir sene içinde yapılan olağan toplantıların yarısından bir fazlasına katılmamış bir üye, mazeret bildirmiş ve izin almış olsa dahi çekilmiş sayılır. Çekilmiş sayılan üye, müteakip toplantılara iştirak edemez. Durum, Kurul Başkanı tarafından TFF Başkanlığı'na yazılı olarak bildirilir ve yerine TFF Yönetim Kurulu'nun atama kararındaki isim listesindeki sıraya göre ilk yedek üye TFF Başkanlığı'nın yazısı ile görevlendirilir ⁷⁴.

TFF, Kurul'un idari işlerini yürütmek üzere Kurul Başkanı'nın önerisi üzerine bir Eşgüdüm Yönetmeni görevlendirir. Eşgüdüm Yönetmeni, Kurul Başkanı'na bağlı olarak çalışır ve sadece ona karşı sorumludur. Eşgüdüm Yönetmeninin Hukuk Fakültesi mezunu olması zorunludur.

Kurul üyelerine, katıldıkları toplantılar için, TFF Yönetim Kurulu'nun her sezon başında belirleyeceği huzur hakkı verilir ⁷⁴.

Futbol camiasındaki tüm gerçek ve tüzel kişiler, evrensel “fair play” kurallarına uygun olarak; Türkiye’nin bağlı olduğu ulusal ve uluslararası futbol kuruluşları ve TFF tarafından konulan ve gözetilen bağlılık, dürüstlük ve sportmenlik prensiplerine bağlı kalmak ve buna göre davranmak, futbolun marka değerini korumak zorundadır ⁷⁴.

Fair Play kavramı etrafında TFF tarafından belirlenen bazı etik ilkeler ve kısa açıklamalarına aşağıda değinilmeye çalışılmıştır.

Nezaket ve Saygılı Olma;

Futbol camiasındaki tüm gerçek ve tüzel kişiler, birbirleriyle ve medya, taraftar gibi futbolun diğer paydaşlarıyla ilişkilerinde nezaket ve karşılıklı saygı anlayışı çerçevesinde davranacaklardır ⁷⁶.

Tahrik Edici Davranışlardan Kaçınma;

Futbol camiasındaki tüm gerçek ve tüzel kişiler;

a) Heyecanlı, kontrol dışı, ön yargılı ve suçlayıcı,

b) Kulüpler arasında çatışmaya yol açacak, dostane duyguları zaafa uğratacak,

c) Taraftarların ve izleyicilerin kötü tezahürat da dahil olmak üzere- olumsuz tüm davranışlarını özendirecek, tahrik ve teşvik edecek beyan ve davranışlardan kaçınmak zorundadır ⁷⁶.

Örnek Olma Yükümlülüğü;

Futbol camiasındaki tüm gerçek ve tüzel kişiler, taraftarlara ve izleyicilere davranışlarıyla örnek olmalı; onların olumsuz davranışlarda bulunmasını engellemek amacıyla üstlerine düşen tüm ödevleri yerine getirmekle yükümlüdürler ⁷⁶.

Kasıtlı Davranışlar;

Futbol camiasındaki kişiler, aldatmaya yönelik, yaralayıcı ve sakatlama olasılığı bulunan kasıtlı davranışların futbolun sportif ve ahlaki değerleriyle bağdaşmadığını kabul ederler⁷⁶.

Kayırmacılık;

Anlaşmalı müsabakaların yanı sıra, arkadaşlık, hemşerilik, akrabalık, coğrafi yakınlık gibi olgular veya herhangi bir aidiyet hali nedeniyle sportif performansın olumsuz etkilenmesi, kayırmacılık ve futbolun etik değerleriyle bağdaşmayan davranışlar olarak kabul edilir⁷⁶.

Nesnellik;

Futbol camiasındaki tüm gerçek ve tüzel kişiler, eylem ve işlemlerinde adalet, eşitlik ve dürüstlük ilkeleri doğrultusunda hareket ederler; görevlerini yerine getirirken dil, din, inanç, siyasi düşünce, ırk, cinsiyet ve benzeri sebeplerle ayırım yapamazlar⁷⁶.

Futbol camiasındaki tüm gerçek ve tüzel kişiler öncelikli, ayrıcalıklı, taraflı ve eşitlik ilkesine aykırı muamele ve uygulama yapamazlar; herhangi bir siyasi parti, kişi veya zümrenin yararını veya zararını hedef alan davranışlarda bulunamazlar⁷⁶.

Transferleri Ahlaka Aykırı Şekilde Etkilemek;

Rakip takımlara zarar vermek veya herhangi bir futbolcunun değerini asıl değerinden az veya çok göstermek amacıyla gerçek dışı ve manüplatif beyanlarda bulunmak, söylentiler çıkarmak ve böylece transfer piyasalarını etkilemeye çalışmak; çeşitli baskı yöntemleri kullanmak suretiyle futbolcuların özgür iradeleriyle karar vermelerini engelleyecek davranışlarda bulunmak yasaktır⁷⁶.

Yüz Kızartıcı Eylemler;

Kanunlarda veya Türkiye Futbol Federasyonu'nun statü ve talimatlarında tanımlanan şike, teşvik primi, doping ve ırkçılığa konu eylemler bu talimatın uygulanmasında yüz kızartıcı eylemler olarak nitelendirilir ⁷⁶.

Kişisel Hakların Korunması ve Sadakat;

Futbol camiasındaki tüm gerçek ve tüzel kişiler, istihdam veya hizmet ilişkisi içinde bulundukları kişilerin kişisel haklarının korunması ve bu kişilerin güvenliğinin sağlanması konularında azami özeni göstereceklerdir ⁷⁶.

İstihdam veya hizmet ilişkisi içinde herhangi bir kulübe veya sair bir tüzel kişiliğe bağlı olan kişiler, bağlı bulundukları tüzel kişiliğe karşı saygı ve sadakat içinde olacaklardır ⁷⁶.

2.5.2. Meslek Etiği ve Antrenörlük Mesleğinde Etik

Maddi değerlerin hızla manevi değerlerin yerini almakta olduğu günümüzde, insanların bireysel ve toplumsal ilişkilerinde doğru davranışları beklemeleri doğal olmasına karşın, bu doğru davranışlarla karşılaşmaları her geçen gün daha da zorlaşmaktadır. Bununla birlikte, bir meslek grubuna ait olan bireylerin, mesleklerinin gerekliliklerini yerine getirirken adil, insana değer veren, insanı seven davranışlara sahip olması ve bu davranışları göstermesi beklenir. Bir meslek alanındaki yeterlilik sadece o alana ait bilgi ve becerilere sahip olmakla değil, o alana ilişkin doğru tutum ve davranışlara sahip olmakla da ilişkilidir. Bu tutum ve davranışların evrensel boyutta kabul görmüş ve benimsenmiş değerlere uygun olması gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle, meslek gruplarının evrensel değerler temelinde mesleki etik ilkelere sahip olmaları beklenir ⁵⁰.

Meslek etiği ise, mesleki davranışla ilgili neyin doğru, neyin yanlış, neyin haklı, neyin haksız olduğu hakkında inançlara dayalı ilkeler ve kurallar topluluğudur. Meslek etiği kişinin, işletmenin/kurumun ve toplumun etik

anlayışından etkilenir. Toplum, müşteriler, rakipler, devlet meslek etiğini etkileyen unsurlardır⁷⁷.

Meslek etiği, etik ikilemlerden ve etik sapmalardan olumsuz etkilenir. Etik ikilem, bir konunun birbiriyle çatışan iki tarafının bulunması ve bu iki tarafın doğruluğu tartışılabilir yanlarının olması şeklinde açıklanabilir. Etik sapma ise, etik olmayan kararlar alınması durumudur. Bencilce davranmak ve herkesten farklı etik standartlara sahip olmak ise etik sapmalara neden olur. Etik ikilemlerle günlük yaşamımız içinde çok sık karşılaşırız. Bir olaydan kimin nasıl etkileneceğinin muhakemesini yaparak ve buna göre doğru kararı verip uygulayarak etik ikilemleri çözebiliriz⁵¹.

Son zamanlarda sporun gerçek amacından saptırılarak bir takım çıkarlar için araç haline gelmesi ve ahlak değerlerinin yerini maddi değerlerin alması, bu alanda spor etiğine duyulan ihtiyacı daha iyi ortaya koymaktadır. Spor etiği genel anlamda, sporun gelişmesinde önemli rol oynayan sporun taraflarının görev ve sorumluluklarını dürüstlük, adalet, açıklık, tarafsızlık ve saygı gibi evrensel değerler doğrultusunda yerine getirmeleri, çalışmalarını ilkelere bağlamalarını kapsamaktadır. Spor etiğinin temel amacı da, bireylere spor alanında kabul görmüş evrensel etik ilkelerin benimsetilerek bu ilkelerin sportif ortamlarda davranış boyutunda sergilenmesini sağlamaktır. Spor etiği ile ilgili yapılan çeşitli çalışmalarda, spor derslerine ve sportif yarışmalara katılımın bireylerin etik değer seçimleri ve ahlaki gelişimleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur⁵¹.

Antrenörler, sporculara, spor kurallarını ve taktiklerini öğretirken, onları karşılaşmalara hazırlayan, sporcuların kabiliyetlerini keşfederek, onları karşılaşmalarda belirli bir mücadele şekline hazırlayan ve yapılarına uygun bir disiplin geliştiren kişilerdir. Antrenörler sahip oldukları bilgi ve tecrübeleri sporcularla paylaşarak, spor kurallarını öğretmeye çalışırlar. Takım birlik ve beraberliği için kardeşliği sağlamaya çalışırlar. Antrenörler sporcuların eksik olan noktalarını tespit ederek onları hem fiziksel hem de psikolojik olarak

karşılaşmalara hazırlarlar. Bu nedenle antrenörler sporcular açısından çok önemlidirler ⁷⁸.

Burada önemli olan, bu davranışların kazandırılmasında aracı olan antrenörlerin meslek etiği kapsamında antrenör meslek etik ilkelerini benimseyerek davranışlarında sergileyebilmeleridir. Günümüzde antrenörlük mesleği içinde yaşanan etik dışı davranışlar antrenörlüğün ve sporun saygınlığını azaltmaktadır. Bu noktada, birçok uluslar arası spor komiteleri ve birlikleri antrenörlerin görevlerini saygı, dürüstlük, tarafsızlık, adalet gibi evrensel değerler doğrultusunda yerine getirmelerine rehberlik edecek “antrenörlük etik ilkelerini” belirlemiştir ⁵¹.

Spor Bilimleri Enstitüleri Avrupa Ağı antrenörlüğün genel prensiplerini şu şekilde belirlemiştir ²⁹;

- γ Antrenörlerin performansı artırmalarının yanında sporcuların sağlığı ile de ilgilenmesi beklenir,
- γ Antrenörlerin oyuncuların çıkarlarını ve sağlıklarını koruyup gözetmesi beklenir,
- γ Antrenörlerin sporcuların performansını artırması ve sağlıklarını koruması konusunda sorumlu kişilerle işbirliği içinde olması beklenir,
- γ Antrenörler yüksek seviyede antrenmanı geliştirmeli, uygulamalı ve teşvik etmelidir. Bunu yaparken de bilimsel bilgi ve tecrübelerini yansıtmalıdır. Aynı zamanda antrenmanın yapılabilirliğini iyi değerlendirmelidir,
- γ En yüksek seviye olan beşinci seviyedeki bilgiyi elde etmek için bilimsel prensiplerin ve onların uygulamalarının antrenörlerin eğitiminde yoğun olarak kullanması gerekir.

Uluslararası antrenör federasyonu antrenörün en önemli sorumluluklarının, sporcuların yeteneklerini ayırt ederek onları kendilerini

keşfetme yolunda cesaretlendirip ulaşılması beklenen amaçları açıklamak olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte sorumluluklarını yerine getirirken antrenörlerin uyması gereken etik ilkeleri şu şekilde belirlemiştir ⁵².

Antrenör,

- γ Antrenörlüğü bir uzmanlık alanı olarak görüp, antrenörlük ilkeleri çerçevesinde hareket ederek, toplumun antrenörlük anlayışına zarar vermemelidir,
- γ Yetkinliklerinin bilincinde olarak sahip olduğu uzmanlık, deneyim ve becerilerini abartmamalıdır,
- γ Antrenörlük ilişkilerinde yapılacak anlaşmalarda açıklık ve anlaşılabilirliği temin etmelidir,
- γ Emin olmadığı sonuçlar hakkında yorum yapmamalıdır,
- γ Yasalarca herhangi bir zorunluluk olmadıkça, bağlı bulunduğu kurumla ilgili bilgilerin gizliliğini temin etmelidir,
- γ Bağlı bulunduğu kulüp' ün kendisinden yararlanacağı herhangi bir şey kalmadığı durumda kulüp 'ü bilgilendirmelidir,
- γ Kulüp ile antrenör arasında oluşabilecek herhangi bir anlaşmazlık durumunda kurum ihtiyaçlarına en iyi çözüm sunacak yöntemleri seçmelidir,
- γ Birlikte çalıştığı diğer bireylere saygı duymalı anlaşmalar çerçevesinde hareket etmelidir ⁵².

Ülkemizde genel kabul gören antrenörlük etik ilkelerine değinecek olursak;

- γ Etik ilkeleri özel yaşantılarında ve çalışma hayatlarında benimsemeli ve bunları uygulamakta örnek olmalıdır,
- γ Gelişmeleri izlemeli ve uzmanlığını korumalıdır,

- γ Antrenörlüğü bir uzmanlık alanı olarak görüp, antrenörlük ilkeleri çerçevesinde hareket ederek, toplumun antrenörlük anlayışına zarar vermemelidir,
- γ Yetkinliklerinin bilincinde olarak sahip olduğu uzmanlık, deneyim ve becerilerini abartmamalıdır,
- γ Meslektaşlarına karşı kibar, saygılı ve iyi niyet çerçevesinde davranmalıdır, Birlikte çalıştığı diğer bireylere saygı duymalıdır,
- γ Meslektaşları ile işbirliği içinde olmalıdır,
- γ Yarışma ilkelerine saygılı olmalı, rekabette adillığe önem vermemelidir,
- γ Güvenlik görevlileri/polislere yarışmalar esnasında saygı göstermelidir,
- γ Bilimsel ve profesyonel bilgisi alanıyla ilgili karar almada yargı temeli olmalıdır,
- γ Antrenman hizmetlerinin doğasını ve sonuçlarını tanımlamalıdır,
- γ Diğer bireylerin değer tutum ve kendisinden farklı olan fikirlerine saygı göstermelidir,
- γ İnsan haklarına saygılı olmalı Cinsiyet, yaş, din, dil, ırk ve benzeri ayırım gözetmeksizin, ayrımcılık yapmamalıdır,
- γ Cinsel tacizde bulunmamalı, mevcut sporcularla cinsel ilişkiye girmemeli ve daha önceden cinsel beraberliği olduğu sporculara antrenörlük yapmamalıdır,
- γ Antrenörlük yetkisini kötüye kullanmamalıdır,
- γ Çoklu ilişkiler kurabilmeli ve yürütebilmelidir,
- γ Çalışma ortamında yetki sahibi olduğu sporcuları ile girmiş olduğu ilişkileri istismar etmemelidir,
- γ Çalışma yapılacak alanın sporcular için uygunluğundan ve güvenliğinden emin olmalıdır,

- γ Sporcuları sistematik ve düzenli bir şekilde hazırlamalı, belirli zaman aralıkları ile gelişimlerini sağlayarak fiziksel ve psikolojik uyumlarını gözlemlemelidir,
- γ Sporculara zarar verebilecek antrenman tekniklerinden kaçınmalı, yeni yöntemleri dikkatli kullanmalıdır,
- γ Sakatlanmış sporcuların yarışmalara devamı kararını verirken, sporcuların gelecekteki sağlıklarını ön plana alarak hareket etmelidir,
- γ Sporcularının sağlıkla ilgili ihtiyaçlarında sağlık uzmanlarına başvurmalıdır,
- γ Sporcu eğitimlerini sporculara gerekli bilgileri dürüst bir şekilde vermelidir,
- γ Sporcu aileleri ile oluşan sporcu ilişkilerinde antrenörlük rolünü netleştirmelidir,
- γ Uygun olduklarında başkalarına da sorumluluk vererek yetiştirmelerini sağlamalıdır
- γ Başka antrenörler gözetiminde çalışan sporculara ihtiyaçları olduğu durumda destek vermelidirler,
- γ Başka bir antrenörce çalıştırılan sporculardan kendi bünyesinde çalışmasını talep etmemelidir,
- γ Performans artırıcı ilaç kullanımına tolerans göstermemeli, Zararlı ilaç kullanımına karşı sporcularını bilgilendirmeli ve koruyucu bir tutum sergilemelidir,
- γ Sigara ve alkol kullanmamayı desteklemelidirler,
- γ Danışmanlık yapmalıdır,
- γ Harcamalarında finansal sorumluluğu dürüstlük çerçevesinde yerine getirmelidir,
- γ Basın toplantısı ya da toplum önündeki konuşmalarda antrenörler etik ilkeler uyarınca görüş bildirmelidir. Bu

- görüşler yanıltıcı, yanlış ve aldatmacı demeç şeklinde olmamalıdır,
- γ Profesyonel ilişkinin bitiminde sporcu ile görüşmenin yasak olmadığı durumlarda mutlak suretle sporcularla görüşme yapılmalıdır,
 - γ Etkin ve gerekli antrenman programları hazırlamalıdır,
 - γ Açık ve anlaşılır antrenman tanımlaması gerçekleştirmelidir,
 - γ Öğrenme teknikleri, beceriler konularında bilgilerini bireysel projelerle, çalışma arkadaşlarına danışarak, seminer ve konferanslara katılarak yenilemelidir,
 - γ Sporcu performansını daha ileriye götürmek için kullandığı antrenman teknikleri, beceriler ve güç yüklemesinin aynı zamanda sporculara zarar da verebileceğinin bilincinde olmalıdır,
 - γ Yeteri kadar bilgili olmadığı konularda sorumluluk almaktan kaçınmalıdır,
 - γ Yaptırmış olduğu aktivitelerin sporcuların yaş, deneyim, beceri, fiziksel ve psikolojik durumlarına uygun olduğundan emin olmalıdır,
 - γ Antrenmanda açık, dürüst ve yeterli seviyede objektif bilgi aktarmalıdır,
 - γ Sporcu performansını belirlenmiş standartlar dahilinde değerlendirmeli ve geri bildirim vermelidir,
 - γ Belirlenen profesyonellik çerçevesi içerisinde takım oluşturmalıdır,
 - γ Etik ilkelere hakim olmalıdır,
 - γ Etik ilkelere uygunluk konusunda karmaşaya düştüğü durumlarda diğer antrenörlere danışmalıdır,
 - γ Kulüp talepleri ile etik ilkeler arasında uyumsuzluk olması halinde durumu en iyi şekilde değerlendirip mümkün

olduğunca etik kurallar çerçevesinde sorunu çözüme kavuşturmalıdır,

- γ Başka bir antrenörün etik ilkeler dışına çıkışına tanık olduğunda resmi olmayan uyarılarla olayın etik yollarla çözüme kavuşturulmasına destek vermelidir,
- γ Sporcuya zarar gelmeyecek şekilde, informal çözüm üretilmediği durumda resmi mercilere bildiride bulunmalıdır,
- γ Uygunsuz şikayetleri engellemelidir ²⁹.

Antrenörlerin spor açısından önemi anlaşıldıkça, standartlara bağlı olarak davranmayan ve uygulamalarda kendi ölçülerini kullanan antrenörlerin spora ne denli zarar verdiği ortaya çıkmaktadır. Sporun istenen düzeye erişmesinde antrenörlerin sahip oldukları etik dışı davranışların ortadan kalkmasının temel şartlarından birisi antrenörlerin evrensel değerleri temel almayı sağlayan, davranışlarına yol gösteren etik ilkeleri benimseyerek, davranışlarını bu ilkeler doğrultusunda yönlendirebilmeleridir ⁷⁸.

Amerika Birleşik Devletleri Olimpiyat Komitesi, antrenörlerin etik dışı davranış türlerini şu şekilde belirtmiştir ⁵²;

- γ Sporculara fiziksel ve sözel saldırı,
- γ Sporculara insancıl olmayan şekilde davranma,
- γ Performansı artırmak için ilaç kullanımını destekleme,
- γ Atletik programların eğitimsel amaçlarını göz ardı etme.

Bunların yanı sıra bazı etik dışı davranışlar olarak da;

- γ Sporcuları kazanmak için hile yapmaya zorlama
- γ Meslektaşları hakkında olumsuz ve hakaret içerikli konuşmalar yapma
- γ Oyuncuları sportmenlik dışı davranışlara teşvik etme
- γ Sporculara adaletsiz davranma
- γ Sporculara yalan söyleme

γ Kişisel çıkarları doğrultusunda hareket etme

Antrenörlerin göstermiş oldukları etik dışı hareketler genel hatlarıyla antrenörlüğün tanımında değindiğimiz antrenör özelliklerine ve antrenörlük etiğine uymayan davranışlar olarak özetlenebilir.

Konuyla ilgili olarak maddeler halinde sıralanabilecek davranış bozukluklarının herhangi bir araştırmaya dayalı yapılamayışı konuyla ilgili bir eksikli olarak gözümüze çarpmaktadır. Ancak genel hatları itibariyle yukarıdaki şekilde sıralanabilmektedir.

Antrenörlerde gözlemlenen en temel etik davranışlar arasında sporculara karşı davranış bozukluğudur. Sporculara zaman zaman sözlü ve fiziksel saldırılar özellikle alt lig takımlarında ve genç takımlardaki sporcuların sıklıkla karşılaştığı temel sorunlar arasındadır. Antrenörlük etiğine sığmayan bu davranış bozukluğu spora ve sporcuya zarar vermekte, aynı zamanda sporcunun takıma, spora ve antrenörüne olan sevgi, bağlılık ve saygısını azaltmaktadır.

Spor branşlarında sıkça karşılaşılan ve genellikle oyuncuların hırslarına yenik düşmesi sonucu başvurdukları diğer bir etik dışı davranış ise performans arttırıcı ilaç kullanımıdır. Antrenörlerin bu davranıştaki rolünü irdeleyecek olursak yukarıdaki kısımlarda değindiğimiz antrenör ve oyuncu hırsını dengeleme, olumlu yönde kullanma konusundaki eksiklikler antrenörün bu davranışa göz yumması ve hatta bazı durumlarda sporcuyu bu davranışa teşviki olarak karşımıza çıkabilmektedir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem ile verilerin toplanması ve verilerin analizi konuları üzerinde durulacaktır.

Bu araştırma, Ankara Amatör Süper Lig futbolcularının antrenörlere karşı algılarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bunun için ise, Ankara Süper Amatör Liginde yer alan 12 takımda 186 sporcu gönüllülük yöntemi belirlenmesiyle algı ölçeği uygulanmış ve sporcuların cevaplarına bakılarak probleme yanıt aranmaya çalışılmıştır.

3.2. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmanın modeli, genel olarak bakıldığında ‘Anket, Survey’ türünde bir “betimleme” modelidir.

Amaç yönünden irdelendiğinde ise, bu çalışma, değerlendirme ağırlıklı bir çalışmadır ve Ankara genelinde lise ve üniversitede düzeyindeki Amatör Süper Lig futbolcularının antrenörlere karşı algılarının, demografik değişkenler karşısında değişim gösterip göstermediği alınan görüşler ışığında değerlendirilmiştir. Analiz teknikleri açısından bakıldığında bu çalışma, sayısal bir (Quantitative) araştırmadır. Bu araştırma, Ankara genelinde lise ve üniversitede düzeyindeki Amatör Süper Lig Futbolcuların antrenörlere karşı algılarının nedenleri çeşitli değişkenle açısından incelenmiştir. Kullanılan algı ölçeği Milli Takım Düzeyindeki 54 Erkek Judocunun Kulüp Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik Dışı Davranışları belirlemek amacıyla geliştirilmiştir Bu çalışmada da sporcuların ilgili değişkenlere göre tutumları yorumlanarak araştırmanın problemine yanıt bulunmaya çalışılmıştır.

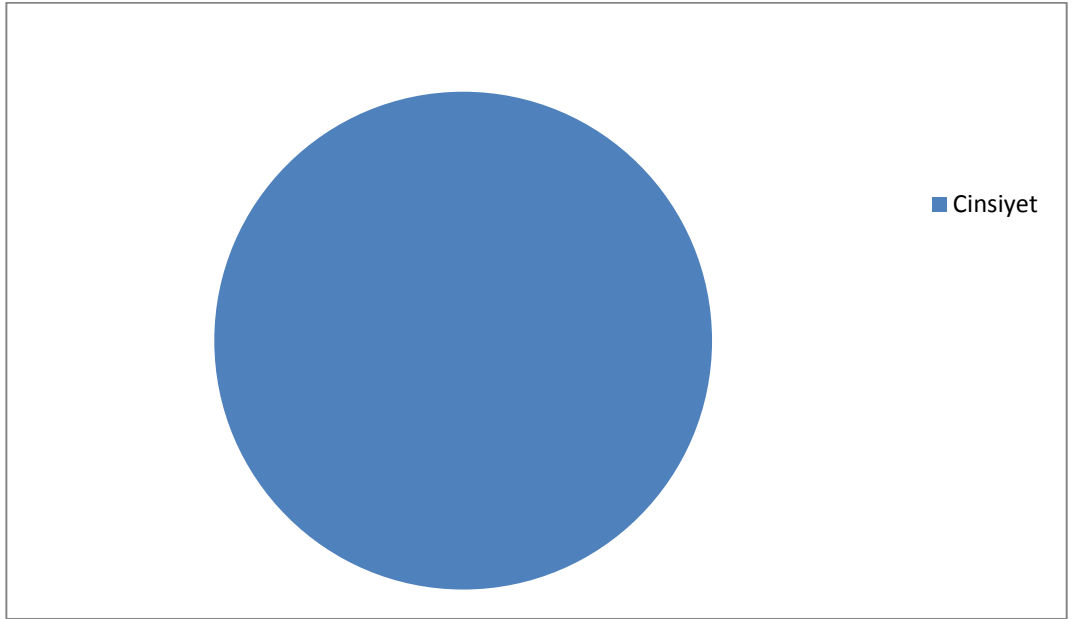
3.3. Evren

Araştırmanın evreni, Ankara Amatör Süper Futbol liginde 2012-2013 futbol sezonunda yer alan on iki takımdaki tüm sporculardır.

3.4. Örneklem

Bu araştırmaya, Ankara da lise ve üniversitede düzeyindeki amatör süper lig futbolcularının sporcunun yaklaşık olarak %73'u katılmıştır. Geliştirilen algı ölçeği, takım ve sporcu ayırt etmeksizin, dağıtılmış olup, bunlardan 186'u anketi doldurarak uygulamaya katılmışlardır.

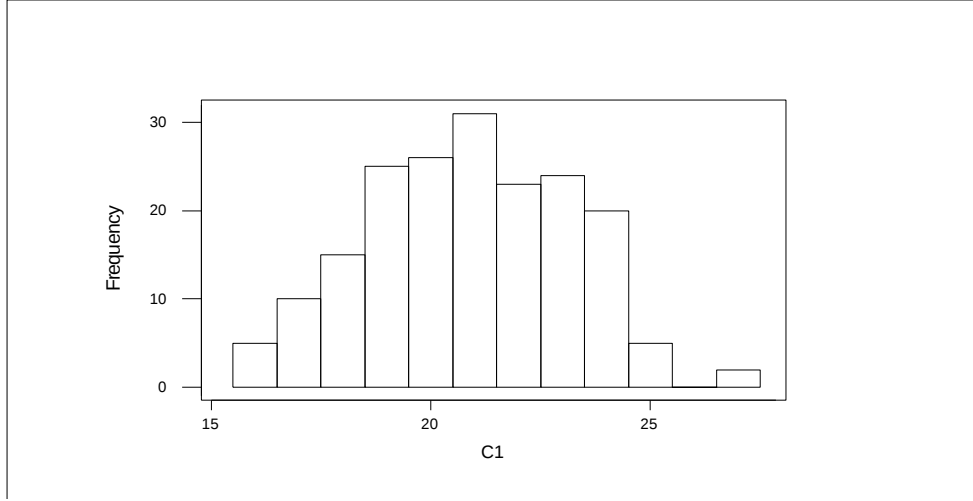
Şekil 4: Cinsiyet Dağılımı

Araştırmaya katılan futbolcuların tümü erkek sporculardan oluşmaktadır.

Bu çalışmanın eğitim durumuna ilişki dağılımı ise 186 amatör süper lig futbolcusunun 93'ü lise diğer 93'ü ise üniversite öğrencisi ya da mezunudur.

Yaş durumuna ilişkin dağılım ise;

Şekil 5: Yaş Dağılımı

3.5. Veri Toplama Yöntemi

Ankara da lise ve üniversitede düzeyindeki amatör süper lig futbolcularının antrenörleri hakkındaki etik ve etik dışı algılarını ölçmek amacıyla uygulanan ölçek üç ayrı bölümden oluşmaktadır.

3.5.1. Kişisel Bilgiler Anketi

Bu bölümde çalışanların kişisel bilgilerine ulaşmak amaçlanmıştır. İki maddeden oluşmaktadır. Ankette çalışanların; yaşları ve eğitim durumları sorulmuştur.

3.5.2. Algı Ölçeği

Ankara genelinde lise ve üniversitede düzeyindeki amatör süper lig futbolcularının antrenör algılarını ölçmeyi amaçlayan ölçek Karakoç v.d tarafından geliştirilmiştir (Ekler Bölüm9:Ek2). Bu bölümde 36 soru 3 farklı kategoride sunulmuştur. Gerek soruların belirlenmesinde gerekse kategorize edilmelerinde (Laymann, 1993: 33-34) Tipolojisi esas alınmıştır. Likert ölçeği tipinde hazırlanan ölçek olumlu ve olumsuz sorulardan oluşmaktadır.

3.5.2.1. Algı Ölçeğinin Geliştirilmesi

Karakoç Ö, Baydil B, Yüksek S, Yetiş Ü, Karakoç B, (2011) tarafından geliştirilen ölçeğin, Milli Takım Düzeyindeki Erkek Judocuların Kulüp Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik Dışı Davranışları belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından judocular üzerinde uygulanmıştır. Anketin geliştirilme sürecinde yapılan işlemler aşağıda anlatılmıştır.

3.5.2.2. Algı Ölçeğinin Geçerlilik Çalışması

Ölçek, öncelikle Milli Takım Düzeyindeki Erkek Judocuların Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik Dışı Davranışları belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin geçerlilik çalışmaları frekans puanları ve diğer bilimsel ölçütler dikkate alınarak geçerliliği yapılmıştır. Ayrıca futbolcuların üzerinde yapılan çalışmamızda da istatistiksel geçerliliği sınanmıştır, uygulamanın Algı ölçeğinde yer alan 36 sorunun tamamına verilen cevaplar; “Kesinlikle katılmıyorum” (1), “Katılmıyorum” (2), “Biraz katılıyorum” (3), “Katılıyorum” (4), “Kesinlikle katılıyorum” (5) yanlarına yazılan puanlar üzerinden değerlendirilmiştir.

3.5.2.3. Algı Ölçeğinin Güvenirlilik Çalışması

Güvenirlilik Katsayısı

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,823	,826	36

Anketin Güvenirliliği

Ölçeğin güvenirlik araştırması sonucunda, Cronbah-alpha iç tutarlılık katsayısı 0,823 bulunmuştur. Bu değerler ölçeğin güvenirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

3.5.3. Betimleme Bölümü

Bu bölümde sporcuların, ‘kendileriyle antrenörün iletişim ve davranışını’, ‘Antrenörün müsabaka bilgisi’ ve ‘antrenman ve mesleki bilgi’ konularındaki algılarının nasıl olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır.

3.6. Başvurulan İstatistiksel Teknikler

Bu araştırmada ele alınan konu, amatör süper lig futbolcularının, antrenör algılarını ortaya çıkarmak olduğundan, algı ölçeğinde elde puanların frekansları ve standart sapmaları hesaplanmış ve çizelgeler halinde gösterilmiştir. Araştırma konusunun alt problemlerinde yer alan, sporcuların sözü geçen konularda verdikleri cevapların antrenörlerin diğer yönlerini değerlendirdikleri sorularla ilişkili olup olmadığını anlamak için ”t” testi kullanılmıştır.

İstatistiksel testlerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Verileri çözümlemede “SPSS for Windows 16,0” paket programı kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde; Ankara genelinde lise ve üniversitede düzeyindeki amatör süper lig futbolcularının antrenör algıları incelenmiş ve alt başlıklarda verilen cevaplarının ilişkilerin gözlemlerin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin elde edilen bulgular sunulmuştur.

Çalışmanın bu kısmında deneklerce doldurulmuş olan anketlerin bazı istatistiksel yöntemle açıklanmıştır. Böylelikle tezimizde iddia ettiğimiz bazı konuların istatistiksel yöntemlerle de desteklenmesi sağlanmıştır.

Bunun için öncelikle ölçeğimizde, ‘Kendileri ile iletişim ve davranışları sırasında antrenörlerinde gözlemledikleri etik dışı davranışlar’, ‘Sporcuların, kamp, müsabaka ve antrenman ortamında antrenörlerinde gözlemledikleri etik dışı davranışlar’, ve ‘Sporcuların antrenman ve mesleki bilgi düzeyinde antrenörlerinde gözlemledikleri etik dışı davranışlar’, olarak belirlenen üç faktör için ayrı ayrı bazı temel istatistiksel bilgiler sırasıyla Tablo1, 2 ve 3’de verilmiştir. Bu tablolarda *F*, frekansı, yani o soruda ilgili seçeneğin seçim sayısını, %, o soruda ilgili seçeneğin seçim sayısının diğer seçenekler arasındaki yüzdelik payını, *N*, o soruya cevap veren toplam dene sayını, Puan ise o sonun ortalama skorunu göstermektedir. Puanlama skoru ankette yer alan “K.katılmıyorum’a bir, “katılmıyorum’a iki, “Biraz katılıyorum’a üç, “Katılıyorum”’a dört, ”K.katılıyorum’a beş puan verilmesiyle elde edilmiştir. Yani çalışmada bir deneğin ölçek puanının yüksek çıkması o deneğin ankette yer alan olumsuz soruların daha kesin bir tavırla doğrulandığının gösterir. Başka bir deyişle ölçek puanını düşük çıkması, olumsuz fikirlere katılmadığına, yüksek çıkması da olumsuz düşüncelere katıldığına yorulabilir.

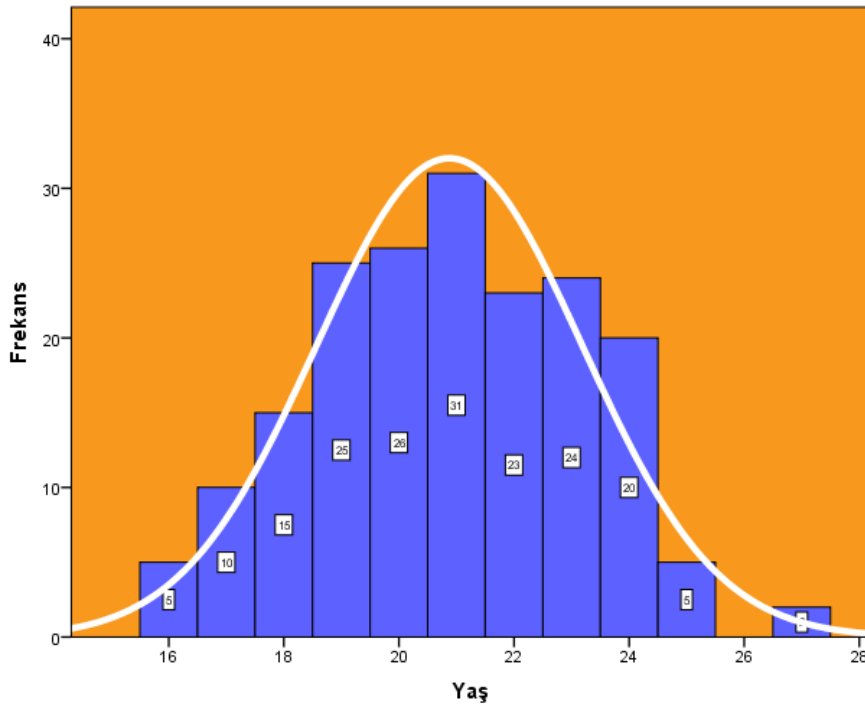
Bu tezde yer alan deneklerin yaşlarına ilişkin değerler grafik1’de yer verilmiştir. Grafikten de anlaşılacağı gibi denekler arasında 21 yaşında olanlar diğer yaş gruplarına göre daha fazladır (31 tane). Diğer yaş gruplarına ait frekanslar grafiğin üzerinde verilmiştir. Normal dağılım eğrisi ile çizilen grafiğe

bakıldığında verilerin normal dağılım karakterine yakın bir karakter sergilediğini görmekteyiz.

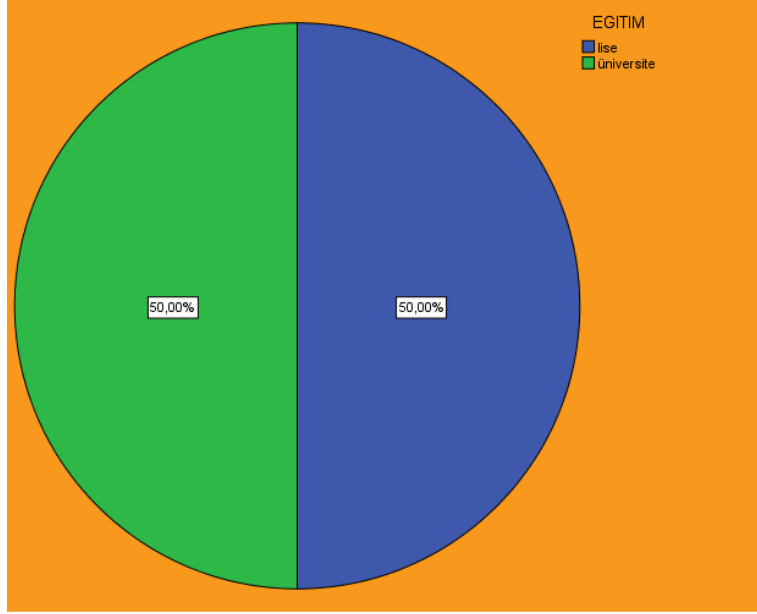
Tezdeki deneklerin eğitimlerine ait bilgiler grafik 2’de pasta grafiği ile verilmiştir. Bu grafikten anlaşılacağı gibi lise ve üniversite mezunu sporcuların sayısı %50-%50 şeklindedir.

Her bir tablonun en sonunda ise o faktöre ait genel ölçek puanı ortalaması yer almaktadır. Tablolara bakıldığında 3,53’lük ortalama puana ile en yüksek puana “**Sporcuların, Antrenman ve Mesleki Bilgi Düzeyinde, Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik Dışı Davranışlar**” faktörünün sahip olduğunu görmekteyiz. Yani denekler en çok bu faktör bünyesinde yer alan sorunlara ilişkin sıkıntı yaşadıkları yorumu yapılabilir.

Grafik1. Yaşa ilişkin Histogram Grafiği.

Grafik2. Eğitime ilişkin pasta grafiği

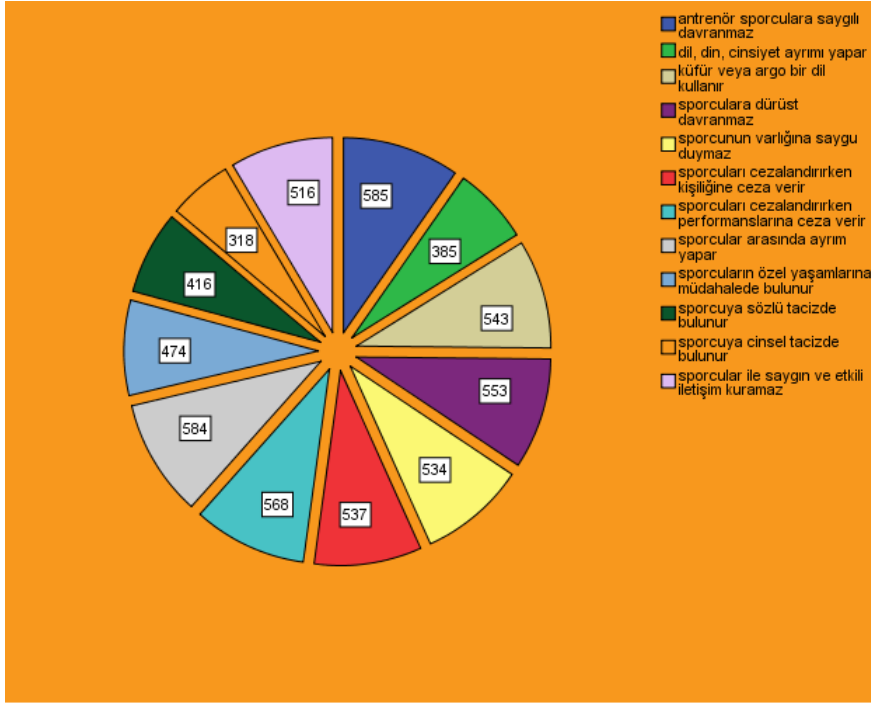

Benzer şekilde “**Sporcuların; Kendileri İle İletişim ve Davranışları Sırasında Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik Dışı Davranışlar**” faktörünün 2,69’luk puan aile diğer iki faktöre göre daha puana sahip olduğu yani en az olumsuz görüşün bu faktör için beslendiği görülmektedir.

Aşağıdaki grafik 3’de ilk 12 soru (faktör1) için elde edilen toplam skorları görmekteyiz bu değerlere göre 585 ile en çok puanı “antrenör sporculara saygılı davranmaz” yorumuna aittir. Başka bir değişle, denekler en çok bu seçeneğe katılma eğilimine sahiptirler. Grafik 4’de ikinci 12 soru (faktör 2) için elde edilen toplam skorları görmekteyiz bu değerlere göre 566 ile en çok puanı “yetkisini kötüye kullanır” yorumuna aittir. Başka bir değişle, denekler en çok antrenörlerin yetkilerini kötüye kullanmaları konusunda hem fikirdirler. Grafik5’de son 12 soru (faktör3) için elde edilen toplam skorları görmekteyiz bu

değerlere göre 634 ile en çok puanı “kendisini geliştirmez” yorumuna aittir. Başka bir deyişle, denekler antrenörlerinin kendilerini geliştirmemelerinden şikâyetçilerdir.

Grafik3. Faktör1’e ait toplam puanlar

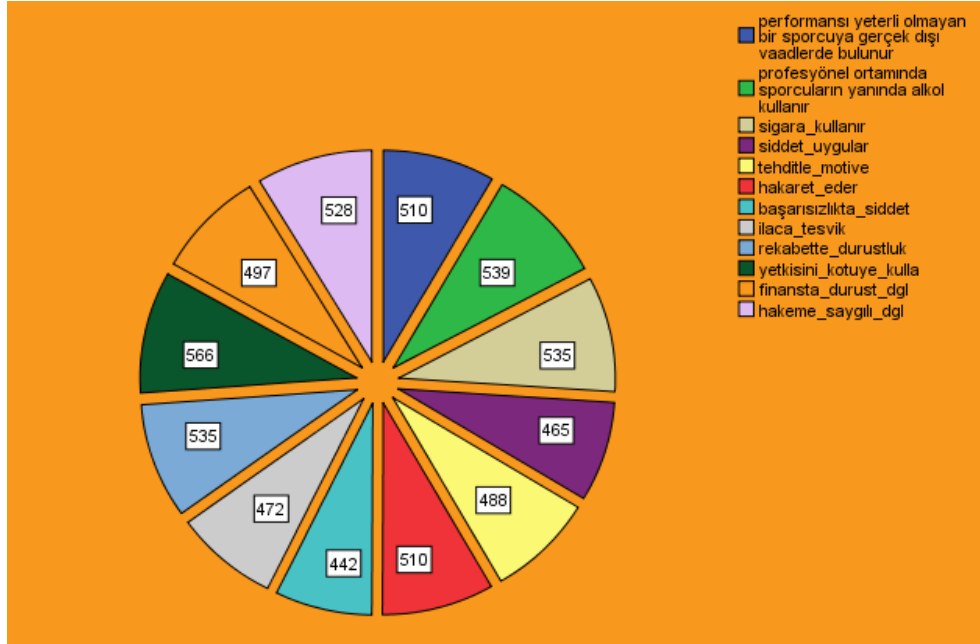
Tablo 1: Sporcuların; Kendileri İle İletişim ve Davranışları Sırasında Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik Dışı Davranışlar

Sorular	K.katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		K. Katılıyorum		N	Puan
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Antrenör Sporcularına Saygılı Davranmaz	13	7,0	26	14,0	80	43,0	55	29,6	12	6,5	186	3,15
Dil, Din, Cinsiyet Ayırımı Yapar	65	34,9	61	32,8	46	24,7	10	5,4	4	2,2	186	2,07
Küfürlü veya Argo Bir Dil Kullanır	19	10,2	39	21,0	75	40,3	44	23,7	9	4,8	186	2,92
Sporculara Dürüst Davranmaz	7	3,8	51	27,4	79	42,5	38	20,4	11	5,9	186	2,97
Sporcunun Varlığına Saygı Duymaz	17	9,1	50	26,9	68	36,6	42	22,6	9	4,8	186	2,87
Sporcuları Cezalandırırken Kişiliğine Zarar Verir	6	3,2	66	35,5	61	32,8	49	26,3	4	2,2	186	2,89
Sporcuları Cezalandırırken Performanslarına Zarar Verir	10	5,4	43	23,1	75	40,3	43	23,1	15	8,1	186	3,05
Sporcular Arasında Ayırım Yapar	15	8,1	35	18,8	62	33,3	57	30,6	17	9,1	186	3,14
Sporcuların Özel Yaşamların Müdahalede Bulunur	33	17,7	63	33,9	53	28,5	29	15,6	8	4,3	186	2,55
Sporcuya Sözlü Tacizde Bulunur	63	33,9	44	23,7	54	29,0	22	11,8	3	1,6	186	2,24
Sporcuya Cinsel Tacizde Bulunur	100	53,8	49	26,3	29	15,6	7	3,8	1	0,5	186	1,71
Sporcular İle Saygın ve Etkili İletişim Kurmaz	13	7,0	60	32,3	71	38,2	40	21,5	2	1,1	186	2,77
ORTALAMA PUAN									2,69			

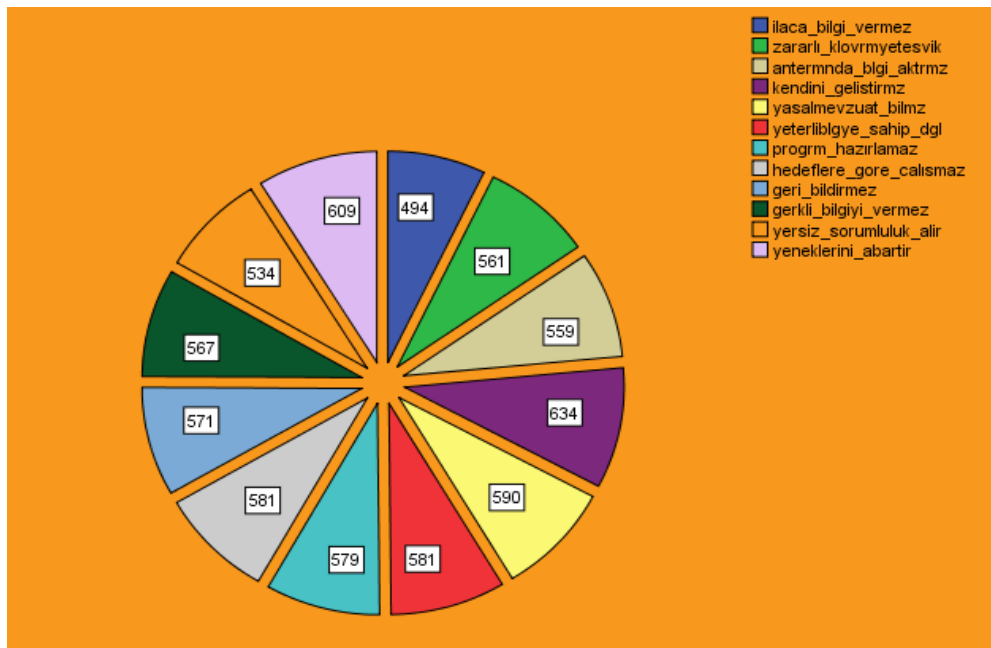
Tablo 2: Sporcuların; Kamp, Müsabaka ve Antrenman Ortamında Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik Dışı Davranışları

Sorular	K.katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		K. Katılıyorum		N	Puan
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Performansı Yeterli Olmayan Bir Sporcu Gerçek Dışı Vaatlerde Bulunur	20	10,8	59	31,7	61	32,8	39	21,0	7	3,8	186	2,75
Profesyonel ortamda (Maç, Kamp, Antren. vb.) Sporcuların Yanında Alkol Kullanır	29	15,6	37	19,9	57	30,6	48	25,8	15	8,1	186	2,91
Profesyonel ortamda (Maç, Kamp, Antren. vb.) Sporcuların Yanında Sigara Kullanır	29	15,6	38	20,4	57	30,6	48	25,8	14	7,5	186	2,89
Antrenman Esnasında Sinirlendiğinde Sporculara Şiddet Uygular	47	25,3	50	26,9	46	24,7	33	17,7	10	5,4	186	2,51
Sporcuları Tehdit Yoluyla Motive Etmeye Çalışır	21	11,3	64	34,4	72	38,7	20	10,8	9	4,8	186	2,63
Hakaret Ederek Sporcuları Aşağılar	29	15,6	50	26,9	70	37,6	29	15,6	7	3,8	186	2,75
Müسابaka Sonrası Başarısızlıkta Şiddet Uygulayarak Kızar	45	24,2	63	33,9	45	24,2	27	14,5	6	3,2	186	2,39
Sporcuları Zararlı İlaç Kullanımına Teşvik Eder	32	17,2	64	34,4	54	29,0	28	15,1	8	4,3	186	2,55
Rekabette Dürüstlüğü Önem Vermez	16	8,6	54	29,0	65	34,9	37	19,9	14	7,5	186	2,89
Antrenör Yetkisini Kötüye Kullanır	15	8,1	34	18,3	72	38,7	53	28,5	11	5,9	185	3,04
Yarışmalardaki Finansman Harcamalarında Dürüst Değildir	25	13,4	61	32,8	55	29,6	37	19,9	8	4,3	186	2,69
Yarışma Kuralları ve Hakemlere Saygılı Değildir	23	12,4	54	29,0	50	26,9	46	24,7	13	7,0	186	2,85
ORTALAMA PUAN									2,74			

Grafik4. Faktör 2'ye ait toplam puanlar

Grafik 5. Faktör 3'ye ait toplam puanlar

Tablo 3: Sporcuların, Antrenman ve Mesleki Bilgi Düzeyinde, Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik Dışı Davranışlar

Sorular	K.katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		K. Katılıyorum		N	Puan
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Sporcuları Zararlı İlaç Kullanımı Hakkında Bilgilendirmez	35	18,8	61	32,8	36	19,4	41	22,0	13	7,0	186	2,66
Sporcuların Sağlıklarını Olumsuz Etkileyecek Şekilde Kilo Vermeye Teşvik Eder	20	10,8	43	23,1	63	33,9	34	18,3	26	14,0	186	3,02
Sporculara Antren. Hakkında Gerekli Bilgi Aktarmaz	15	8,1	44	23,7	68	36,6	43	23,1	16	8,6	186	3,01
Mesleği İle İlgili Kendini Sürekli Geliştirmez	8	4,3	27	14,5	53	28,5	77	41,4	21	11,3	186	3,41
Alanı İle İlgili Yasal Mevzuatları Bilmez	6	3,2	39	21,0	78	41,9	43	23,1	20	10,8	186	3,17
Ant.Bilimleri İle İlgili Yeterli Bilgiye Sahip Değildir	11	5,9	36	19,4	71	38,2	55	29,6	13	7,0	186	3,12
Sporcunun Beceri Düzeyine Göre Etkin ve Gerekli Ant. Programını Hazırlamaz	8	4,3	30	16,1	93	50,0	43	23,1	12	6,5	186	3,11
Sporcunun Performansını Belirlenmiş Hedefler Doğrultusunda Değerlendirmez	6	3,2	37	19,9	82	44,1	50	26,9	11	5,9	186	3,12
Sporcuların Per.Hakkında Geri Bildirim Vermez	11	5,9	41	22,0	75	40,3	42	22,6	17	9,1	186	3,07
Sporculara Ant. Hakkında Gerekli Bilgileri Aktarmaz	10	5,4	34	18,3	88	47,3	45	24,2	9	4,8	186	3,05
Yetersiz Olduğu Konuda Sorumluluk Alır	15	8,1	49	26,3	78	41,9	33	17,7	11	5,9	186	2,87
Yeteneklerini Abartır	4	2,2	31	16,7	78	41,9	56	30,1	17	9,1	186	3,27
ORTALAMA PUAN									3,53			

Başka bir incelemede ankete katılan deneklerin eğitim seviyelerine göre toplam ölçek puanlarının arasında farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Bunun için bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır.

Son olarak da deneklere ilişkin yaşlar ile toplam ölçek skoru arasında bir ilişki olup olmadığı, varsa ilişkinin boyutu, yönü ve anlamlılığı incelenmiştir. Yapılan bu analizler aşağıda sırsıyla verilmiştir. Çalışma lise ve üniversite mezunu 186 kişi üzerinden değerlendirilmiştir. Aşağıdaki tabloda her bir faktör için ve genel olarak eğitim düzeylerine göre belirlenen ölçek puanlarına ilişkin bazı temel istatistiksel bilgiler verilmiştir.

Tablo 4. Eğitim Seviyelerine Göre Temel İstatistikler

	EGITIM	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata
Faktör 1	lise	93	32,24	5,30	,55
	üniversite	93	32,42	5,99	,62
Faktör 2	lise	93	32,23	6,41	,66
	üniversite	93	33,59	7,05	,73
Faktör 3	lise	93	35,91	6,13	,64
	üniversite	92	37,85	5,55	,58
Genel	lise	93	100,38	13,77	1,43
	üniversite	92	103,92	14,60	4,52

Burada da tablo 4’de yer alan ortalama değerleri her bir faktör ve genel için ayrı ayrı t-testi ile analiz edilmiştir. Ancak bu analizin uygulanabilmesi için bazı varsayımlar söz konusudur. Bu varsayımlarda verilerin normal dağılıma sahip olması varsayımı $N > 50$ olduğundan dolayı otomatikman sağlanmış oldu. Bu kriter sosyal alandaki istatistiksel çalışmalar için kabul görmüş bir kriterdir.

Bu analiz için bir başka irdelenmesi gereken durum da varyansların eşit olup olmadığıdır. Çünkü t-testi gruplara ilişkin varyansların eşit olup

olmamasına göre farklılık gösterir. Dolayısıyla daha doğru bir analiz için önce varyansların eşitliğine bakılması gerekmektedir. Varyansların eşitliği incelenirken;

H_0 : Gruplara ilişkin varyanslar arasında farklılık yoktur. (1)

H_1 : Gruplara ilişkin varyanslar arasında farklılık vardır.

Hipotezleri sınanır. Burada H_0 doğruluğu araştırılacak olan yokluk hipotezine, H_1 ise alternatif hipoteze karşılık gelmektedir.

Bu bilgilerden sonra tablo 4’de yer alan sıraya göre yukarıdan aşağıya dört farklı durum için önce varyansların eşitliği sonra da ortalamalarının eşitliği test edilecektir. Varyansların eşitliği test edilirken Levene testi kullanılacaktır. Ortalamaların eşitliği için sınanacak hipotezler de şu şekildedir ve ayrıca yapılan tüm analizler %95’lik anlam düzeyinde yapılmıştır.

H_0 : Gruplara ilişkin ortalamalar arasında farklılık yoktur. (2)

H_1 : Gruplara ilişkin ortalamalar arasında farklılık vardır.

Birinci faktör için elde edilen test istatistiği $F=0,055$ ve p değeri 0,814 olarak elde edilmiştir. 0,814 olan p değeri %95’lik anlam düzeyi için geçerli olan $\alpha=0,05$ değerinden büyük olduğu için 1 ile verilen yokluk hipotezi ret edilemez. Yani eğitim seviyesine göre ölçek varyansları eşittir denir. Bu bilgiden yararlanarak yapılan t-testinden elde edilen test istatistiği $t=-0,22$ ve p değeri de 0,826 olarak bulunmuştur. 0,826 olan p değeri olan $\alpha=0,05$ değerinden büyük olduğu için 2 ile verilen hipotez reddedilemez. Yani eğitim seviyesine göre ölçek ortalamaları eşittir denir. Başka bir ifadeyle eğitim seviyesi ile birinci faktörde yer alan sorulara verilen yanıtlar farklılık göstermemektedir.

İkinci faktör için elde edilen test istatistiği $F=0,433$ ve p değeri 0,511 olarak elde edilmiştir. 0,511 olan p değeri %95’lik anlam düzeyi için geçerli olan $\alpha=0,05$ değerinden büyük olduğu için 1 ile verilen yokluk hipotezi ret edilemez. Yani eğitim seviyesine göre ölçek varyansları eşittir denir. Bu bilgiden yararlanarak yapılan t-testinden elde edilen test istatistiği $t=-1,375$ ve p değeri de 0,171 olarak bulunmuştur. 0,171 olan p değeri olan $\alpha=0,05$ değerinden büyük olduğu için 2 ile verilen hipotez ret edilemez. Yani eğitim seviyesine göre ölçek

ortalamları eşittir denir. Başka bir ifadeyle eğitim seviyesi ile ikinci faktörde yer alan sorulara verilen yanıtlar farklılık göstermemektedir.

Üçüncü faktör için elde edilen test istatistiği $F=2,335$ ve p değeri 0,128 olarak elde edilmiştir. 0,128 olan p değeri %95’lik anlam düzeyi için geçerli olan $\alpha=0,05$ değerinden büyük olduğu için 1 ile verilen yokluk hipotezi ret edilemez. Yani eğitim seviyesine göre ölçek varyansları eşittir denir. Bu bilgiden yararlanarak yapılan t-testinden elde edilen test istatistiği $t=-2,26$ ve p değeri de 0,025 olarak bulunmuştur. 0,025 olan p değeri olan $\alpha=0,05$ değerinden küçük olduğu için 2 ile verilen hipotez ret edilir. Yani eğitim seviyesine göre ölçek ortalamları eşit değildir denir. Başka bir ifadeyle eğitim seviyesi ile üçüncü faktörde yer alan sorulara verilen yanıtlar farklılık göstermektedir.

Genel için elde edilen test istatistiği $F=0,139$ ve p değeri 0,710 olarak elde edilmiştir. 0,710 olan p değeri %95’lik anlam düzeyi için geçerli olan $\alpha=0,05$ değerinden büyük olduğu için 1 ile verilen yokluk hipotezi ret edilemez. Yani eğitim seviyesine göre ölçek varyansları eşittir denir. Bu bilgiden yararlanarak yapılan t-testinden elde edilen test istatistiği $t=-1,701$ ve p değeri de 0,091 olarak bulunmuştur. 0,091 olan p değeri olan $\alpha=0,05$ değerinden büyük olduğu için 2 ile verilen hipotez ret edilemez. Yani eğitim seviyesine göre ölçek ortalamları eşittir denir. Başka bir ifadeyle eğitim seviyesi ile ankette yer alan sorulara verilen yanıtlar farklılık göstermemektedir.

Yapılan son analiz ile denklemin yaşı ile genel ölçek skorları arasında bir ilişki olup olmadığı Pearson Korelasyon testi ile incelendi. Yapılan analiz ile yaş ve skor değişkeni arasında 0,036’lık çok zayıf bir ilişki bulunmuştur. Bu değer anlamlılığının test edilmesiyle 0,627 lik bir p değeri elde edilmiştir. Bu değer ile

H_0 : Yaş ile ölçek skoru arasında bir ilişki yoktur. (3)

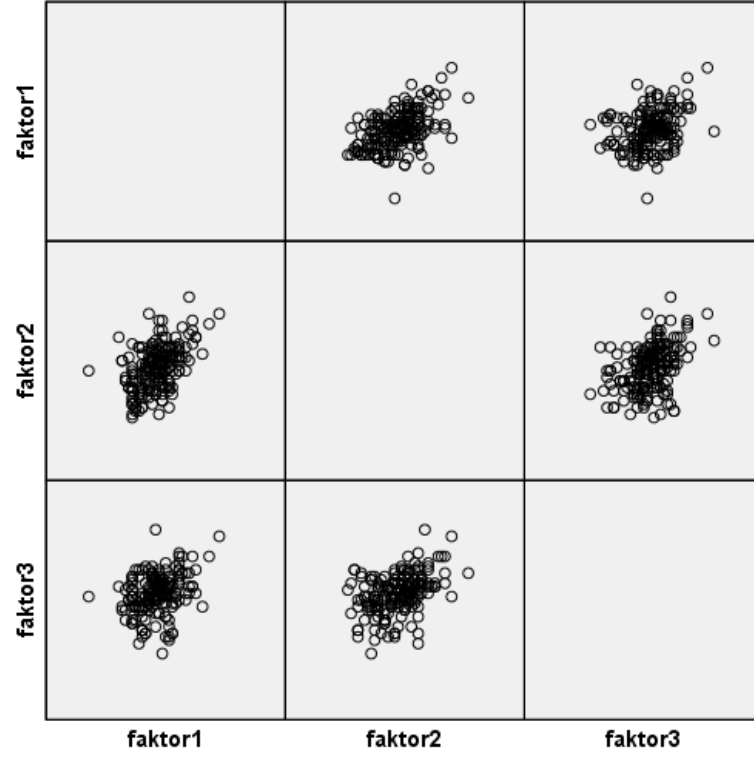
H_1 : Yaş ile ölçek skoru arasında bir ilişki vardır.

Hipotezi test edilmiştir. Elde edilen 0,627 değeri $\alpha=0,05$ ’den büyük olduğu için 3 ile verilen yokluk hipotezi ret edilemez. Yani bu iki değişken

arasında anlamlı bir ilişki yoktur denir. Başka bir ifadeyle yaşı büyük ya da küçük olması antrenöre karşı olan düşüncüyü etkilememektedir.

Grafik 5’de üç faktörün bünyesindeki sorulara ait puanları baz alarak aralarındaki ilişkiyi belirlemek için çizilen saçılım grafiği görülmektedir. Burada bahsi geçen ilişki doğrusal ilişkidir. Bu grafiğe baktığımızda faktörler arasında güçlü bir doğrusal ilişki görülmemektedir. Tablo5’de faktörlerin aralarındaki ilişkilerin yönü ve değeri aynı zamanda da bu değer anlamlılığı testinin sonuçları yer almaktadır. Değerin anlamlılığı $\alpha=0,05$ anlam düzeyinde test edilmiştir. Çıkan sonuçlara göre faktör1 ile faktör2 arasındaki ilişkinin boyutu 0,489 yani zayıf bir ilişki ve $\text{sig}=0,000<\alpha=0,05$ olduğundan “faktör1 ile faktör 2 arasındaki ilişki yoktur/anlamsızdır” yokluk hipotezi “faktör1 ile faktör 2 arasındaki ilişki vardır/anlamlıdır” alternatif hipotezine karşı ret edilmiştir. Yani faktör1 ile faktör 2 arasındaki 0,489’luk ilişki anlamlıdır. Faktör1 ile faktör3 arasındaki ilişkinin boyutu 0,316 yani zayıf bir ilişki ve $\text{sig}=0,000<\alpha=0,05$ olduğundan “faktör1 ile faktör3 arasındaki ilişki yoktur/anlamsızdır” yokluk hipotezi “faktör1 ile faktör3 arasındaki ilişki vardır/anlamlıdır” alternatif hipotezine karşı reddedilmiştir. Yani faktör1 ile faktör3 arasındaki 0,316’luk ilişki anlamlıdır. Faktör2 ile faktör3 arasındaki ilişkinin boyutu 0,403 yani zayıf bir ilişki ve $\text{sig}=0,000<\alpha=0,05$ olduğundan “faktör2 ile faktör3 arasındaki ilişki yoktur/anlamsızdır” yokluk hipotezi “faktör2 ile faktör3 arasındaki ilişki vardır/anlamlıdır” alternatif hipotezine karşı ret edilmiştir. Yani faktör2 ile faktör3 arasındaki 0,403’luk ilişki anlamlıdır.

Grafik 6. Faktörlere ilişkin saçılım grafiği matrisi

Tablo5. Faktörlere ilişkin korelasyon matrisi

Korelasyon				
		Faktör1	Faktör2	Faktör3
Faktör 1	Pearson korelasyon	1	,489	,316
	Sig. (2-tailed)		,000	,000
Faktör 2	Pearson korelasyon	,489	1	,403
	Sig. (2-tailed)	,000		,000
Faktör 3	Pearson korelasyon	,316	,403	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	

5.TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde, Ankara genelinde lise ve üniversitede düzeyindeki Amatör Süper Lig Futbolcularının, antrenör algılarını ölçmek için yapılan çalışmaların sonucunda ulaşılan bilgiler ve öneriler yer almaktadır.

Çalışmada antrenörlük mesleği ve genel kabul gören mesleki ahlak ilkeleri irdelenmeye çalışılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda antrenörlerde bulunması gereken iyi özellikler saptanmış ve bu özellikleri tersi yapıldığında spora ve sporcuya olan zararı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Mesleki etik kavramı diğer mesleklerde de olduğu gibi büyük önem arz etmektedir. Çünkü antrenörlerin sorumluluğunda olan sporcuların göz önünde olmaları ve toplum tarafından takip edilmeleri bazı sporcularca örnek alınmaları nedeniyle olumlu davranışlar içerisinde olmalı ve bu davranışları da her şeyden önce her alanda kendileriyle birinci dereceden ilgili olan antrenörlerinde gözlemlemelidirler.

Antrenörler, sporcuların en yakınlarındaki kişilerdir. Sporculara örnek olan antrenörler, sporcularında görmek istedikleri olumlu davranışları öncelikle kendi yaşantılarında ilke edinmeli, uygulamalı ve sporculara da bu davranışlarıyla model olmalıdırlar.

Antrenörler, kondisyoner, spor hekimi, spor psikologu ve diğer alan uzmanlarıyla beraber çalışarak sporcunun fiziksel ve zihinsel başarısının artmasına katkı sağlamalıdır.

Bu araştırmada, Ankara genelinde lise ve üniversitede düzeyindeki Amatör Süper Lig futbolcuların antrenör algılarını, çeşitli değişkenler açısından incelenmeye çalışılmıştır. Toplanan verilere uygulanan istatistiksel işlemler sonucunda elde edilen bulguları, aşağıda ki gibi özetlemek mümkündür:

- γ Sporcuların yaş aralıkları ve eğitim durumlarıyla verdikleri cevaplar arasında herhangi bir ilişki söz konusu değildir.

- γ Antrenörün sporcuyla iletişimi konusunda antrenörlerin olumlu tutumların kesin bir şekilde söylenemez olduğu gözlenmektedir. Bu sonuç kuşkusuz sporcuların performanslarını, gündelik yaşantılarını, takım içerisindeki iletişimi de olumsuz etkilediği söylenebilir.
- γ Sporcuların gözlemleri doğrultusunda antrenörlerin sporcular tarafından antrenörleriyle çalıştıkları süreç içerisinde, kendilerini geliştirmedikleri ve kendilerini geliştirmeye çalışmadıkları gözlemlenmektedir.
- γ Antrenörlerin sporcuları cezalandırırken performanslarına zarar verdiği gözlemlenmektedir. Bu şekilde davranışlarıyla antrenörler, sporcuların spor yaşantısının olumsuz yönde etkileneceği başta bireysel başarı ve performansın devamında takım başarısının olumsuz yönde şekillenebileceği söylenebilir. Ramsay; olumlu futbol antrenörü olmanın anahtarı adlı yaptığı çalışmada, antrenörün her bir oyuncusunun sorun ve problemleri ile birebir ilgilenmesi gerektiği ve oyunculara antrenörün bir doktor gibi davranması gerektiğinden bahsetmektedir ⁸².
- γ Cinsel taciz ve din dil ve cinsiyet ayrımı yapılması konusunda ise antrenörleri bu konuda tepki almadıkları ya da çok az aldıkları gözlenmektedir. Bu davranışları çerçevesinde sporcular tarafından bu hareketleri olumlu değerlendirilmektedir.
- γ Antrenörlerin sporcular yanında alkol ve sigara kullanımı gibi konularda hassas davranmadıkları gözlenmektedir.

- γ Antrenörün sporcu ile iletişimi ile müsabaka bilgisi arasında oluşan algıda anlamlı bir ilişki vardır. Yani birbirini etkileyen iki seçenek olarak göze çarpmaktadır.
- γ Antrenörlerin, sporcuyla iletişim ile meslek bilgisi arasında oluşan algı arasında anlamlı bir ilişki vardır. Böylece iletişiminin kuvvetli olması veya iletişim düzeyinin yetersiz olması mesleki bilgi, beceri ve yeteneklerinden kaynaklandığı söylenebilir. Antrenör takım içerisinde liderliğini futbolculara ve diğer futbol içerisinde yer alan unsurlara kabullendirmesi gerekmektedir. Bu durum kuşkusuz antrenör için büyük önem arz etmektedir. Öyle ki; Garland ve Barry,'nin Amerikan Psikoloji Dergisinde yayınlanan bir çalışmada lider davranışlarının kolej futbolcuları üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Çalışma sonucu liderin (eğitici, öğretici, demokratik, otokratik, ödüllendirici ve sosyal yönden destekleme v,b) kişisel davranışlarının oyuncuların performansları ile sürekli bir etkileşim içinde oldukları tespit edilmiştir⁸⁰.
- γ Dolaşır tarafından yapılan çalışmada; Sporcular antrenörlerinin mesleki etik ilkeler içinde “sporcu ve seyircileri hakemlere karşı kıskırtmaz”, “antrenmanlarda gerekli bilgiyi sporcularına açık bir şekilde aktarır”, “sporcuların seks objesi olarak görülmelerine izin vermez”, “sporcuları ile cinsel ilişkiye girmez”, “insan haklarına saygılıdır, din, dil, cinsiyet, yaş ve benzeri ayırım yapmaz”, “sporcularının rakibi sakatlamaya yönelik davranışlarına izin vermez” ve “sporcularına kazanmanın iyi bir takım çalışması olduğunu benimsetir” ilkelerine diğer ilkelere göre en yüksek düzeyde uyduklarını belirtirken, “hakemlerle ilgili şikayetlerini yazılı olarak hakemi

görevlendiren organizasyona yapar” ilkesine en düşük düzeyde uyduklarını belirtmişlerdir ⁷⁹. Bu sonuçlarla Ankara Amatör Süper Lig Futbolcularının Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik ve Etik Dışı Davranışları üzerinde yapılan çalışmanın sporculara cinsel taciz, dil, din yaş v.b ayrım yapmama konusunda benzer sonuçlara ulaşıldığı söylenilebileceği gibi; sporculara antrenmanlarla ilgili gerekli bilgiyi aktarma konusunda ise farklı sonuçlara ulaşıldığı söylenilebilir.

- γ Ankara Amatör Süper Lig antrenörlerinin, kendi beyanları doğrultusunda edinilen bilgiye göre antrenörlerin büyük kısmının lise ve dengi düzeyinde eğitim veren okullardan mezun oldukları, tamamına yakınının daha önce amatör ve profesyonel düzeyde futbol oynadıkları ve “TFF C” ve “UEFA B” düzeyinde antrenörlük lisansına sahip oldukları bilgisine ulaşılmaktadır.
- γ Antrenörün mesleki bilgisi ile müsabaka bilgisinin oyuncuyu olumlu yönde motive etmenin sporcuda oluşturmuş olduğu algı birbiri ile ilişkilidir. Öyle ki; Casey, kazanan antrenör olmak için yapılması gerekenleri belirlemek üzere yaptığı bir çalışmada, başarılı futbol antrenörlerinin başarılarının arkasında yatan en temel özelliklerin yaratıcı, motive edici ve bilgi olduğunu belirtmiştir ⁸¹.
- γ Antrenörlerin, kulüp yöneticileri tarafından verilen maddi, manevi gücü ve yetkiyi adaletli olumlu yönde kullanmadığı gözlemlenmektedir.

Ankara genelinde lise ve üniversitede düzeyindeki Amatör Süper Lig Futbolcularının antrenör algılarının incelendiği bu araştırmada, elde edilen bulgular göz önünde bulundurularak geliştirilen öneriler şunlardır:

- γ Erkek futbolcular üzerinde yapılan bu çalışma da cinsel taciz, küfür, hakaret ve şiddet gibi antrenörlerde etik dışı davranışlara ulaşılammış veya nadir düzeyde ulaşılmıştır. Bu nedenle uygulanan ölçeğin, bireysel sporlar başta olmak üzere farklı branşlardaki özellikle bayan sporculara uygulanmasının ve sonuçlarının dikkate alınması ve irdelenmesi gerektiği söylenilebilir.
- γ Milli takım düzeyindeki erkek judocular üzerinde yapılan bir araştırmayla kıyaslandığında amatör futbolcuların, istatistiksel veriler çerçevesinde antrenörlerini daha etik dışı davranışlarda bulunduklarını gözlemledikleri anlaşılmaktadır. Bu nedenle amatör liglerdeki branşlardan başlamak üzere diğer kategori ve branşlardaki kulüp yöneticileri alanında eğitim öğretim görmüş beden eğitimi ve spor yüksek okullarının ilgili bölümlerinden alanında gerekli teorik ve uygulama derslerini başarı ile tamamlayarak uzmanlaşmış kişiler istihdam edilmeli ve bunun için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- γ Öncelikle amatör futbol liglerinden başlamak üzere antrenör ve yöneticilerin çeşitli alanlarda tam uzmanlaşmış kişilerce verilen her türlü eğitim, seminer, kamp, toplantı v.b etkinliklere katılmaları konusunda gerekli yasal mevzuatlar hazırlanmalıdır.
- γ Etik değerlere ve spor etiğine aykırı her türlü faaliyet ve davranışların önüne geçmek adına yetkili merciler tarafından çalışmalar yapılmalı belirlenen genel etik ve spor etiğine uygun

davranmayanlar hakkında idari ve yasal mevzuatlar hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. Cezalar caydırıcı boyut ve düzeyde olmalıdır.

- γ Bu araştırmada kullanılan ölçek geçerlilik ve güvenirlilik açısından kabul edilir düzeyde olmakla birlikte sadece bir denemedir. Ölçeğin geliştirilerek diğer branş ve uzmanlıklarda uygulanması mümkündür.
- γ Yapılacak yeni araştırmalarda, daha sağlıklı tespitlere ulaşmak adına; aynı antrenörlerle çalışıp çeşitli sebeplerle ayrılmış kişiler ile mülakatlar yapılması anket sorularına verilen yanıtların baskı altında kalmadan verileceği düşünülerek-faydalı sonuçlar verebilir.

6.ÖZET

Ankara Amatör Süper Lig Futbolcularının Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik ve Etik Dışı Davranışlar

Antrenörler, sadece alanıyla ilgili yeterlilik, alana ait bilgi ve becerilere sahip olmakla değil, aynı zamanda alanlarına ilişkin doğru tutum ve davranışlara da sahip olmakla yükümlüdürler.

Bu araştırmanın amacı, futbolcuların gözlemleri doğrultusunda, spor hayatlarının şekillenmesinde, sportif başarı ve başarısızlıklarında önemli yeri olan antrenörlerinin etik ve etik dışı davranışlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma 2012-2013 futbol sezonunda Ankara amatör süper liginde yer alan 12 spor kulübünde 186 futbolcunun gönüllülük esasıyla 36 sorudan oluşan ölçeği cevaplandırmalarıyla gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada futbolda antrenörlük etiği üzerinde durulmuştur. Bu amaçla çalışmada öncelikle sporda etik, futbolda ve futbolcudaki etik ve antrenörlük mesleği, antrenörlerde etik, ardından futbol antrenörlerinde etik davranışlar üzerinde durulmuş ve incelenmiştir.

Araştırmanın sonucunda futbolcuların, antrenman planlanması, mesleki bilgi düzeyi, sporculara karşı saygılı davranma, yetkisini kötüye kullanma, sporcuların performanslarına zarar verme, sigara kullanma gibi konularda antrenörlerini yetersiz buldukları ve bu konuyla ilgili değerlendirmelerde antrenörlerinin kendilerine ve mesleki etik kurallarına göre etik dışı davranışlarda bulunduklarını gözlemledikleri söylenilebileceği gibi, sporcuların; dil, din, ırk ayrımı yapma, cinsel taciz ve şiddet uygulama gibi konularda ise antrenörlerini daha olumlu buldukları sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Antrenör, Etik, Futbolcu.

7.SUMMARY

The Ethical And – Non Ethical Behaviors Observed In Soccer Coaches In Ankara 1st Amateur League

The coaches are not only supposed to be equipped with the knowledge and the skills required in their respective fields but they are also responsible to have correct behaviors and ethical values.

This study is directed to determine the ethical and non-ethical behaviors of the soccer coaches who have an important place in shaping the life achievements and failures of the players.

The study was carried out upon 186 male soccer players playing in 12 amateur soccer clubs in Ankara amateur league on volunteering basis in 2012-2013 soccer league. The participants were asked to fill 36 question scale.

The study is focused upon the trainers' ethics. In this context first the ethics in sports was considered in general followed by the ethics in soccer and soccer players, ethics in coaching and coaching profession and finally ethics in soccer coaches.

The study revealed that the players mostly agree that the coaches were not sufficient and resort some non-ethical behaviors in the training planning, occupational knowledge, adopting a respectful attitude toward the players, abusing their authorities, harming the performance of the players and smoking.

However the players think that the coaches display much ethical behaviors in subjects such as religion, race and language segregation, sexual harassment and resorting to violence.

Key Words: Football, Coach, Ethics, Football player

8. KAYNAKLAR

- [1] Devecioğlu,S., Çoban, B., “Türkiye Futbol Federasyonun Özerkliği”, (Gazi BESD),VIII, 3:49-58, 2002.
- [2] Eker, G. Ö., “Futbolun Dayanılmaz Çekiciliği, Büyülenen Taraftar Portresi, Fanatizm ve Beşiktaş”, Milli Folklor Dergisi, Sayı 85, 2010.
- [3] Hazar, Z., İbiş, S., “Amatör Futbol Takımında Müsabaka Dönemi Antrenmanının Performans Parametrelerine Etkisi”, Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Konya, 2010.
- [4] Atalay, A., ”Osmanlı ve Genç Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Sporda Batılılaşma Hareketleri”, Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi, ISSN: 1306-4371, Cilt 2, Sayı 2, 2007.
- [5] Talimciler, A., “Futbol Değil İş: Endüstriyel Futbol”, İletişim, Kuram ve Araştırma Dergisi, Sayı 26, 2008.
- [6] Öngören, H., Karadoğan, E., “Küresel Tutku: Futbol”, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi.
- [7] Yıldız, M., “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Algılanan Hizmet Kalitesi Düzeyini Ölçmeye Yönelik Kalite Ölçeği”, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt 10, Sayı 4, Ankara, 2005.
- [8] Açıkada C., “Türkiye’de Spor Eğitimi Veren Kurumların Yeniden Yapılanması ve Hakemli Çalışmaların Gelişimi”, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, Cilt 8, Sayı 1, Ankara, 1997.
- [9] Güven, Ö., ‘Türkiyede Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştiren Okulların Eğitimini Hazırlayıcı Çalışmalar”, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt 1, Sayı 2, Nisan 1996, ss.70-82.

- [10] Demirhan, G., “*İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı*”, Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Müdürlüğü, ANKARA, 2008.
- [11] Özdağ, S., Duman, S., Fişekçioğlu, B., “*Popüler Kültür: Futbol mu? Putbol mu?*”, Türkiye KickBox Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi, Vol 4, Sayı 1, 2011.
- [12] Çetin, C., “*Sporun Yaygınlaşması Ve Değişimi Sürecinde Televizyonun Rolü*” Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1999.
- [13] Erimhan, A., “*Medya ve Değişim*”, Yeni Türkiye Dergisi Medya Özel Sayısı, s.1503-1507.
- [14] Argan M., Katırcı H., “*Spor Pazarlaması*”, Nobel Yayınları, Ankara, 2002.
- [15] Arda, E., “*Ekonomi Sözlüğü*”, Alfa Yayınları, İstanbul, 2002.
- [16] Alptürk, E., “*Futbol Endüstrisi ve Kulüplerin Şirketleşme Gerçeği*”, 2009.
- [17] [Http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/0002012/TFF-Dokuman/Talimatlar/2012/Antrenor-Lisans-Kurslari-Talimati.pdf](http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/0002012/TFF-Dokuman/Talimatlar/2012/Antrenor-Lisans-Kurslari-Talimati.pdf)
- [18] www.taf.gov.tr
- [19] Sunay, H., “*Ankara Bölgesi Futbol Hakemlerinin Hakemliğe Yönelmelerine Etki Eden Motivasyonel Etmenler Üzerine Bir Araştırma*”, Hacettepe Üniversitesi Futbol Bilim ve Teknoloji Dergisi, Ankara, 1995.
- [20] Voss T., “*Lider Yöneticilik*”, Çev. Mehmet Zaman, Hayat Yayınevi, İstanbul, 2000.
- [21] Koçak, M., “*Türkiye’de Futbol Antrenörlerinin Yetiştirilmesi*”, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 1996.
- [22] Konter, E., “*Bir Lider Olarak Antrenör*”, Alfa Yayınları, İstanbul, 2006.

- [23] İnal A., “*Futbolda Eğitim Öğretim*”, Nobel Yayınlar, 2. Baskı, Ankara, 2004.
- [24] Temel, V., “*Konya İline Ait Bireysel ve Takım Spor Antrenörlüğü Yapan Bireylerin Liderlik Tarzlarının Karşılaştırılması*”, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Karaman, 2010.
- [25] Eren, E., “*Yönetim ve Organizasyon*”, Beta Yayınevi, İstanbul, 1998.
- [26] Karagözoğlu, C., “*Sporda Psikolojik Destek*”, Morpa Yayınları, İstanbul, 2005.
- [27] Newton, M., Fry, M.D., “*Senior Olympians Achievement Goals and Motivational Responses*”, Journal of Aging and Physical Activity, 1998.
- [28] Sevim, Y., Tuncel F., Erol E., Sunay H., “*Antrenör Eğitimi ve İlkeleri*”, Gazi Kitabevi, Ankara, 2001.
- [29] Sevim Y., “*Antrenör Eğitimi Ders Notları*”, Ankara, Gazi Üniversitesi, BESYO, 1999.
- [30] Başer, E. “*Futbolda Psikoloji ve Başarı*”, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1996.
- [31] Bompa, T., “*Theory and Methodology of Training the Key to Athletic Performance*”, Hunt Publishing Company.
- [32] Erkal M., “*Sosyolojik Açıdan Spor*”, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1981.
- [33] Saban, M., Atalay, B., “*Yönetim Muhasebecileri Açısından Etik ve Etik Davranışın Önemi*”, Muhasebe ve Denetim Bakış, 5 (16), 2005.
- [34] Kırlioğlu, H. ve Akyel, N., “*Mesleki Etik ve Ülkemizde Muhasebe Denetimi*”, MUFAD Muhasebe ve Finansman Dergisi, 17, 2003.
- [35] Civelek, M.ve Durukan, B., “*Günümüz Koşullarında Muhasebe Mesleği ve Meslek Ahlakı*”, III. Türkiye Muhasebe Denetim Sempozyumu Bildiri Kitabı (30 Nisan-4 Mayıs, Alanya), İSMIMO Yayınları, No: 20, 1997.

- [36] Mocan, M. R., “Etik ve Meslek Etikleri”, YDK Yüksek Denetim Dergisi, 1(1), 2002.
- [37] Karakoç, Ö., Yüksek, S., Aydın, A. D., Karakoç, B., Yetiş, Ü. ve Baydil, B., “Milli Takım Düzeyindeki Erkek Judocuların Kulüp Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik Dışı Davranışlar”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:19, No:1, Ocak 2011, ss.321-332.
- [38] Yıldırım, G., Kadioğlu, S., “*Etik ve Tıp Etiği Temel Kavramları*”, Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, Sayı 29, Sivas, 2007.
- [39] Tepe, H., ”III. Ulusal Tesisat Kongre ve Sergisi”. Kasım 1997
- [40] Terekli,S., ‘1.Profesyonel Futbol Liginde Yer Alan Kulüplerin Yönetim Politikalarının Sporcu Güdülenmesi Üzerine Etkisi’, TC. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 1999.
- [41] Mirzeoğlu, N.(Ed)., ‘Spor Bilimlerine Giriş’, Ankara: Bağırhan Yayınevi, 2003.
- [42] İkizler, C., ‘Sporda Sosyal Bilimler’ Alfa Basım Yayın Dağıtım,İstanbul: 2000
- [43] Cankalp, M. ., ‘Sporda Yönetim ve Organizasyon’,Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2002.
- [44] Parks, J.B., ‘Quarterman, J. Contemporary Sport Management’ 2003, Human Kinetics.
- [45] Lumkin, A., Stoll S. K., Beller, J., ‘Sport Ethics Applications for Fair-Play’ 2’nd addition, 1999.
- [46] Malloy, D., Ross, S., Dwight, Z., ‘Sport Ethics, Concepts and Cases in Sport and Recreation’, 2003.

- [47] Sims, R.R., "The Challenge of Ethical Behavior in Organizations. Journal of Business Ethics", 11, 1992, ss.505-513.
- [48] Masteralexis L.P., Barr C.A., Hums M.A. "Principles And Practice of Sport Management", 2004.
- [49] Australian Sport Commission Ethic Codes, "Institute of Sport Management", 2002.
- [50] Dolaşır, S., Büyüköztürk Ş., "Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi", 2009, VII (4) s.159-168.
- [51] İşgüden, B., Çabuk, A., "Meslek Etiği ve Meslek Etiğinin Meslek Yaşamı Üzerindeki Etkileri", Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Balıkesir.
- [52] Dolaşır, S., "Antrenörlerin Mesleki Etik İlkelerine Uyuma Düzeylerine İlişkin Antrenör ve Sporcu Görüşleri", Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara, 2005.
- [53] Kuru, E., "Sporda Psikoloji", Gazi Basımevi , Ankara 2000.
- [54] Saçaklı, H.. ve diğerleri "Futbol" İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları İstanbul 1995
- [55] [Http://tr.wikipedia.org/wiki/Futbol](http://tr.wikipedia.org/wiki/Futbol)
- [56] Morpa Kültür Yayınları, "Morpa Spor Ansiklopedisi" 2.cilt s.113 İstanbul 1997
- [57] www.kaskf.org.tr/futboluntarihcesi.htm
- [58] Boniface, P., "Futbol ve Küreselleşme", NTV Yayınları İstanbul,2007
- [59] Morpa Kültür Yayınları, "Morpa Spor Ansiklopedisi" 2.cilt s.120 İstanbul 1997

- [60] Karakaş, F., ‘‘Endüstriyel Futbol3’’
futbolekonomi.com/raporlar/.../endustriyel-futbol-dotcom.pdf (12.09.2009)
- [61] [Http://e-ogrenme.iskur.gov.tr/oyscontent/Courses/Course162/pdf/f/30.pdf](http://e-ogrenme.iskur.gov.tr/oyscontent/Courses/Course162/pdf/f/30.pdf)
- [62] www.tff.org/Resources/TFF/.../Talimatlar/.../PFSTT%2013-06-2012.pdf
- [63] İnal, A..N., ‘‘Futbolda Eğitim ve Öğretim’’ Nobel Yayınları İstanbul 2004
- [64] www.tff.org/default.aspx?pageID=1126
- [65] Kuter, M., Öztürk, F., ‘‘Antrenör ve Sporcu El Kitabı’’ Bağırhan Yayınevi Bursa 1997 s.17
- [66] Topkaya İ., Tekin A., T., ‘‘Futbol Genel ve Kuramsal Bir Çerçeve ve Teknik ve Taktik Öğretimi’’ Nobel Yayınları Ankara 2004 s.24,25,26
- [67] Kızılet A., ‘‘Profesyonel Futbol Takımlarında Genç Takımların Yeniden Teşkilatlanması Türkiye İçin Alt Yapı Modeli’’ Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi. İstanbul, 1991.
- [68] Yerlisu T., ‘‘Profesyonel Takımlarda Görev Yapan Futbol Antrenörlerinin İş Doyum Düzeylerinin Değerlendirilmesi’’, Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi. Ankara, 2003.
- [69] Kasap, H., Erdem, K., ‘‘Antrenörlük Felsefesi’’ Tff- Fgm Futbol Eğitim Yayınları – İstanbul 2009
- [70] Frank Reynolds , ‘‘Kanada, orta ve uzun mesafe koşucuları, 4. seviye Yüksek Performans Antrenörü’’
- [71] Heper, E.; Sertkaya, Ö.; Koca, C.; Ertan, H.; Kale, M.; Terekli, S.; Karabudak, E. ve Demirhan, G., ‘‘Spor Bilimlerine Giriş’’. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 2509, 2012.

- [72] Temel, V., ‘‘Konya İline Ait Bireysel ve Takım Spor Antrenörlüğü Yapan Bireylerin Liderlik Tarzlarının Karşılaştırılması’’Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Karaman 2010
- [73][Http://www.tff.org/resources/tff/documents/0002012/tff-dokuman/talimatlar/etik-kurulu-talimati-06.01.2012.pdf](http://www.tff.org/resources/tff/documents/0002012/tff-dokuman/talimatlar/etik-kurulu-talimati-06.01.2012.pdf)
- [74]www.tff.org/Resources/TFF/.../Etik-Kurulu-Talimati-06.01.2012.pdf
- [75]www.sporhukuku.org.tr/dosyalar/makale-sike-alt-lig.pdf
- [76]www.izmirtufad.org/images/89bf5cccc89e05cf6c6599f31d0c239b.ppt
- [77] Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, ‘‘Gayri Menkul Yönetiminde Mesleki Etik’’Yayın No: 1890, Eskişehir 2013
- [78] Tuncel, D.,S., ‘‘Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Antrenörlük Etiği Ders Notları’’ Ankara 2011.
[Http://www.sbt.hacettepe.edu.tr/abk2011/documents/Tuncel_Etik_abst.pdf](http://www.sbt.hacettepe.edu.tr/abk2011/documents/Tuncel_Etik_abst.pdf)
- [79] Tuncel, D..S.. ‘‘Antrenörlerin Mesleki Etik İlkelere Uyma Düzeylerine İlişkin Antrenör Ve Sporcu Görüşleri’’, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi Ankara 2005
- [80] Garland D., Barry J..R., Personality and Leader Behaviors in Collegiate Football:A Multidimensional Approach to Performance, Annual Convention of the American Psychological Association in New York City, NY, 1987.
- [81] Casey G.,: What it Takes to Become a Winning Coach (Soccer), Coach andAthletic Director, , 74: 36, 2004.
- [82] Ramsay, A.: Learning From Mistakes: A Key to Positive Soccer Coaching, Coach and Athletic Director, 73: 60, 2003.

9.EKLER

Ek:1.İzin Yazısı

14.12.2012 02:52 AM

PAGE. 1/ 1

06-15-094
06-224 388

Sayı : 2012 / 176
Konu: Anket Hk.

ANKARA AMATÖR SPOR KULÜPLERİ FEDERASYONU

Merkez : Menekşe 1 Sok. No. 5/11 Kızılay / ANKARA Tel : (0.312) 419 01 12 - 419 01 13 Fax : (0.312) 419 01 14
Şube : 19 Mayıs Spor Kompleksi Çay sahaları Yanı Ulus / ANKARA Tel : (0.312) 310 21 86 - 310 21 87 Fax : (0.312) 312 59 57
www.ankaskf.org.tr e-posta : ankaraaskf@hotmail.com

13.12.2012

Sn. Abdulkerim ÇEVİKER

İlgil: 10.12.2012 tarih ve bila sayılı dilekçeniz,

İlgil dilekçeniz ekinde ifade edilen tez çalışmanıza katkıda bulunmak üzere yapmak istediğiniz anket çalışma talebiniz, ekte sunulan anket formundaki bilgiler çerçevesinde Federasyonumuza üye Amatör Süper Ligde oynayan Spor Kulüplerimizdeki sporcular ile yapmanız uygun görülmüştür.

Bilgilerinize rica ederiz.

Saygılarımızla,

Nurettin EROL
Genel Sekreter

Hüseyin AR
Baskan

Ek:2.Ölçek

Değerli sporcular, aşağıdaki sorulara samimiyetle vereceğiniz cevaplar için teşekkür eder, başarılarınızın devamını dilerim.

YAŞINIZ:

OYNADIĞINIZ KATEGORİ (LİG) :

EĞİTİM DURUMUNUZ:

SORULAR		KESİNLİKLE KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	BİRAZ KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
1	Antrenör sporcularına saygılı davranmaz.	1	2	3	4	5
2	Dil,din cinsiyet ayrımı yapar.	1	2	3	4	5
3	Küfürlü veya argo bir dil kullanır.	1	2	3	4	5
4	Sporculara dürüst davranmaz.	1	2	3	4	5
5	Sporcunun varlığına saygı duymaz.	1	2	3	4	5
6	Sporcuları cezalandırırken kişiliğine ceza verir.	1	2	3	4	5
7	Sporcuları cezalandırırken performanslarına zarar verir.	1	2	3	4	5
8	Sporcular arasında ayrım yapar.	1	2	3	4	5
9	Sporcuların özel yaşamlarına müdahalede bulunur.	1	2	3	4	5
10	Sporcuya sözlü tacizde bulunur.	1	2	3	4	5
11	Sporcuya cinsel tacizde bulunur.	1	2	3	4	5
12	Sporcularla saygın ve etkili iletişim kurmaz.	1	2	3	4	5
13	Performansı yeterli olmayan bir sporcuya gerçek dışı vaatte bulunur.	1	2	3	4	5
14	Profesyonel ortamda (maç, kamp, antrenman) Sporcuların yanında alkol kullanır.	1	2	3	4	5
15	Profesyonel ortamda (maç, kamp, antrenman) Sporcuların yanında sigara kullanır.	1	2	3	4	5
16	Antrenman esnasında sinirlendiği sporculara şiddet uygular.	1	2	3	4	5
17	Sporcuları tehdit yoluyla motive etmeye çalışır.	1	2	3	4	5
18	Hakaret ederek sporcuları aşağılar.	1	2	3	4	5
19	Müsabaka sonrası başarısızlıkta herkesin içerisinde şiddet uygulayarak kızar.	1	2	3	4	5
20	Sporcuları zararlı ilaç kullanımına teşvik eder.	1	2	3	4	5
21	Rekabette dürüstlüğü önem vermez.	1	2	3	4	5
22	Antrenör yetkisini kötüye kullanır.	1	2	3	4	5
23	Yarışmalardaki finansman harcamalarında dürüst değildir.	1	2	3	4	5
24	Yarışma kurallarına ve hakemlere saygılı değildir.	1	2	3	4	5
25	Sporcuları zararlı ilaç kullanımı hakkında bilgilendirmez.	1	2	3	4	5
26	Sporcuların sağlıklarını olumsuz etkileyecek şekilde kilo vermeye teşvik eder.	1	2	3	4	5
27	Sporculara antrenman hakkında gerekli bilgi aktarmaz."	1	2	3	4	5
28	Mesleği ile ilgili kendini sürekli geliştirmez.	1	2	3	4	5
29	Branşıyla ilgili yasal mevzuatı bilmez.	1	2	3	4	5
30	Antrenman bilimleri ile ilgili yeterli bilgiye sahip değildir.	1	2	3	4	5
31	Sporcunun beceri düzeyine göre etkin ve gerekli antrenman programını hazırlamaz.	1	2	3	4	5
32	Sporcunun performansını belirlenmiş hedefler doğrultusunda değerlendirmez.	1	2	3	4	5
33	Sporcuların performansları hakkında geri bildirim vermez.	1	2	3	4	5
34	Sporculara antrenman hakkında gerekli bilgileri aktarmaz.	1	2	3	4	5
35	Yetersiz olduğu konuda sorumluluk alır.	1	2	3	4	5
36	Yeteneklerini abartır.	1	2	3	4	5

10.ÖZGEÇMİŞ

20 Kasım 1984 tarihinde Ankara – Haymana’da doğdum. İlköğretimi Dikmen Merkez İlköğretim Okulunda, liseyi Çankaya Dikmen Lisesi’nde tamamladım. 2009 yılında Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, Spor Yöneticiliği bölümünden mezun oldum. Birçok branşta antrenörlük, hakemlik, gözetmenlik görevlerinde bulundum. Halen, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sporda Psiko – Sosyal Alanlar Programında Yüksek Lisans yapmakta olup, bir spor kulübünde Sportif Koordinatör olarak çalışmaktayım.